

ION BĂIEȘU

NOAPTEA CU DRAGOSTE

ION BĂIEȘU
NOAPTEA CU DRAGOSTE
Schite și nuvele
1962
EDITURA PENTRU LITERATURĂ

UN SUFLET DE OM

Probabil că nu te așteptai să primești atât de repede o scrisoare de la mine. Sau poate că nici n-o doreai. Eu totuși ți-am scris. Și ți-am scris repede; după cum vezi, n-au trecut nici douăzeci și patru de ore de când ne-am despărțit. Îți scriu pentru că vreau cu să-ți scriu, și nu pentru ce-ți închipui tu. Probabil bănuiești că mă gândesc la tine. Da, m-am gândit tot timpul cât am mers cu trenul și mă gândesc și acum, cu toate că e miezul nopții. Dar nu pentru asta îți scriu, ci pentru ca să nu rămâi cumva cu cine știe ce idei în cap.

Află, fetițo, că nu cred în tine și nici în vorbele tale. Știu sigur că nu mă iubești. Nu pentru că te-ai arătat atât de indiferentă la gară, ci pentru că așa, în general, nu prea știi tu ce-i cu mine și ce rost am pe lume. Dar acum, pentru că a venit vorba, hai să spunem adevărul pe față. Eu știu foarte bine că ai acceptat să fii prietenă cu mine doar pur și simplu pentru că sunt băiat drăguț (de ce să n-o spun?), îmbrăcat bine, elegant. Dacă ai fi cunoscut pe altul înaintea mea, cu aceeași mutră și îmbrăcat la fel, acceptai să fii prietenă cu el, și nu cu mine. Doar ții minte perfect cum s-a întâmplat de ne-am cunoscut.

Te-am invitat la dans la întâmplare, fără să ne cunoaștem dinainte, și am văzut pe fața ta că-ți place să dansezi cu mine, mă priveai galeșă și mă umpleai de zâmbete. În clipele alea, îți jur pe mama mea, îmi părea rău, rău de tot, că nu sunt mai urât nițel, încât figura mea să nu te atragă de loc. De ce să fiu eu jignit (și nu e prima oară), să te atragă fizicul, și nu sufletul meu? Pentru că, hai să stăm să judecăm. Ce știai tu atunci despre mine? Nimic. Atunci de ce, după două-trei dansuri, ai fost de acord să te conduc acasă?

Pentru că îți plăcuse cum arăt. Pe urmă te-am invitat pentru a doua zi la o plimbare, și n-ai zis nu. A doua zi ne-am plimbat și-am discutat tot felul de nimicuri. În zilele următoare, la fel, ne-am plimbat, am dansat, am văzut filme. Deci, tu despre sufletul meu nu știai absolut nimic. Atunci, ce credeai despre mine, drept cine mă luai? Credeai cumva că sunt un tip din ăla, cu care nu poți discuta decât despre ce vezi pe stradă, care îți spune într-o oră tot ce are pe suflet, iar apoi, o viață-ntreagă, trăncănește despre fleacuri?

Nu, zău, ce credeai despre mine? Sau poate n-aveai nicio părere și nici nu te gândeai la asta, ți-era indiferent cine sunt? De altfel, când eram împreună, dacă ziceam eu ceva, ziceai și tu. Altfel...

Cu toate astea, sunt convins că dacă te ceream în căsătorie acceptai. Știi de ce? Am aflat că maică-ta s-a interesat de situația mea și-a aflat că sunt „băiat bun” și câștig bine.

Atunci, de ce era să nu mă iei? Da, mă luai de bărbat, fără să stai la îndoială, fără să știi măcar ce-i în sufletul meu. Pentru că nu știi

— Asta e limpede pentru mine — și nici n-ai vrut să știi. De ce nu m-ai întrebat niciodată ce părere am, așa, în general, despre pământul pe care trăim, despre lună, dacă-mi plac copiii, florile, despre ideile mele?... De ce? Pentru că pur și simplu nu te interesa ce gândesc eu, cine sunt eu ca persoană sufletească. Află că asta m-a jignit foarte mult.

Când un om nu vrea să mă cunoască, nu vrea să afle ce-i în sufletul meu, înseamnă că nu dă doi bani pe mine, că mă disprețuiește. Eu nu mă port așa cu oamenii, eu aș vrea să-i cunosc pe toți! Uite, de pildă, ieri-noapte, în tren, era o femeie cu noi în compartiment. Avea un copil în brațe, care dormea. Femeia se simțea singură printre noi. Am intrat imediat cu ea în vorbă, am aflat că merge la bărbat-su, care e șofer pe un șantier geofizic, că ea e de la țară, că încă nu s-a mutat la el pentru că nu se poate despărți de porc și de vacă. Adică am cunoscut-o ca om, am văzut ce gândește, i-am spus ce părere am eu despre chestiunea respectivă, n-am stat indiferent. Mie niciun om de pe lumea asta nu mi-e indiferent, cu fiecare am ceva de împărțit — fie în bine, fie în rău.

Tu însă n-ai vrut să mă cunoști și, îți repet, m-ai jignit. Dar asta n-ar fi fost nimic dacă între timp prietenia noastră n-ar fi ajuns nițeluș cam veche. Lumea vorbea despre noi că de ne „afișasem” prea des împreună. Tu credeai că de-acum, gata! Știai că ești drăguță și credeai că eu asta caut. Mă rog, nu știu în amănunt ce părere ai despre tine. Important e că m-ai jignit a doua oară.

Ții minte, acum o săptămână, când am ieșit de la *Carmen de la Ronda*, tu mergeai cu capul în nori, că-ți luase piuitul povestea cu soldatul și cu blonda, iar eu te-am adus din nou pe caldarâm, zicându-ți: — Știi, peste o săptămână plecăm. Suntem chemați la Burdujeni.

— Unde? te-ai mirat tu.

— La Burdujeni.

— Unde vine asta?

— Tocmai lângă Suceava.

— Și ce cauți acolo? ai zis.

— Păi suntem chemați să montăm o instalație pe șantierul de-acolo. Nu pentru mult timp, numai pentru opt luni, sau poate mai puțin.

Te-am văzut dintr-odată răcită.

— Da' de ce trebuie să te duci chiar tu?

— Păi nu mă duc numai eu, ne ducem toată echipa.

— Și nu poți să nu te duci?

— Ba pot, da' de ce să nu mă duc?

Pe urmă n-ai mai scos un cuvânt, și la despărțire mi-ai întins o mână moale, care într-o secundă mi-a spus totul. Și te-ai dus.

— Atunci poate nu ți-a venit să crezi, dar a doua zi și a treia zi te-ai convins definitiv că așa e, că plec. Și, dintr-odată, ai devenit indiferentă. Pur și simplu nu mai contam pentru tine.

A treia oară am fost jignit când a venit maică-ta la mine și m-a întrebat de ce m-am mai „legat” de o fată, din moment ce știam că plec. N-am putut să-i spun decât atât, și recunosc că i-am spus-o cu un ton cam tare: — Doamnă (nu știu dacă i-a plăcut cuvântul), știați doar ce meserie am de la bun început, așa că...

Credeam că n-o să mai vii la gară și mi-era milă nu de mine (eu știu să sufăr dacă e nevoie), ci de băieți, pentru că le era jenă că pe fiecare din ei îi conducea cineva, numai pe mine nu.

În sfârșit, ai venit, și mi-am dat seama după fața ta că ai făcut-o numai de ochii lumii. Te uitai la mine ca la un lucru dintr-o vitrină, curioasă oarecum. Va să zică, dacă plecam, totul dintre noi era pierdut. Însemna că n-am fost un om serios, că n-am vrut altceva decât să am și eu în cele opt luni, cât am stat în orașul vostru, cu cine să mă plimb și să mă distrez.

Eu te înțelegeam perfect. Adică știam de ce gândeai așa. Gândeai așa pentru că sufletul meu te interesase prea puțin, pentru că nu mă cunoșteai ca om și bănuiai că semăn cu tine. Adică tu îți închipuiai că dacă te iubesc, musai să rămân definitiv în orașul tău, să mă „localizez” acolo, cum zicea maică-ta. Ehei, dacă ai fi știut cât de cât

ce stă scris în sufletelul ăsta al meu, ai fi văzut că te înșeli, că e departe griva de iepure. Află, fetițo, că nu ești tu singura care m-ai părăsit — și-o spun asta nu ca să mă laud. Am mai cunoscut cu de-astea ca tine, fete „de casă”, care se uită la un băiat numai pentru că e drăguț și câștigă două miișoare pe lună, dar când e să vină după el la dracu-n praznic, într-un colț de țară, le apucă marea dragoste de casa părintească și de mămițica. Nu găsești chiar pe toate drumurile femeii care-i înțeleg pe constructori (o spun asta sus și tare), dar cele care-i înțeleg merită fiecare în parte să le săruți mâna, ca la o mamă. Tu n-ai de unde să știi ce înseamnă pentru un constructor să-l înțeleagă o femeie, ca ea să fie cu sufletul lângă el. Lucram o dată — ca să-ți dau un exemplu — la un turn de răcire la o uzină din Moldova. Șantierul abia atunci începuse, locuiam încă în barăci, pentru că nu erau gata blocurile. Și era o iarnă, mamă mamă! Peste treizeci de grade sub zero, ți se sleia mâna când o atingeai de metal. Conducerea a spus să oprim lucrul, dar noi toi ne-am urcat acolo sus, la 42 de metri. Și află că ne-am urcat și pentru motivul că vizavi erau barăcile de locuit, și pe ferestre se uitau la noi femeile și copiii. Și crezi că nu ne era nouă cald la suflet, cu tot gerul de-afară? Puțin contează, crezi, ca după o muncă grea, cocoțat pe sus, legat cu frânghii și înghețat tun, să știi că e acasă cineva căit o să te întrebe cu grijă: „Ai înghețat? A fost greu azi?”

Tu, sincer ți-o spun, nu ești bună de nevastă de constructor. Ia mai bine unul de-ăla de casă, cu serviri fix și fără deplasări, care să ți se vaite cu nasul strâmb de acreală că „dragă, ce zici de asta, ăia mă cheamă mâine o oră la muncă voluntară!”

Nu pot să spun că nu mi-ai plăcut (de ce să mint?) și că nu sufăr acum din cauza ta, chiar dacă nu meriți. Poate că după ce-am plecat eu te-ai și plimbat cu altul (știu cine-ți mai dădea târcoale) și m-ai uitat. Nu-i nimic, am să te uit și eu.

Și acum, ca să închei, vreau să-ți spun în câteva cuvinte ce-am făcut de când am venit aici.

Am sosit azi-dimineață în zori. Cum am coborât din tren, a început să ningă cu fulgi mari și liniștiți, atât de frumoși, de te apucau florii. Atunci mi-a fost cel mai greu, atunci am suferit cel mai mult din cauza ta. Și poate că nu se întâmpla așa dacă n-o luam direct pe câmp, pe o potecă. Am mers 2 kilometri prin ninsoare, fără să

scoatem niciunul vreun cuvânt. Era prima ninsoare din anul ăsta, și ți-am făcut cinstea de a mă gândi la tine în clipele acelea atât de frumoase. Adică aș fi vrut să fim arunci unul lângă altul, să mergem pe potecă alături, ducând valiza pe un băț, să ne fie mâinile înghețate, să ne cadă fulgii prin păr și să ne încălzim cu privirile de-atâta dragoste.

În sfârșit, când am ajuns la șantier încă nu venise rumeni, era prea devreme. Portarul – o scândură fără suflet — n-a vrut să ne dea drumul să stăm într-un birou, și-am așteptat afară două ore. Dar la șapte a venit directorul, ne-a recunoscut imediat, ne-a luat de braț și ne-a dus înăuntru. Când am trecut pe lângă portar am avut grijă să-mi scutur șapca plină de zăpadă direct pe registrul lui frumos liniat, în care seria intrările și ieșirile de persoane. Am mers în cabinetul directorului, acesta ne-a servit cu cafele, coniac și fursecuri (află că nu suntem de loc niște fitecine) și ne-a spus care sunt treburile noastre.

Pe urmă ne-a condus chiar el la dormitor (ne-a dat un dormitor separat pentru noi șase) și ne-a spus să ne odihnim toată ziua. Noi însă am plecat chiar atunci pe șantier. Construcțiile încă n-au acoperișurile gata, n-au încă geamuri, dar utilajele au sosit. Utilajele astea (sunt din Uniunea Sovietică și din R.D. Germană) trebuie să le montăm noi. Inginerul-șef zicea că n-o să putem lucra cât nu-i acoperișul gata, din cauza frigului. Era cam tinerel, nu prea știa el cu cine are de-a face. Noi ne-am apucat chiar atunci de lucru, adică ne-am făcut pregătirile necesare. După masă, spre seară, am fost invitați la o adunare de U.T.M. Când am intrat în sală, au izbucnit aplauze, ni s-a dat la toți un ghiveci cu flori, iar pe mine m-au ales în prezidiu.

Ne știa toată lumea, doar nu o dată au scris ziarele despre noi. În sfârșit, seara am venit la dormitor. Aici nu pot spune că am fost prea veseli, Cel puțin eu, și din cauza mea și ceilalți. Patru dintre băieți sunt căsătoriți, iar doi — în perspectivă. În curând, trei dintre neveste vor veni aici. Ca să zic așa, ei n-au problemele mele. Știau însă de lovitura pe care o primisem și sufereau și ei; ar fi vrut să mă facă să uit, să mă înveselească. Închipuie-ți c-au ajuns să mă servească și cu fondante. Pe la zece s-au băgat toți sub pături, să doarmă. Acum a trecut de douăsprezece, dar îi simt cum se foiesc în pături, știu că

nu dorm, că se uită la mine cum scriu, se gândesc. Se gândesc poate la nevestele lor, la fetele cu care sunt în dragoste și cine știe ce Le-o fi trecând prin minte. La câte nu se gândește omul când e singur?!

Dar, în sfârșit, să termin, poate nici nu te interesează toate astea. Eu, dacă ți-am scris atât de mult, ți-am scris pentru că am vrut ca înainte de a ne despărți definitiv să mă cunoști așa, cât de cât, ca om.

Cu bine, *Mihai*

ÎNTÂLNIREA DE MAI TÂRZIU

Negreșit, ea devenise pentru el o obsesie, din moment ce o vedea în fața ochilor ziua și noaptea. La început încercase, se forțase, se obligase chiar s-o uite, dar nu putuse.

În clipa în care a văzut-o s-a produs în el o zguduitură, un șoc care-l zdruncinase puternic. La început nu și-a dat seama despre ce-i vorba, dar a doua zi a stat iarăși o oră întreagă în fața ei, fără să se miște. Uneori, nici măcar n-o mai privea, ci stătea așa, absent, copleșit de gânduri.

Apoi, după ce pleca, ea continua să rămână mai departe în fața ochilor lui, să existe în el. Fiecare clipă petrecută împreună era plină de o intimitate dulce și luminoasă — și torul se scurgea neînchipuit de ușor, ca o apă lină, unduioasă. Era ca trecerea fluidă și ușor simțită a unei bucurii într-alta, era ca prietenia nespus de sinceră și curată, care se naște adesea între copii din prima clipă.

Uneori, îi era rușine de el însuși și-și reproșa că e prea sentimental. Se liniștea însă, știind că taina aceasta e numai a lui, că nimeni n-o va afla niciodată. De altfel, nici nu voia să se îndoiască o clipă de tot ce simțea, pentru că, apoi, o singură clipă de jenă și ezitare ar fi căpătat în închipuirea lui, de o nefirească exaltare, proporțiile unei adevărate trădări, care l-ar fi chinuit mai mult. Nu, n-avea să se despartă niciodată de ea, de chipul acela atât de... (ce păcat că nu putea găsi cuvântul adevărat care s-o cuprindă în totul!). Era ceva atât de fin și liliac, atât de suav și drăgălaș în ea ! Peste toate astea venea însă o altă expresie, o altă lumină, pornită din privirile visătoare dar îndrăznețe, care anunțau o ființă dornică de înălțimi, de piscuri inaccesibile, cutezătoare, capabilă de nespusă

duioșie și copilărie, dar și de gravitate și frământări adânci. Da, așa era ea, și în ea se descoperise pe el. Negreșit, fără să se fi cunoscut vreodată, ei gândeau la fel. Negreșit, amândoi au optsprezece ani încă neîmpliniți, pe amândoi îi cheamă ceva comun, îi frământă gânduri și visuri identice.

La început n-o înțelesese bine. O admira pentru frumusețea ci neobișnuită, aproape copilărească și nostimă. Pe urmă, se cunoscuseră, se întâlneau sufletește. La început se visă cu ea pe stradă. S-au plimbat în tăcere, mult, printre oameni, prin zgomotul uniform și surd, care-i îngâna ca o melodie de fundal.

Apoi, într-o noapte frumoasă de primăvara, cu miros de liliac, s-au plimbat prin parc, ținându-se de mână. Au stat pe o bancă, în întuneric. El îi vedea ochii mari și frumoși luminând ireal, îi auzea răsuflarea ușoară și caldă. Ea n-a vorbit, i-a vorbit numai el, puțin, dar în câteva vorbe a cuprins totul, chiar și unele amănunte: că-i plac versurile, serile frumoase, că nu-i place liniștea și chiar că e student la Construcții în anul întâi și că la examenul de admitere a făcut două greșeli grave de ortografie în lucrarea scrisă la limba română. Despre celelalte visuri ale lui i-a vorbit scurt și poate confuz. Și chiar dacă ea n-a vorbit, el știa că înțelege totul, pentru că și ea gândea la fel.

Uneori își dădea seama cu îngrijorare că lucrurile au mers prea departe. Se temea că o iubește. Și ce iubire ar fi fost asta, plăsmuită cu totul în închipuire? Ca să-și limpezească mai bine gândurile, s-a dus iarăși s-o vadă (pentru a câta oară?) în sala aceea mare și albă, în care o lumină dulce și difuză acoperea totul ca o perdea ușoară și blândă.

Dar n-a putut s-o mai vadă. Ușile sălii expoziției erau închise. În prima clipă s-a simțit copleșit de o triste, e ciudată, apăsătoare. S-a plimbat pe stradă cu capul plecat, parcă vinovat de ceva, și în noaptea aceea n-a putut dormi, s-a gândit la ea și a hotărât: trebuia s-o cunoască. Va merge acasă la el și-i va spune: „Maestre, sunt un tânăr care vă admiră tablourile nespuse de mult. Mi-a plăcut mult, mult de tot tabloul dumneavoastră de la ultima expoziție — *Adolescenta* —, am regăsit în el ceva din mine, m-a tulburat... Vreau să vă rog ceva. Spuneți-mi, cine v-a fost modelul?”

Era un act cam necugetat, poate pica romantic, dacă nu chiar penibil, dar el va face nebunia aceasta.

Și, a doua zi, a sunat la ușa maestrului. A sunat lung, pentru a-și stăpâni emoția, apoi a așteptat neclintit și drept. Peste câteva minute, cineva s-a apropiat de partea cealaltă a ușii și a întrebat cu un glas limpede: — Cine-i?

A stat o clipă pe gânduri, apoi a răspuns hotărât:

— Eu.

Ușa s-a deschis.

Și atunci a apărut ea, luminată de soarele abia răsărit, roșiatic, cu obraji ușor împurpurați, respirând o prospețime intimă, cu părul blond, puțin alburiu la tâmpile. A crezut o clipă că visează, că se află tot acolo, în sala albă și înaltă a expoziției, într-una din orele lui de tainică întâlnire cu *Adolescenta*. A privit-o lung, ai îndrăzneală. Doar ei doi se cunoșteau îndeaproape.

— Pe cine căutați?

Întrebarea l-a dezmeticit. A privit-o câteva clipe încruntat, fără să spună nimic. A simțit, fără să știe de ce, o umbră căzându-i deodată pe suflet. Acum se simțea parcă mai puțin sigur pe el, vocea îi tremura. Vru să-i spună că pe ea o caută, dar se răzgândi.

— Aș vrea să vorbesc cu maestrul... Numai câteva clipe.

Ea se dădu la o parte din ușă și-l invită înăuntru, într-un hol imens, cu arcade lungi, maiestuoase. Ezită să înainteze, dar t» e așeză, totuși, pe un fotoliu. Ea îl privi încă o dată, în treacăt, fără să insiste, și el păli. Privirea aceasta îi spusese parcă totul. Apoi ea strigă tare, ca s-o audă cineva dintr-o altă cameră: — Ileana, cheamă-l puțin pe tata!

Trecu după aceea alături, în sufragerie.

Ușa era deschisă, și el vedea totul. O văzu cum se așază la masă să-și bea cafeaua, ținând în poate o pisică albă și pufoasă. Mânca, știind că-i urmărită, sorbind cu grijă din cafea, câte puțin, ținându-și buzele, alintându-se. Tot timpul mișca din vârful piciorului, distrată. O dată își aruncă chiar o privire într-o oglindă, desigur, ca să-l vadă pe el.

El nu se mișca de pe fotoliu, părea încrămenit. O privea concentrat, cercetând-o febril. Ea era oare? Da, ea era. Și, totuși, n-o descoperea pe ea, cea care îi era prietenă a gândurilor și visurilor

lui tainice. Îl enerva felul cum mânca și-și mișca ritmic piciorul, gesturile leneșe, superficiale, îl enerva pisoiiul alb, care moțăia în poala ei, în hamacul miniatural dintre cele două pulpe ale picioarelor.

Și privirea... Da, privirea ci n-avea nimic frumos, nu găseai în ea nimic care să-ți vorbească despre cutezanță, despre visuri pline de neastâmpăr, despre ceva care să însemne viață.

De fapt, nu asta e privirea aceea. O. nu era privirea asta, nici vorbă. Desigur, artistul re trăise și transformase sufletește modelul, turnase în trupul acesta un alt suflet.

Maestrul întârzia să vină. Se ridică din fotoliu și se apropie de ea cu pași rari, cu o ținută gravă și ceremonială.

— Am plecat, îi spuse el încet, confidențial, cu o tristețe adâncă în glas. Mă iertați. Am crezut că vă cunosc...

Apoi se întoarce și plecă, călcând încet și rar.

Afară se simți mai ușurat, cu gândurile limpezi. Nu, nu era trist. Se simțea doar puțin jignit.

Mai târziu, seara, se gândi din nou li ea, la cea dinainte, și-i vorbi mângâietor, cu grijă:

— Asta nu înseamnă nimic. Noi doi rămânem prieteni, și tot o să ne întâlnim. O să ne întâlnim puțin mai târziu.

SCRISOAREA DE DRAGOSTE

Țarâna grasă a Bărăganului, pe care o călcaseră în vechime dropiile și caii sciților, fierbea mocrnit sub soarele de iulie, clocind în ea ouăle de șopârlă. Gușterii își scosese ră burțile verzi la soare, iar popândăii ascultau, cu ochi rotunzi și atenți, cântecele prigoriilor care se pierdeau în pânzele tremurătoare ale zăpușelii.

Era vremea secerișului. Pe toată întinderea câmpiei sclipeau în soare semilunile secerilor, tractoarele purtau după ele secerători greoaie.

De la ivirea zorilor și până la înserare se muncea.

La vremea prânzului, când soarele se suise deasupra capului său acoperit de păr negru și cărlionțat, Vasile se trase și el spre umbra unui salcâm cu frunzele pălite, să mănânce.

Își scoase briceagul, își șterse tăișul pe pulpana pantalonului, apoi îl înfipse cu sete într-o cutie de conserve de carne de porc în suc propriu. Vasile folosi briceagul ca furculiță și mănca strașnic, murdărindu-și cu grăsime mustăcioara subțire, care abia i se înfiripase sub nas. Apoi se întinse pe miriște, își puse mâinile căpătâi și încercă să ațipească. Era frânt de oboseală — se suise pe tractor de la cinci dimineața și nu coborâse decât acum. Cu toate acestea, îi era imposibil să adoarmă. O muscă hămesită îl zgândărea pe obraz și pe nas, iar niște gânduri amarnice îi uscau sufletul. Vasile se învârti de pe o parte pe alta, prinse c-o mișcare fulgerătoare musca, îi rupse sadic ari pile și picioarele și apoi se culcă iar, acoperindu-se cu un ziar. Era hotărât să fure măcar un sfert de oră de somn. Până la urmă se sculă și aprinse o țigară. Nu se putea dormi. Muștele bâzâiau pe lângă el, parc-ar fi fost hoit.

Niște pionieri care adunau spice de pe mi riște cântau fără întrerupere, cu voci pițigăiate, iar pe lângă toate astea avea și o dispoziție sufletească extrem de proastă. Acum zece zile, mai precis acum două sute treizeci și nouă de ore, Vasile se îndrăgostise. Mai avusese el și altă dată câteva povești asemănătoare, dar o dragoste mai păcătoasă ca asta nu i se întâmplase. Și doar nu era o fire din acelea care visează în fiecare noapte întâmplări teribile cu femei frumoase, deși citea nebu nește orice carte în care se petreceau întâmplări de dragoste.

Acum zece zile, cum spuneam, fusese chemat la raion, la Făurei, pentru un proces lip sit de importanță, în care figura ca martor.

Procesul s-a judecat spre prânz. După ce și-a spus în câteva cuvinte clare și cuprinzătoare părerea, Vasile a plecat spre gară. Până să vină trenul care să-l ducă spre Găiseni, la brigadă, mai erau vreo trei ore. Ce să facă el până atunci? S-a dus la bufet, a mâncat niște mici, a băut câteva halbe, a mâncat o plăcintă, a citit *Sportul popular*, s-a tocmnit cu un ȋigan vreo jumătate de ceas pentru un stilou pe care acesta i-a cerut o sută de lei și pe care i l-a lăsat apoi cu cincisprezece lei, și pe urmă a intrat în sala de așteptare și s-a așezat pe o bancă. Și-a scos stiloul să-l încerce și a scris într-un carnet câteva „amintiri” pe care le auzise de curând. Mai pe urmă, când s-a uitat mai atent împrejur, a văzut că lângă el șade o fată

mărunțică, cu cozile împreunate în creștetul capului și cu niște ochi negri și vioi. Ședea liniștită și cuminte.

cu mâinile în poala rochiei. Vasile s-a întors spre ea și a început s-o cerceteze atent, de sus până jos. S-a uitat și ea o dată spre el, apoi a întors capul rușinată. Timp de aproape o oră s-au foit unul lângă altul, privindu-se pe furiș, chinuindu-se cum să facă să intre în vorbă. Vasile își făcu în minte tot felul de presupuneri și ipoteze, și până la urmă spuse zâmbind dulceag: — Nu vă suparați, nu știți cât e ceasul?

Ea zâmbi, stânjenită și surprinsă.

— N-am ceas.

Vasile se înroși. Începuse prost. Văzuse doar că n-are ceas. Descurajat, tăcu apoi jumătate de ceas, fumând țigară după țigară.

În cele din urmă, se hotărî să facă într-un fel: ori încearcă din nou, ori pleacă. Fata începuse să-l privească mai des. Și-avea niște ochi negri, și niște sânișori, și niște mâini rotunjoare și bronzate!... Și se uita așa, nu știu cum, parcă-i vorbea cu ochii. Fie ce-o fi !

— Mergeți departe, sau...

— Nu chiar așa.

— Așteptați Galațiu, personalii?

— Da.

— Tot pe ăla l-aștept și eu, minți el cu plăcere.

Până aici a fost greu. Restul a mers de la sine. „De unde sunteți, cu ce treburi pe la raion, nu vreți să ieșim puțin la aer, pe peron?” Au discutat și s-au plimbat vreo două ore. Fata era vorbăreață, veselă, și parcă nu-i părea rău c-au intrat în vorbă. Până la sosi rea trenului a fost vreme suficientă să-și pătrundă reciproc în autobiografii. Fata era educatoare la grădinița de copii, dintr-un sat de prin apropiere, și venise la raion la un instructaj, pentru că era și instructoare de pionieri. Avea nouăsprezece ani, școala medie terminată și-i plăcea grozav să danseze.

Vasile era mulțumit. I-a povestit și el apoi tot ce-a poftit. A insistat s-o servească c-o bere, apoi c-o plăcintă, dar ea a refuzat cu încăpățănare. „Fată serioasă, rezervată”, gândi el. Când a sosit trenul a urcat-o în vagon, apoi, dintr-o pornire imposibil de stăpânit, a fugit repede la casă și a cumpărat un bilet până la stația unde mergea fata. S-a dus lângă ea și-au început să discute. Au mers

vreo oră, apoi au coborât. Ea mai avea drum de vreo 4 kilometri până în sat. Au mers până în spatele gării, și acolo că i-a întins o mână bronzată, zâmbindu-i parcă cu tristețe. Vasile a simțit o sfârșeală prin tot corpul, un gol mare în suflet și, dacă ea ar fi plecat de lângă el atunci, s-ar fi prăbușit totul în el. Parcă era bolnav.

— Nu, nu, a protestat el răgușit, luându-i mâna într-a lui, merg cu tine până în sat.

— Nu se poate, că ne vede lumea, și pe urmă...

— Pe urmă ce?

— Aud ai mei... Nu se poate.

— Atunci, mai stai. Sau, știi ce? Hai s-o luăm pe alt drum.

Fata a rămas puțin pe gânduri, dar privirile lui aveau atâta căldură, pătrundeau atât de adânc în sufletul ei, încât au pornit-o alături pe linia ferată în sus, iar apoi au cotit la dreapta, pe lângă o lizieră. Au vorbit puțin.

Erau tulburați amândoi și se priveau cu ochii plini de tristețe și îngrijorare. Cum să se despartă? Parcă singure, mâinile li s-au prins deodată, și degetele s-au încheștat unele într-altele înfrigurate. Spre seară au ajuns aproape de sat și s-au oprit. Vasile a prins-o de umeri și a întrebat-o privind-o în ochi: — Când ne mai vedem?

— Nu știu.

— Atunci, să ne scriem, vrei?

— Da.

— Bine, eu o să-ți scriu primul.

— Când îmi scrii?

— Îți scriu mâine. Și tu îmi răspunzi chiar în ziua când primești scrisoarea, da?

— Da, îți răspund.

— Dar să-mi scrii mult, mult, cât poți de mult.

— Cât îmi scrii tu, îți scriu și eu. Număr rândurile.

Despărțirea a ținut aproape o oră, până s-a înnoptat. Nu-i venea de loc s-o lase să plece.

— Mai stai puțin. Uite, vezi omu' ăla!

Când ajunge el la marginea satului, pleci.

Omul ajungea, dar fata nu pleca.

— Mai stai cinci minute, atât.

— Nu pot. Să vezi ce-o să-mi facă acasă...

A plecat abia când răsărise luna. Vasile i-a strâns mâinile mult, mult, a vrut chiar s-o îmbrățișeze ușor, dar ceva nedeslușit l-a oprit.

A urmărit-o cu privirea până s-a pierdut în zare, și apoi a plecat spre gară, fluierând.

Când a sosit la brigadă era trecut de miezul nopții. A intrat în vagon tiptil, a scotocit prin toate valizele, până a găsit hârtie și plic, și apoi a vrut să aprindă lampa. A scăpărat vreo zece bețe de chibrit, dar fitilul nu ardea cu niciun chip. Unul dintre băieți s-a trezit și a mormăit.

— Nu te mai chinui de pomană! Nu vezi că n-are gaz de loc? Culcă-te.

Cum era să se culce?! Trebuia să scrie scrisoarea neapărat în noaptea aceea, ca s-o trimită prin cineva la poștă de dimineată. N-avea însă lumină. S-a gândit în tot felul, a căutat prin toate valizele, până a găsit o lanternă, dar bateria era consumată. Atunci i-a venit în minte o idee. S-a dus la tractor, a aprins farurile și-a scris acolo scrisoarea, pe o bucată de scândură. A scris mult, vreo patru pagini de caiet. I-a povestit tot ce-a făcut pe drum, cum s-a gândit la ea, ce-a pățit până a făcut rost de lumină ca să-i poată scrie, iar la urmă i-a spus limpede că o iubește mult, mult, nemăsurat de mult și că dacă primește răspuns imediat înseamnă că-l iubește și ea.

Când a terminat de scris se auzea cum cântă cocoșii de ziuă în sat. S-a culcat și a dormit până când s-au sculat ceilalți. Băieții au cam mormăit ei că le-a stricat somnul hârșâind toată noaptea valizele de sub paturi, dar Vasile nu le-a răspuns nimic. S-a spălat pe față cu apă rece și a muncit toată ziua ve se, parcă plutind în nori de parfum și lumină.

După aceea au venit zilele de așteptare și chinuri. Nu sosea scrisoarea. Vasile a făcut zeci și sute de socoteli. Va să zică, până la ea scrisoarea face, să zicem, două zile. În aceeași zi ea îi scrie, mai trec încă două zile cu drumul, deci peste patru zile sosește la el. Hai să zicem peste cinci, peste șase zile. Dar uite c-au trecut zece, și încă n-a venit. Ce chin mai mare poate născoci o minte omenească decât acela de a aștepta o scrisoare da dragoste, cate nu mai vine și care totuși trebuie să vină? „De ce-o fi-ntârziind, doamne, de ce-o fi-ntârziind?” se-ntreba Vasile năucit.

Până la urmă își dădu seama că el singur făcuse o prostie: că i-a dat adresa de la stațiune. S-a gândit atunci că acolo e mai sigur, mai ales că poștașul din comună nu-l cunoaște cine e. De la stațiune rutierul vine aproape în fiecare zi cu alimente, cu combustibil, ziare și scrisori. Să se fi rătăcit în stațiune? Imposibil! îl răsucise ieri pe rutierist pe toate părțile: „Ai întrebat peste tot — la director, la Contabilitate, pe inginer, pe femeia de serviciu, pe paznic?” Da, îi întrebuse, și nu știau nimic. Vasile se lua cu mâinile de cap, înnebunit. Ce poate să fie? Ea nici nu încape. Îndoială că i-a scris. Că atât ar mai trebui, să-i vină în minte și gândul că pricina pornește de la ea! Nu, nu, ea i-a scris precis, chiar în ziua când a primit scrisoarea lui. Înseamnă că totuși cineva a pus mâna pe scrisoare. Are el vreun dușman pe la stațiune? Nu prea. N-are nimeni nimic cu el. Doar cu nea Petrea, contabilul, un om în vârstă, chel și gras, vesel și cumsecade, s-a certat o dată, pentru un fleac, dar peste două zile au băut o bere împreună și-au rămas prieteni.

Și totuși, unde e scrisoarea?

Cum ședea așa lungit pe burtă, în țărână, sub salcâmul acela pricăjit, în mijlocul câmpului, Vasile simțea că dacă își mai pune de câteva ori întrebarea asta, o să înnebunească.

În ultima vreme nu mai avea chef de nimic. Și treaba parcă o face mai fără poftă în ultimele zile. Nimic nu se mai lipește de el. Ei, dar mult nu merge așa. Hotărât, la noapte pleacă la stațiune, să caute el singur scrisoarea. Poate să-i zică oricine ce-o vrea, că tot se duce. Nu mai poate răbda.

Seara, după miezul nopții, s-a sculat și-a plecat spre stațiune de-a dreptul pe câmp, cale de 20 de kilometri. Era răcoare, liniște, câmpia dormea un sorim ușor, cu respirația parcă oprită. Numai greierii țârâiau încet și monoton, dar și glasurile lor făceau parte din liniștea aceea nesfârșită, căzută parcă peste pământurile Bărganului de-o veșnicie. Vasile mergea repede, călcând pe miriști, prin grâne și prin porumburi, ca să scurteze drumul. Acum era liniștit, nu-și mai făcea niciun gând. Dimineața o să găsească precis scrisoarea, nu mai încape nicio îndoială.

Sosi la stațiune după ce răsări soarele, pe la șase. Așteptă o oră, stând la palavre cu paznicul, călare pe niște lemne. Paznicul nu știa nimic.

La șapte, când veni personalul, Vasile îi luă pe fiecare la rând. Nimeni nu văzuse o asemenea scrisoare.

La urmă, îl găsi pe nea Petrea.

— Nea Petrea, nu știi ceva de-o scrisoare de-a mea?

Nea Petrea zâmbi enigmatic și-o făcu pe neștiutorul.

— Pentru asta ai plecat tu de pe câmp!

— Da, pentru asta.

— Frumos! Halal de noi! Și-așa ședeam grozav cu planul...

— Lasă planul, mie să-mi spui de scrisoare.

— Da' ce, așteptai vreo scrisoare? il necăji el.

Vasile își dădu seama că a dat de urma ei.

— Hai, bre, nu-ți mai bate joc de mine.

Dă-o-ncoace.

— Nu-i la mine, mă. Ți-am trimis-o azi cu rutierul. Nu l-ai întâlnit pe drum?

— Nu, că eu am venit pe câmp, de-a dreptul. Da' unde-a fost scrisoarea până cuma?

— A fost o încurcătură. Tovarășul Antonică a luat scrisoarea acum vreo cinci-șase zile, s-o trimită cu rutierul, și-a pus-o în ser tar. Ei, omul a uitat de scrisoare și-a plecat în concediu. Ieri și-a adus aminte de ea și a trimis cheia prin cineva. Am văzut că adresa era scrisă de o mână foarte fină, mi-am dat seama că e ceva urgent și am expediat-o imediat.

Vasile se uită către cer, scrâșnind și bombănind ceva printre dinți.

— Nea Petica, când îl vezi pe tovarășu' Antonică spune-i, te rog, din partea mea câteva cuvinte, pe-o parte și pe alta. Bine, bre, se poate-așa ceva?

— Ei, ce să-i faci, a uitat, a uitat. Se-ntâmplă. Vezi și tu, omul, când și-a adus aminte, a trimis cheia imediat. Da' de ce-ai plecat tu de pe câmp, să pierzi o zi de po mană, asta să-mi spui!?

— Lasă-mă, nu-mi mai spune nimic. Ziua asta o scot eu întreit, bine c-a venit scrisoarea. Fără ea eram ca mort, nu-mi mergea motorul.

— Hai, întinde-o mai repede, să nu te zărească directorul.

— Ba n-o întind de loc. Mă duc eu singur la el și-i spun.

Vasile mai fumă o țigară afară, să se liniștească, apoi se duse într-adevăr la director.

Bătu la ușă și intră grav înăuntru. Directorul ședea de vorbă cu un reporter de la ziarul rațional, care-l răsucea pe toate părțile cu situația planului, situație care nu strălucea de loc.

— Ce-i cu tine, îl întrebă directorul, alarmat.

— Tovarășe director, rosti Vasile tare și oficial, țin să vă anunț că am plecat din campanie pentru o juma de zi pe motiv că tovarășul nostru Antonică mi-a încuiat o scrisoare în sertar, a uitat-o acolo și-a plecat în concediu.

— Ce fel de scrisoare era?

— O scrisoare personală.

Directorul se lovi cu palmele peste genunchi, mâncându-și buzele de uimire.

— Și pentru asta a trebuit să pleci tu de pe câmp?

— Păi dacă unii se joacă cu sufletul omului și-l uită încuiat în sertar, ce trebuia să fac?

Directorul nu-l mai ascultă și se adresă reporterului:

— Uite, tovarășe, de ce nu ne-ndeplinim noi planul. Pentru că unul ca el fuge de pe câmp ca să vină să-și ia o scrisoare *personală*, accentuă, privindu-l furios pe Vasile.

Nu putea să aștepte acolo? Lui îi arde de dragoste, iar planul nostru se duce dracului.

Reporterul, un tinerel drăguț și roșcovan, îl privi pe Vasile grav și contrariat, apoi îl întrebă:

— Cum te cheamă, tovarășe?

— Vasile I. Mihalache.

Își notă în carnețel numele, apoi spuse, făcând pauze ostentative între cuvinte:

— Tovarășe Mihalache, dumneata crezi că ai procedat just?

— Eu cred că da, îi răspunse Vasile, precis.

— Bine. Atât am vrut să te întreb.

Directorul mai așteaptă câteva clipe, apoi decise:

— Bine, tovarășe, du-te înapoi la muncă.

Vasile salută și ieși. Când se văzu în curte simți nevoia să fluiera. Acum, pentru el, ce rul, pământul și viața în general aveau o cu totul altă culoare.

Cu alte cuvinte, era fericit.

ÎNAINTE DE PLECARE

Faptul că trebuia să mute, să plece din orașul acesta într-altul, nu era pentru Simina o veste în adevăratul înțeles al cuvântului, o noutate ca atare. Știa asta de când sosise aici, și tocmai de aceea unele lucruri netrebuincioase nici măcar nu le scosese din cufere și lăzi.

Termenul plecării îl aflate cu o lună înainte. Într-o zi, când se întorsese de la lucru.

Chiriță al ei (se obișnuise să-i spună pe un mele de familie), îi spusese în treacăt, ca pe un lucru obișnuit, că lucrările lor, ale fierar-betoniștilor, sunt pe sfârșite, iar ea înțelesese ceea ce trebuia înțeles. Adică se apropia vremea plecării. Și chiar de-a doua zi, Simina a început pregătirile.

De obicei, mutările provoacă efervescență și harababură. La Simina în casă așa ceva nu se mai întâmpla. După patru „repetiții”, (una la Hunedoara, a doua la Govora, a treia la Eforie, și a patra la Bicz), căpătase o asemenea îndemânare, încât știa acum în amănunt cum trebuie făcută treaba, în așa fel ca totul să se desfășoare calm și fără hărmălaie.

În primul rând intrau la împachetat lucrurile de care avea cel mai puțin nevoie, și nu în mod curent. Apoi se eliberau camerele rând pe rând, ajungând în cele din urmă să se îngrămădească toți într-una singură.

A doua zi, după ce află vestea, Simina se întâlnește în drum spre piață cu vecină-sa Marioara, o femeie cam slăbuță și nervoasă, cu care era nițel în răcă, din cauză că ea mătura scările de două ori pe săptămână, iar acea sta numai o singură dată. Dar, ca de obicei, după două zile în care nu-și vorbiseră decât cu înțepături, ambițiile lor se ofiliseră, și se împăcaseră.

— Ai auzit, vine vremea de ducă, o anunță Simina, legănându-și șoldurile late și rotunde.

— Las că am stat destul și-aici, i-a răspuns Marioara, arătând prin asta că vestea n-a impresionat-o prea mult.

— Acuma, stau așa și mă gândesc, spuse

Simina. Oare mai primesc eu acolo tot trei camere?

— Dacă ai doi copii, primești.

— Și-avem și școala aproape aici, pentru băieți... Cunoști Galați? Cum o fi piața acolo?

— Nu știu. Am auzit că-i oraș mare.

După ce se întoarse de la piață și puse mâncarea la foc, Simina n-avu chef să se apuce de altă treabă și dădu o fugă pe la Marioara, să mai stea de vorbă.

— Tu când te-apuci de-mpachetat?

— Nu știu, mai încolo.

— Eu de mâine, gata! auzi, își aduse ea aminte,ăștia, alde Ionescu, or să care iar mobila aia veche? Nici anu' ăsta nu și-au cumpărat alta.

— De, spuse Marioara, văzându-și de treabă mai departe la bucătărie. Treaba lor.

Nu-i vezi, când intră-n crâșmă îi uită Dumnezeu acolo. Bea și el, bea și ea.

— N-au copii, de-aia le dă mâna.

Simina se simți datoră să facă ceva și-i curăță gazdei niște cartofi pentru supă.

— Auzi, tu, întrebă ea, o fi mult de lucru acolo?

— Cică mult. Vreo câțiva ani...

Marioara termină treaba la bucătărie și intră în dormitor, să facă curățenie. Simina se simți puțin lezată că nu-i dă atâta considerație încât să amâne treaba pentru mai târziu, și plecă.

Termină de gătit mâncarea și porni chiar atunci să împacheteze. Începutul trebuia făcut cu cămara. Luă din boxă cutia de car ton a televizorului și așeză în ea, unele peste altele, borcanele cu conserve pentru iarnă.

— După ce mai înainte le ștersese pe fiecare de praf. Treaba era destul de anevoioasă și, după ce-o termină, nu mai începu altceva.

Pentru ziua aceea era de-ajuns.

A doua zi începu să adune lucrurile dintr-una din camere. Munci mult, dar cu plăcere, veselă. Îi plăcea să se mute, pentru că mutatul era ceva cu totul nou față de obișnuitul de fiecare zi, plin de surprize, de inedit; în clipele acelea că era cea care conducea absolut toate treburile casei, ea urmărea cum și unde e pus fiecare lucru, ea stabilea ce face fiecare, într-un cuvânt, simțea că evenimentul o

solicită să se întrebuințeze pe deplin, cu tot ce știa și putea ea ca gospodină.

Și întotdeauna lucrurile mergeau bine; în patru mutări n-avusese altă pagubă decât două borcane cu zacuscă sparte și un picior zdrelit la masa de bucătărie. În asemenea prilejuri, bază prea mare nu putea pune pe Chiriță, care era cam molatec și nepriceput în treburile casei. Copiii o ajutau mai mult decât el.

În ultima săptămână de pregătiri, Simina împacheta de dimineață până seara. Renunțase să mai gătească mâncare. Le dădea copiilor mai mult răcituri, iar lui Chiriță îi spusese să mănânce la cantină. De dimineață până noaptea muncea fără odihnă. Lucrurile împachetate erau duse pe balcon sau într-o cameră altă turată și puse fiecare cu grija cu venită.

Cu tot haosul din jur, Simina n-avea senzația dezordinii, pentru că fiecare lucru își avea dinainte stabilit în mintea ei locul unde va fi așezat definitiv.

Într-o seară, bărbatul îi veni acasă cam târziu. Simina bănuia că fusese la o bere. Nu se culcase, îl așteptase aranjând lucrurile.

Chiriță intră în casă încet, închizând ușa cu grijă, și se așează pe un scaun, cam încruntat și posomorât. O privea cum lucrează, fără să spună nimic. Văzându-l că tace, Simina bănuia ceva și deschise ea vorba.

— Ei, ce se mai aude?

Chiriță o privi fix în ochi, vrând parcă să descopere dinainte reacția ce se va petrece peste o clipă, și spuse încet, pe un ton obișnuit:

— Nu mai plecăm.

Simina nu se opri din lucru, pentru că tocmai trebuia să înnoade sfoara cu care le gase un pachet cu cărți. După ce termină, se așează chiar pe pachetul pe care-l isprăvisese.

— Da' ce s-a-ntâmplat?

— Nu s-a-ntâmplat nimic.

— Nu mai pleacă nimeni?

— Ba, ăilalți pot să plece. Noi nu mai plecăm.

Simina nu îndrăznea să-l întrebe de ce.

Dacă zicea el că n-or să mai plece, înseamnă că știa și de ce, că totul avea un motiv bine întemeiat. Așa că așteptă să spună el singur ce mai avea de spus.

- Mi-am cerut transferul la blocuri. Acolo mai e de lucru.
- Și pe urmă? întrebă Simina încruntată, nemulțumită.
- Pe urmă... vedem noi. Găsesc în altă parte.

Simina tăcu, acoperindu-și amândoi obraji cu palmele murdare de praf. În clipa aceea nu se gândea la altceva decât la faptul că o să trebuiască să despacheteze totul, să pună iar lucrurile la locul lor de mai înainte, și treaba i se părea acum cumplit de grea și anevoioasă, lipsită parcă de orice rost, de orice noimă. Parcă-i căzuse o piatră pe suflet.

Abia acum simțea oboseala cumplită a atâtor zile și seri de muncă.

Chiriță o privi atent, simți că vestea a lovit-o și încercă să se explice.

- Am auzit că acolo până sunt gata blocurile ne bagă prin barăci.

Siminei nu i se păru convingător motivul și-i răspunse în gând: „Parcă n-am mai stat și altă dată în barăci, și n-am avut nimic !?”

— Pe urmă, cine știe dacă ne mai dă trei camere?! continuă Chiriță cu glasul lui moale și silnic, de totdeauna. Ne mai cărăm iar pe drumuri, iar balamuc, zăpăceală... Copiii au început școala aici, acum să schimbe iar profesorii? Rămânem aici, că e bine. Să mai umble și alții cu cortul...

Și după ce spuse asta, se ridică, considerând discuția încheiată.

- Să pui lucrurile la loc! strigă el din ușă.

După ce s-a culcat bărbatul, Simina a rămas mai departe între lucrurile împachetate.

Nu se putea încă împăca cu gândul că n-or să mai plece, că trebuie să pună totul la loc.

„Va să zică, am muncit degeaba”, își spuse ea tristă, și abia acum începu să se enerveze. Păcat că nu se întâmplase asta adineauri, cât stătuse de vorbă cu el, pentru că Chiriță îi știa de frică; ori de câte ori o vedea că-și iese din pepeni, nu mai scotea un cuvânt în fața ei. Nu l-ar fi întrebat decât atâta: „Și nu puteai să-mi spui asta mai înainte?”

Acum te-ai hotărât, după ce m-am spetit împachetând?” Târziu de tot, intră și ea în pat lângă el, dar nu adormi decât dimineață.

A doua zi se întâlni pe scară cu Marioara, care se întorcea de la piață. I se păru că e privită cam de sus și vru să treacă mai de parte fără să-i spună nimic. Marioara o strigă însă ea.

— Am auzit că nu vrei să mai pleci...

Simina se gândi puțin înainte de a-i râs punde.

— Da. Rămân aici.

Marioara dădu din cap și plecă. Simina nu înțelesese prea bine ce vruse să spună cu asta, dar piatra aia care-i căzuse pe suflet când îi spusese Chiriță vestea i se păru mai grea acum.

Toată ziua umblă buimacă, fără să se simtă în stare să facă ceva. Lucrurile le lăsa la fel ca înainte, nu-i venea să se-apece să împacheteze. Le lăsa așa și-n ziua următoare.

Chiriță nu-i spunea nimic. Într-o seară veni cam cherchelit acasă și-i beșteli pe copii fără niciun motiv, dar de că nu se legă. Simina asta aștepta, ca să-i sară și ei țandăra și să-i spună câteva. Simțea nevoia să aibă o explicație serioasă cu el, pentru că discuția din seara aceea n-o mulțumea, avea senzația că încă nu știe totul.

A doua zi dimineață (să fi fost ora nouă, poate zece), cineva sună lung la ușă. Simina era singură acasă. Chiriță plecase din zori la lucru, băieții — la școală. Se întrebă cine putea să fie, pentru că Marioara suna întotdeauna o singură dată, scurt. Fugi câteva clipe în fața oglinzii, să-și aranjeze părul, și deschise. Erau doi bărbați: Anton, șeful brigăzii în care lucra Chiriță, și un altul, negricios, cu părul ondulat, căruia nu-i cunoștea numele. Știa doar că e în comitetul de partid al șantierului. O dată, la o reuniune, băuseră bere la aceeași masă și schimbaseră câteva cuvinte.

Simina îi invită fâstăcită înăuntru.

— Ne iertați, la noi e nițică harababură, spuse ea intimidată.

Văzând lucrurile strânse în casă, cei doi se uitară unul la altul mirați, apoi își zâmbiră cu înțeles.

— Am impresia că am venit prea târziu, spuse Anton încet către celălalt. Chiriță a rezolvat singur treburile.

Simina nu înțelese ce voiau să spună cu asta. Șterse repede cu o cârpă două scaune și-i invită să ia loc. Se așează și ea. Cei doi tăceau. Anton fuma, iar celălalt bătea dăra bana cu degetele pe masă.

— Gata de plecare, da? întrebă Anton, arătând spre lucrurile împachetate.

Simina îi privi pe rând, speriată, cu un zâmbet șters pe buze. Nu știa ce să răspundă.

— Începusem să le adun, da'...

— Foarte bine, spuse negriciosul. E bine să ai totul pregătit din vreme.

Apoi iar tăcură.

— Am auzit că i-ai cam făcut greutăți lui Chiriță, spuse Anton privind-o cu un oare care înțeles.

Simina zâmbi iar încurcată. Nu înțelegea de loc despre ce-i vorba, așa cum nu pricepea pentru ce i se face vizita aceasta.

— Cum adică? întrebă ea.

— Păi tot pe noi ne-ntrebi? Chiriță zicea că nu mai vrei să pleci nici în ruptul capului de-aici, că nu vrei să lași apartamentul, că n-are ce-ți face...

Simina se înroși până în vârful urechilor și, ca să nu se observe asta, se întoarse într-o parte să aranjeze fața de masă. Se zăpăcise într-atâta, încât nu știa cum să răspundă; îi venea să fugă afară din cameră.

Adică Chiriță spusese că ea nu vrea să plece, că din cauza ei?...

În clipa aceea, disperată, singura ei grijă fu să nu-l dea de gol, să nu-l facă cumva de rușine în fața oamenilor.

— Da, îngăimă ea, zâmbind forțat. La început mă gândisem că... Știți cum e femeia.

Când se aranjează într-un loc, i-e greu să se trambaleze, să deranjeze lucrurile... Copiii începuseră școala aici... Pe urmă, cine știe dacă mai primim o casă la fel de bună...

Simina se opri brusc. Își dăduse seama cu groază și rușine că spunea aceleași cuvinte pe care i le spusese și Chiriță în seara aceea.

— De apartament să nu vă fie teamă, în interveni negriciosul. O să primiți unul la fel.

Cu copiii, într-adevăr, e greu să-i muți de la o școală la alta. Se obișnuiseră aici cu profesorii... E prost și cu trambalam ăsta pe tren, se mai strică lucrurile... Dar ce să-i faci, asta-i meseria noastră. Noi începem un lucru, și când e gata îl dăm altora și plecăm mai departe. Nevestele, săracele, suferă cel mai mult din toate astea. Da, aveți dreptate, spuse el tare, privind-o în ochi. Nu-i ușor, știu asta. Tot ce-ai spus dumneata adineauri, mi-a spus și mie nevastă-mea acum vreo trei seri.

Da' până la urmă plecăm, încheie el zâmbind.

Simina ascultă cu mâinile cuibărite în poală, ghemuită pe scaun. Roșeața din obraji îi dispăruse. Zâmbea stângaci, măgulită. Da, așa era, cum spunea negriciosul din fața ei.

Era tare greu să pleci mereu dintr-un loc într-altul, dar ea se obișnuise cu viața asta, i se părea de-acum normală. Așa își începuse căsnicia. La o lună după ce se măritase cu Chiriță, trebuise să se mute, și-i plăcuse asta; dichisise bagajele (pe atunci aveau cam puține lucruri), toată noaptea, ca pe un copil când îl trimiți prima oară la școală. Se bucura când sosea în noul oraș, colinda peste tot curioasă, se împrietenea cu cât mai mulți oameni, se simțea după câteva săptămâni ca la ea acasă. Nu i se urâse de viața asta nici acum, când trecuseră atâția ani, când aveau doi copii. Mai repede obosise Chiriță decât ea. Cum de se gândise el să dea vina pe ea?

Era doar un om cinstit, n-o mințise nicio dată, nu-i ascunsese nimic până acum...

— Da, spuse ea nițel mohorâtă. E grea, dar dacă așa trebuie, mergem. Dacă nu vrem noi, tot o să meargă cineva. Plecați și dumneavoastră, nu?

— Plecăm, sigur că da, spuse Anton. Tovarășul Alexe o să vină ceva mai târziu. Sper că n-o să ne faci figura? îl întreba el pe acesta, râzând.

— Nu, nu, răspunse Alexe. Aici nu rămân în niciun caz. Deocamdată însă, nu s-a stabilit nimic. Ei, atunci... să mergem. Poate că n-o să ne mai vedem, așa că eu vă urez de pe acum drum bun și sănătate.

— Mulțumesc, îi spuse Simina ridicându-se. Mă iertați că n-am avut nimic la-ndemână să vă servesc.

— Nu trebuie. Și-așa ne grăbim. Ne ier tați că v-am deranjat. Bună ziua.

Când rămase singură, Simina se simți obosită. Se așeză pe pat, să se odihnească. O vreme nu-și putu închea de loc gândurile, nu se putea încă dezmetici. „Să nu mă mai gândesc la nimic, să mă liniștesc”, își spuse ea apăsând cu mâna pe inimă.

Stătu o vreme cu ochii închiși, fără să se miște. Ar fi vrut să se stăpânească, să fie liniștită, dar o apăsa cumplit o greutate pe inimă.

„Doamne, își spuse ea oftând adânc, stai atâția ani cu un om lângă tine, și tot nu poți să-l cunoști”.

Apoi se învinse singură și se ridică. Copiii trebuia să vină de la școală dintr-o clipă într-alta, și mâncarea încă nu era gata.

Pregăti masa, alergă încolo și-ncoace. Dar gândurile n-o slăbeau, era încă mohorâtă și buimacă.

Copiii sosiră curând, mâncară repede și apoi plecară iar. Peste câteva zile era serba rea de sfârșit de an și aveau de învățat niște cântece. Simina rămase iar singură. Nu putea să lucreze nimic, se plimba prin cameră fără niciun rost. Afară ploua mărunț, cerul era posomorât și întunecos.

Spre seară sosi și Chiriță. Era bărbierit proaspăt și părea bine dispus. Se duse direct în bucătărie, își puse singur ciorba în farfurie și începu să mănânce zgomotos, cu poftă, foindu-se pe scaun tot timpul.

Simina se duse încet lângă el și se așeză ușor, fără să se facă simțită. O vreme îl privi în tăcere cum mănâncă, urmărindu-i fiecare mișcare, absentă. El mânca mai de parte, fără s-o bage în seamă.

— A fost pe la noi nea Anton și cu unul Alexe, spuse ea deodată pe un tot liniștit, continuând parcă o discuție începută puțin mai înainte.

Chiriță rămase o clipă cu furculița încremenită în aer, apoi mănca mai departe.

— Și?

Simina nu continuă imediat, îl privi câteva clipe atentă, și, când îl văzu roșind ușor, simți o undă de mulțumire în suflet.

— Le-am spus că m-am răzgândit, că plecăm. Chiriță nu răspunse nimic. Mânca cu capul aplecat spre farfurie. Știi, continuă ea calmă, m-am gândit să nu ne despărțim de-ai noștri, să mergem cu ei...

Chiriță tăcu iarăși. Terminase de mâncat, și acum făcea cocoloașe mici din miez de pâine, fără s-o privească. Când termina un cocoloș, îl arunca în farfurie și începea să facă altul. Simina îl urmărea atentă, așteptând să-și întoarcă privirea spre ea. El însă continua să facă mai departe cocoloașe mici de pâine, cu ochii plecați în farfurie, absent, sub privirea stăruitoare a nevastei. „Nu-i nimic, te aștept, îi zise ea în gând. Cât ai să stai așa?”

PAPUC

— Io atâta-ți zic: să-mi dai calu'!

— Mai du-te dumneata dracului!

Două-trei clipe de liniște. Papuc ronțăie ovăz și pufnește pe nări.

— Adică nu mi-l dai?

— Nu.

— Și dacă io-l iau?

— Ia să vedem...

Zdrelea vârî mâna sub scurtă, scoase un mototol de bani pe care-i aruncă sub iese.

Apoi dezlegă calul, îl luă de lanț și ieși afară din grajd. Când ajunse în curte, se întoarse spre birjar și rânji.

— Io-te că l-am luat, văzuși?

Birjarul ieși după el și-l conduse până la poartă. Acolo, întinse gâtul peste țămbrele gardului și-l înjură calm:

— Te bag în...

Zdrelea îi aruncă și el peste gard o înjură tură și plecă mai departe. Papuc venea supus în urma lui, bocănind cu potcoavele noi pe asfaltul lucios. Când bâțâia din cap, lanțul cu care era legat și al cărui capăt se înfășură pe mâna stăpânului zornăia ca un fișic de bani.

Când și când, sforăia. Încolo, prea puțin îi păsa lui de ce se întâmplă.

La bariera orașului, în dreptul unui bufet, Zdrelea se opri și legă calul de cârligul oblonului. Intră înăuntru, se uită peste șirul de sticle înfășurate în panglici tricolore aranjate în bufet și ceru o sută de izmă. În timp ce ospătarul i-o puneă în cinzeacă, el numără banii — doi lei și patruzeci. Avea șai zeci de bani în monede de câte cincisprezece și restul de câte cinci.

— I-ai luat de pomană? îl întrebă chel nerul.

— De la a mă-tii, îi răspunse Zdrelea cuprinzând cinzeaca cu toată palma.

Chelnerul se întoarse spre el.

— Vrei să te dau afară?

— Da' tu vrei să-ți dau cu ție la țurloaie?

Spune, vrei?

Chelnerul a căscat ochii mari la el și s-a dus la altă masă. Văzuse cu cine are de-a face.

Zdrelea aruncă o privire galbenă spre izmă și puse țoiul la gură. Până s-apuce să tușească, izmă dispăru. Se uită în cinzeacă amărât.

Mai bine o gusta. Așa, s-a dus dracului deodată.

Afară, Papuc începuse să ronțăie giurgiuvelele vitrinei și Zdrelea, când văzu isprava, îl plesni peste bot, ceea ce era prea puțin, drept pentru care-i dădu și-un picior în burtă.

— Asta-i mizilicul. Pe urmă te hăcui eu...

Îl dezlegă și porniră. La barieră, milițianul îl opri.

— Unde-l duci?

— Acasă...

— Ai bilet?

— Și ce dacă n-am?

Zdrelea abia aștepta o ceartă, ca să-și descarce necazurile.

— N-am bilet, poftim!

Și legă calul de mânerul ușii de la ghereta postului de control.

— Ia-l tu.

— Ce să fac cu el?

— Da' io ce să fac?

Milițianul se plesni cu pulanul de cauciuc peste cizmă și râse. Omul n-avea chef, la ora aia, să se certe cu Zdrelea.

— Fă-l pastrama, îi propuse.

— O să-l fac. Da' ia zi, n-ai o țigară?

— Nici praf.

Zdrelea se scarpină după ceafă nițel, apoi scoase din buzunarul pantalonilor două „naționale” scuturate, dintre care una i-o întinse cu un gest zgârcit, milițianului.

Bura și nu era de loc cald. Milițianul să rea de colo-colo, ca la brâu-n doi, și-și lovea tocurile cizmelor să se încălzească. Se apropia de miezul nopții, șoseaua era pustie. Zdrelea trăgea din țigară cu poftă. Era mai bună ca izmă. Calul se balegă chiar pe pragul gheretei și Zdrelea dădu, cuviincios, murdăria aburindă la o parte cu piciorul.

— Ai vrut să-l vinzi? îl întreabă miliția năl în timp ce mângâia calul pe coamă.

Zdrelea nu-i răspunse.

— Nu ți-a mers?

— Nu.

— Și-acuma-l duci înapoi?

Milițianul râdea. Zdrelea se trezi și el râzând.

— Nu-l duc, că-l omor.

Milițianul râse și mai tare.

— Când ajung la gârlă îl tai și-l arunc în apă, zise Zdrelea și râse iar, fără vreo noimă.

— Da' de ce să-l tai?

— Așa, de-al dracului.

— Și nu-l plătești pe urmă?

— Îl plătesc.

— Atunci de ce-l tai?

— De-al dracului !

— Taie-l...

Zdrelea dezlegă calul și dădu să plece.

— Zici că n-ai de loc o țigară?

— N-am.

— Vezi că vine o mașină.

Într-adevăr, venea o mașină. Milițianul îi făcu șoferului semn să oprească. Cercetă actele cu atenție și, pentru că acestea erau în regulă, i le dădu înapoi și-i ceru două țigări.

Șoferul îl servi cu plăcere. Zdrelea primi una și o puse în căptușeala hainei cu grijă. Apoi, după ce se gândi puțin, îi spuse:

— Dă-mi-o și pe-ailaltă, că poate-ți mai pică vreunul.

Milițianul se codi puțin, dar i-o dădu până la urmă, deși era „Carpați”.

— Serviciu ușor!

Și Zdrelea porni. Calul bocănea pe asfalt ca un soldat cu cizme noi. Pe șosea nu era nici țipenie. De plouat, ploua mai departe, și se-năsprea și frigul. Picăturile începeau să se albească, erau fulgi de zăpadă.

— Na-ți-o, drace, zăpada micilor! Gândi Zdrelea vesel.

Apoi, vârând mâna în buzunar, ca să se încălzească, dădu de briceag și se gândi la cal.

— Cum ajungem ia mal, spăl briceagu-n tine, fir-ai al dracului de potcovit!

Papuc sforăia. Pata albă de la piciorul drept — pentru care-și primise porecla —

era plină de noroi și nu se mai vedea. Era gras și rotund, scotea aburi din piele; nu-i păsa de frig. Toată iarna stătuse. În toamnă cărase zdravăn pietriș pe un șantier, da' pe urmă nici capul nu-l duruse, mâncase boabele de pomană. Nici nu-i păsa de băltoace, le plesnea cu copitele drept în mijloc. Zdrelea le ocolea, c-avea bocancii cu talpa subțire, simțea umezeala în labele picioarelor, începuseră deja să-l furnice degerăturile.

— Fir-ai al dracului să fii, în loc să dorm în pat acum, mă trag cu tine de lanț! Să vedem cum o să-ți fie ție când o să-ți creștez beregata! Să vedem...

Din față se vedeau farurile unei mașini.

Zdrelea își trase căciula pe frunte ca să nu-l deranjeze lumina la ochi. La o parte nu se dădu, merse tot pe mijlocul șoselei. Șoferul claxona, dar el își văzu de treabă.

— La mai mergi și dumneata prin șanț nițel...

Când ajunse-n dreptul lui, ocolind pe lângă șanț, șoferul deschise portiera și-i strigă:

— Boule!

— Paștele mă-tii! îi răspunse Zdrelea fără să se întoarcă.

Când mai trecu o mașină făcu la fel. Pe urmă coti după șosea și-i păru rău că pe-aici nu trec mașini. Avea boală pe șoferi, vrea să le facă-n necaz. Se mai gândea și la faptul că poate-i calcă vreunul calul. „Dacă mi-l calcă, îl plătește”. Pe când așa, dacă-l taie el, de bunăvoie, nu-i dădea nimeni nici un ban.

Șoferii n-au vrut să-l calce, dar de tăiat o să-l taie el. Colo, pe malul gârlei, lângă pod. Și-i dă pe urmă un brânci să cadă-n apă. „Fir-ai al dracului, Papuc, ce credeai tu, că scapi?”

Când ajunse la puțul lui Dodan, scoase apă și-i dădu să bea, dar numai o juma' de găleată, să nu răcească. Papuc bea și ghiolțâia.

— Bea, că tot te tai, să fim în clar, nu scapi!

Apoi porniră mai departe. Era noroi, pe drum și clefăiau în noroi și bocancii lui, și copitele calului. Da, era clar că-l taie. Altfel, ce dracu' era el în ochii lumii, o cârpă, un ra hat? Doar tot satul știe că Zdrelea

își taie calul și-l aruncă-n gărlă. Că-l întrebase Parpală, președintele, dinainte, de când aflate că-l vânduse.

— Și dacă te obligăm să-l răscumperi?

— Pe mine?

— Da, pe tine.

— Bine, îl răscumpăr, dar atunci îl tai.

În adunarea generală oamenii-l întrebaseră și ei serios:

— Mă, Dumitre, ești prost, nu vezi? Adu dracului calu-napoi! Ai vrut tu să faci o șmecherie, da' dacă nu-ți merse...

O muiere din spate i-a zis ceva de dulce, pe șoptite, în bătaie de joc, iar el i-a. Răspuns tare, de-a roșit tot prezidiul.

De fapt, vedea și el c-o scrântise. Dar mă car avea boală să n-aducă calul înapoi, ci să-l taie. Lumea râdea, râdea și el, dar adevărul era că voia să taie calul și să-l arunce-n gărlă. După adunare, râdeau toți de el. Unii râdeau mânzește, c-ar fi vrut poate să vândă și ei caii, dar le-a fost rușine să-ncerce. El a-ncercat. Și toți vorbeau de el și râdeau. Râdea și el.

— Râzi ca prostu', îi ziceau. Te-ai făcut de baftă. Te știe și la raion.

El râdea. Râdea, dar calul era vândut și ba nii erau în buzunar. L-au chemat pe să se din, i-au pus din nou în vedere, iar el a zis că da, se duce la birjar să-i ia calu-napoi, da-l taie, c-așa are el ambiție.

Duminică, după ce-a băut o izmă la cooperativă, îl pune drac' și intră în sală, peste drum; credea c-o să fie film. Când colo, pe scenă, niște puțoi cântau: „Vine Zdrelea la birjar: Cât îmi dai, bre, pe Papuc?”

Hodoronc-tronc! Prost cântec, dar lumea râdea cu gura până la urechi, și asta era principalul. A râs și el, e drept, cam mânzește.

Pe urmă s-a dus iar să bea o izmă, și acolo toți râdeau de el. A mai băut o izmă, și-i plăcea și lui că râd toți și că nu-i ia nimeni apărarea.

— Cui l-ai dat, mă — îl întrebau oamenii veseli — la un birjar?

— Aha!

Râdeau toți, râdea și el.

— Și cât ți-a dat?

— Cinci sute.

Și iar râdeau.

A mai cerut o izmă și iar s-au pus pe râs.

Nu-l supăra că râd de el. Numai Gogu, gestionarul. Îl enerva.

— Tu ce... mă-tii râzi, mă? Că nu ești în gospodărie decât cu numele. Vii tu la câmp să muncești?

Gogu a râs și el, dar nu prea. A lăsat-o moale.

— Că acuma-ți scriu în condică roată apa din butoi, hoțule

La urmă, când a văzut că nu mai are bani la el și pentru a patra izmă, și fiindcă-i era rușine să ceară împrumut și frică să se ducă să ia din teasca de sub salteaua nevestei, a zis în fața oamenilor că da, ia calul de la birjar înapoi, da' tot îl taie, numai de-al dracului.

...Când ajunse jos, lângă gărlă, Zdrelea își căută prin buzunar, de-adevăratelea, briceagul.

— Hai, Papuc, c-ai dat de dracu'. Mai ai douăzeci metri și-ai mierlit-o. Ce ziceai tu că gata, ai scăpat de greu, c-ai avansat la birjă?

Află că mai ai șapte metri și-ți pun coada pe bigudiuri. Nu m-ai făcut tu pe mine ca să nu te spintec dacă vreau. Cinci metri mai ai și te belesc, aliluia... Ai dracului, ce râdeau ăia !

Ziceau că-s El Zorab, cine mă-sa o mai fi și ăla. Ehe, domnu' Papuc... Știu eu că ți-ar conveni să te duc acolo, c-o duci bine. De arat nu mai ari, că ară semeteu... Lasă mai bine să te tai eu, să te-nveți tu minte pe altă dată. Vrei să te faci birjar, măgarule!

Pe Zdrelea îl apucă o tuse care-l ținu șase pași. Pe urmă își scoase țigara și o aprinse din mers. Când începu din nou să-l înjure pe Papuc, trecuse de gărlă. Observase și el asta, nu trebuia să i-o spună nimeni, dar tot era bine că pe-ntuneric nu-l vedea lumea. Când ajunge acasă și intră-n grajd, o să aibă el grijă să-i scape lui Papuc briceagu-n beregată. Nu scapă.

Clefăia prin noroi și, în tot satul, ăsta era singurul zgomot. Toată lumea dormea. Caraula — ași — torcea lână-n două pe prispa cooperativei. „Vigilenților !” Marița dormea și ea, nici vorbă s-o trezească scârțâitul porții; dacă ar fi vrut cineva, putea să o ia cu țoale cu tot.

În grajd, purcelul era treaz și-și scărpină în gemete rapănul de la încheieturi, lângă căldura burții vacii.

— Gâț, că te ia dracu'!

Cum intră în grajd, Papuc își și vârî botul în iesle; îi părea bine c-a ajuns. Zdrelea luă din magazie, de-alături, un pumn de grăunțe, le puse într-o traistă de cânepă, pe care o atârână de gâtul calului. Apoi

Îl ascultă cum ronțăie, cum pocnesc grăunțele în măselele lui, ca pe plită. Iar când plecă să se culce, îl mângâie mulțumit pe crupe și-i spuse: — Fir-ai al dracului, m-ai purtat tu pe drumuri, da' mâine tot te tai, să n-avem vorbe.

TRICĂ

Trică șade tolănit pe un dâmb de pământ proaspăt, prăjindu-și țurloaiele la soarele primăverii. O furnică i s-a suit pe genunchi și înaintează îndrăzneță mai departe, detectând cu mustățile ei microscopice pielea bronzată, pe care s-a așezat un praf ușor și alburiu. Trică o urmărește de un sfert de oră, în cordat, și prin minte îi trec gânduri dintre cele mai năstrușnice: fărăma asta de ființă o fi având suflet? Bineînțeles, dacă trăiește, are. Dar creier are? Ce gândește ea acum? Știe pentru ce trăiește? Unde vrea să se ducă, ce urmărește, are frământări sufletești, se bucură, râde, se întristează?

Trică îi puse degetul înainte, și furnica se opri. Își mișcă mustățile într-o parte și-n alta, apoi se întoarse, coborî de pe picior și pici printre bolovanii de țărână. Trică rămase cu privirea pierdută aiurea, fără să se poată gândi la ceva anume. Într-adevăr, la ce se gândește el acum? La nimic. Uneori se mira și el cum poate să nu se gândească la nimic, să lenevească nu numai cu trupul, ci și cu mintea. Așa făcea și când era acasă.

Primăvara, de când înfloreau piersicul și îmbătrâneau urzicile, maică-sa îi așternea să doarmă pe prispă, punând sub țeale un plog de iarbă, să nu-i înțepenească oasele. Trică lenevea până se urca soarele de un băț pe cer.

Atunci venea maică-sa și-l înghiontea să plece cu oile la iarbă.

— Lasă-mă, bre, să mai visez nițel! se ruga el de sub țeale.

— Ce să mai visezi, nu vezi că Odobeasca te strigă de două ceasuri?

— Lasă-mă nițel, că termin acum.

Maică-sa îl mai lăsa nițel, și Trică accelera mersul întâmplărilor din vis, aducându-le mai repede spre deznodământ. Apoi se scula, mânca lapte rece cu mămligă și pleca cu oile pe izlaz, posomorât și arțăgos. Întotdeauna era trist dimineața. Niciodată nu-și putea

termina visurile în tihnă. Rămânea să le continue pe izlaz, culcat pe burtă, zgâriindu-și cu un gătej în țărână numele. Despre ce visa? Cine mai știe?! Câte nu-i trăsneau lui prin minte, la șaisprezece ani și jumătate?! Poate că-i plăcea să viseze atâta și din cauza cărților. Rămăsese de mic cu gustul cititului. Când era de cinci ani, taică-su îi arăta pozele domnitorilor din cartea de istorie, și el știa pe dinafară cum îi cheamă și între ce ani au domnit. Nu l-a dat însă la școală mai departe. A rămas cu șapte clase elementare. „Lasă, că-s destule și atâtea”, a zis taică-su, și l-a pus să vadă de oi, pentru că de la ele mănâncă lapte, nu de la carte. Trică s-a supus și-a văzut de oi, deși le ura de moarte. Îi venea câteodată să le sfâșie de vii. „Lasă că vă belesc eu pe voi”, le amenința el și, într-adevăr, lăsase vreo două-trei șchioape. Trică știa că oile îl urăsc și că nu-i vor decât răul. Când îl vedeau că citește și e cufundat în lectură, o ștergeau fiecare în îi niște și pe rând, în porumburi. Cea mai rea dintre toate era Odobeasca, o oaie bătrână, cu lâna jumulită și cu niște ochi galbeni și lucioși ca de pisică. Totdeauna ea era fruntea; în loc să-și vâre botul în iarbă, adulmeca porumburile ca o fiară sălbatică prada. Celelalte — proaste, ca toate oile — plecau după ea când se înfură pe Odobeasca, Trică o prindea, o lega cu cureaua de un pom și-o lăsa acolo toată ziua flămândă. Până la urmă, într-o zi, avea de gând să-i înfigă briceagul în beregată, ca să termine odată cu ea.

Pe lângă toate necazurile astea, lui Trică îi mai căzuse o pacoste pe cap: be îndrăgostise de fata unui vecin, Mioara, o zgaibă de cincisprezece ani, grozav de veselă și nebunatică. Prietenia lor începuse de la cărți. Își împrumutau între ei romane și cărți de povești, iar apoi discutau despre ele ore întregi, în chipul cel mai serios. Pe lângă vorbe, Trică îi arunca adesea niște priviri atât de vinovate, încât fata roșea ca o cireășă coaptă.

Dragostea lor a rămas însă doar la priviri care întârziău unele într-altele, adică nemărturisită, deoarece într-o bună zi Trică a fugit de-acasă. Se întâmplase să treacă o dată pe izlaz tovarășul Mitroi de la raionul U.T.M. și să intre cu el în vorbă.

— De ce-ți pierzi tu, măi frate, vremea după coada a zece oi? Îl întrebase tovarășul Mitroi.

— Da' ce să fac, tovarășii Mitroi? Întrebase la rândul lui Trică.

— Păi când sunt atâtea școli și șantiere, tu mai întrebi ce să faci? Du-te și tu undeva și fă-ți un rost.

— Spuneți-mi unde, și mâine plec.

Mitroi îi spusese, și a doua zi, într-adevăr, Trică a plecat. Taică-su nu era acasă, iar maică-sa s-a tăcut că nu-l vede, pentru că vrea și ea să învețe băiatul o meserie, să nu rămână după oi toată viața. Înainte de a ieși pe poartă, Trică n-a putut să se abțină să nu treacă pe la oborul de oi, să-i tragă Odobeascăi un picior în burtă, ca amintire din partea lui.

Au trecut de-atunci mai bine de patru luni, și Trică nu s-ar mai întoarce acasă nici în ruptul capului, deși ăl bătrân îi trimisese vorbă că, dacă are de gând să umble vaga bond prin lume, el o să-l desfieze.

...E duminică după amiază, și sus pe cer arde un soare nemilos. Porumburile dimprejur stau pleoștite, cu frunzele spre pământ.

De aici, de pe șantier (care în momentul de față nu e decât niște șanțuri adânci și întortocheate, ca niște fortificații de război, plus două cabane de dormit și o cantină), și până în oraș nu sunt decât vreo 3 — 4 kilometri.

Brigadierii au plecat aproape toți să se plimbe, să se distreze. Trică a rămas pe șantier; nu-i arde lui de plimbări pe bulevard. Unii zic că se duc după fete, că au întâlniri, dar el știe sigur că astea nu sunt decât minciuni.

Parcă fetele se uită la fitecine? El, unul, de cât să bată străzile brambura și să-i mai zică vreuna un cuvânt care să-l rușineze, preferă să stea singur și să viseze, ca pe vremea când era acasă și vedea de oi.

Observă însă. Deodată că se apropie de el o umbră lunguiață. Ridică privirea și-l descoperi alături pe Vanghele, un băiat îndesat, cu fața lată și negricioasă, pe care o umbra cozorocul unei șepci cadrilate. Vanghele lucra în echipa lui Trică. Era un leneș „de zile mari”, cum îi zicea comandantul, nu se omora de loc cu treaba, dar în schimb îi distra pe băieți cu tot felul de glume și prostii.

Trică se purta bine cu el, pentru că Vanghele îi înveselea băieții, și asta nu era puțin lucru.

— Ce faci, șefule, joci babaroase de unul singur? Îl întrebă Vanghele, așezându-se alături și întinzându-se leneș până-i pârâiră

toate oasele.

— Mă gândesc, îi răspunse Trică plictisit.

— Ce rost are să te gândești? îl întrebă Vanghele, căscând ca o babă când dă de deochi. Or ești încurcat și tu cu vreo femeie? continuă el, după care își aprinse o țigară care mirosea de te trăsnea.

— Nu, n-am nicio încurcătură, îi răspunse Trică serios.

— Atunci fii vesel, neamule, că viața trece.

— Mai e cineva pe-aici?

— Pustiu. Toți s-au cărat în oraș. Eu am dormit până acum. M-a prins somnul și s-a dus dracului randevuul.

— Care randevu?

— Cu-o femeie. Îmi pare rău, că era destul de bine și blondă.

— De unde-o cunoști? se interesă curios Trică.

— Am agățat-o într-o scară la film.

Trică stătu puțin pe gânduri, urmărind firul albastru de fum care se ridica din țigara lui Vanghele. „Mă, da' al dracului mai ești tu! se gândi el. Treabă nu faci, dar la femei ai trecere”.

— Ia zi, mă, cum ai agățat-o?

— Simplu. M-am așezat lângă ea, i-am clipit de câteva ori din obloane, și pe urmă i-am tras cu vraja: „Vă place filmul, sunteți din localitate, sau... Vedeți bine de-acolo, sau să schimbăm locurile?” S-a prins imediat și-am aranjat să ne întâlnim azi la două. Dacă nu adormeam...

Trică se simți dintr-odată tulburat și parcă trist. El nu avusese niciodată în viața lui o „întâlnire”, nu „agățase” și nici măcar nu îndrăznea să se uite prea mult în ochii unei fete pe care o întâlnea întâmplător pe drum. Relațiile ai o fată i se păreau o treabă atât de serioasă și complicată, încât nu s-ar fi încumetat la așa ceva nici în ruptul capului.

Adică cum să intre el în vorbă cu cineva pe care nici măcar nu-l cunoaște? Și totuși.

Vanghele ăsta...

— Și-acum ce faci? îl întrebă el curios.

— Ce să fac? Aleluia! Alta la rând. Nu mă vait cu de femei.

Trică se uită la el lung, înghiți în sec, se înroși și apoi întrebă cu glasul stins:

— Mă Vanghele, tu te-ai culcat vreodată cu o femeie?

Vanghele râse amuzat și-l privi compătitor.

— Asta-i bună! Numai o dată? Am trăit cu o văduvă vreo cinci luni. Tu... niciodată?

— Nu, spune-mi și mie, cum e?

— Cum să fie? Simplu... N-am ce să-ți spun... Asta depinde de fiecare, expedie el răspunsul, ca și cum problema era prea banală și-l plictisea. Tu ești prea fricos, mă Trică, ăsta-i adevărul.

— Așa e, mi-e rușine, recunosc Trică posomorât.

— De, îl bătu Vanghele protector pe umăr.

La fel am fost și eu când eram mai tânăr.

Dacă vrei, pot să te ajut, ți-aranjez cu o șustă. Uite, poate chiar diseară.

— Diseară? Întrebă Trică speriat.

— Da. Să văd dacă pot să aranjez cu cineva... Tu o cunoști pe Olimpia, fata de la cantină, nu?

— O cunosc.

— Bun. Aranjez cu ea, atunci.

— Măi, știi ce? Îi spuse Trică cu vocea răgușită de emoție, după ce se gândi câteva clipe. Nu acuma. Lasă pe altă dată.

— Hai, mă, nu fi prost. Eu aranjez totul.

Tu vii pe la zece, după ce se culcă toți, și bați în geam de trei ori. Restul e simplu. Pui mâna pe ea și... O pun eu în gardă dinainte.

Vanghele se sculă și se scutură de praf

— Eu m-am cărat. Mă duc prin oraș, poate dau de ea pe centru.

Plecă, și după câțiva pași se făcu că-și amintește ceva.

— Măi Trică, tu n-ai vreo zece lei la îndemână? Știi, trebuie s-o mânjesc pe Olimpia cu o prăjitură pe la bot, altfel nu merge. Îi spun că din partea ta.

Trică îi dădu zece lei. Vanghele îi vârî repede într-un portmoneu jegos și jupuit și plecă, dându-i ultimele indicații.

— Așa rămâne. La zece bați de trei ori în geam și aștepti până iese ea.

Trică rămase mai departe lungit pe burtă, călare pe mamelonul de pământ. Olimpia?

Da, o cunoștea. O fată grasuță, cu fața rotunjoară și negricioasă. Se înghiontea toată ziua cu băieții, la masă, iar la reuniune, joia,

dansa până se înroșea toată și râdea așa, fără nicio noimă. Într-o zi îl văzuse pe unul cum îi zicea ceva la ureche în dosul unei barăci. Ea râdea. Dracu' știe ce fel de poamă era...

*

Trică ședea în fața comandantului și-și studia insistent vârful pantofilor cu o privire fixă și deznădăjduită.

— Va să zică așa, măi tovarășu' Trică?

Îl întrebă comandantul, rămânând și el pe gânduri, nedumerit. Nu ți-a fost ție rușine să faci una ca asta? Și dacă erai un brigadier de rând măcar, dar ești șef de echipă, cadru de conducere... Acum o săptămână te-am dat la ziar, ți-a apărut și poza. Ce zice acum tovarășii de la redacție dacă află ce-ai făcut tu? Ia zi!

Trică, ce să zică? Tace. Ce poate să mai spună? Totul e limpede. A făcut-o de oaie, de-au ajuns să râdă și curcile de el. Tot șantierul vorbește cum s-a dus el noaptea la ușa Olimpiei cu gânduri păcătoase și cum l-a ocărit ea, de-a sculat toată tabăra în picioare. Trică fugise în porumburi, se ascunsese, dar Olimpia îl văzuse bine la față și-l reclamase pe loc.

— Ei, ce facem noi acum cu tine? continuă comandantul, fixându-l cu privirea ne îndurător. Te punem în discuția brigadierilor, să hotărască ei.

Trică se decise, în sfârșit, să vorbească.

— Tovarășe comandant, mai bine plec cu singur.

— Nu, nu. Nu trebuie să pleci. Noi o să insistăm să rămâi pe șantier, să primești doar o critică tovarășească. Chestiunea e că te-ai compromis în fața brigadierilor. N-o să mai poți să fii șef de echipă.

— Tocmai de-asta. Mi-e rușine de băieți. Mă duc pe alt șantier.

Comandantul rămase pe gânduri.

— De, măi Trică, mie-mi pare rău de tine.

Erai un băiat bun. Cine te-a îndemnat pe tine să faci prostia asta?

— Nimeni, răspunse el repede și hotărât.

Comandantul clătină din cap, neștiind ce să zică.

— Faci cum crezi. E bine că ții la prestigiul tău. Mai gândește-te.

— Ce să mă mai gândesc? Am făcut-o, am făcut-o... Să-mi fie învățătură de minte.

— Așa e, aprobă comandantul.

Trică ieși cu capul plecat, amărât. Se duse la dormitor, își luă valiza și porni încet spre șosea. Era o dimineață frumoasă, caldută.

Băieții ieșiseră la lucru, în spatele barăcilor, unde erau șanțurile.

Îi ocoli pe departe, fără să le arunce nici măcar o privire. Era vinovat în fața lor, ei îl crezuseră om serios, și el...

Trică știa că mai nenorocit și amărât ca acum nu fusese niciodată în viață. „Omu ăsta e un lucru ciudat al naibii, gândi el. Face câteodată o prostie, și pe urmă suferă. Dar n-ar fi mai bine să sufere dinainte, dar să nu facă prostia?”

După vreun kilometru de mers și de gânduri, căldura începu să-l moleșească, și valiza i se părea tot mai grea. Se așeză pe marginea unui șanț să se odihnească. Alături era un mușuroi de furnici, dar niciuna dintre vietăți nu-l mai interesa acum. Se gândea ce-o să le spună oamenilor când o să ajungă în tabăra cealaltă, la Cricu. Putea foarte bine să tragă o minciună, să spună că n-a fost pe niciun șantier, că vine la ei direct din sat. Dar de ce să mintă? De ce să semene el cu Vanghele, care l-a mințit și l-a îndemnat spre păcat ca să-i ia zece lei? El pe Vanghele are de gând să-l urască toată viața, dar dacă o să fie păcătos și mincinos ca și el, cum o să poată să-l mai urască? Și pe urmă, omul care minte are, așa, un fel de slăbiciune față de el însuși, începe să-i fie frică de toate.

„Mai bine tac din gură, se gândi deodată.

Chiar dacă mă întreabă, eu tac. Nu ac nimic.

Sau ce-ar fi dacă le-aș spune pe față: „dornic, am plecat pentru că am avut o încurcătură ou o femeie. Asta și asta a fost, credeți ce vreți despre mine... Știți și voi cum sunt femeile, duc ușor omul în păcat. Cui nu i se poate întâmpla asta?! Eu am fost sincer, am iubit-o...”

Trică își opri deodată gândurile și se ridică, trăgând furios valiza. Nici nu-și dădu seama cum începuse să mintă. Mințea de parcă ar fi fost Vanghele. Și se simțea așa, slab și neputincios, lipsit de orice vlagă; pașilor le era silă să se mai aștearnă peste piatra șoselei. Mergea de la sine, pentru că îl împingea drumul înainte, și nu pentru că el ar fi vrut să meargă. Sau poate pentru că valiza, fiind grea, îl

trăgea după ea, ducându-l spre gară. „Sunt un om de nimic, asta e, îşi spuse el sincer, hotărât. Şi am să spun la toţi adevărul, n-am să ascund nimic. Dar când am să-l întâlnesc vreodată în viaţă pe domnul Vanghele, am să-i pot spune fără să-mi fie frică: «Eşti un păcătos şi-un mincinos!»”.

DIN ACEEAŞI GRUPĂ

Tare greu a găsit adresa. Străzile erau întortocheate şi purtau nume de flori: Zám bila, Nufărul, Gladiola. Era un cartier vechi, cu case mărunte, dintre care multe se dărâmau, lăsând loc liber pentru noile blocuri. În cele din urmă, un copil a condus-o până la adresă. A intrat într-o curte acoperită cu iarbă, cu cişmea în mijloc şi cu păsări care ciuguleau liniştite troscotul verde. Bătu uşor la o uşă veche şi afumată şi aşteptă până auzi un glas dinăuntru. Apoi intră.

Camera era mică, cu o înfăţişare plăcută şi intimă. Era mobilată ca pentru un om singur: o masă, un pat de fier şi un lavabou. În pat, acoperit cu o pătură de lână, stătea lungit un băiat, cu faţa uscăţivă şi lungă, cu o frunte mare şi frumoasă. Femeia l-a privit lung şi, după ce i-a dat bună ziua, s-a așezat pe scaun. Părea speriată, sau era poate numai obosită. Nu îndrăzni să-i spună nimic. El continuă să rămână în pat, liniştit, bucuros parcă de această vizită, desigur cu totul neaşteptată.

— Sunteţi bolnav? îl întreabă ea liniştită, cu o duioşie alinătoare, de mamă.

— Nu... nu sunt bolnav. Mă simt aşa, niţel slăbit... încolo n-am nimic.

Şi tânărul îi zâmbi familiar şi la fel de duios, ca un fel de mulţumire pentru întrebarea plină de grijă. Apoi tăcură amândoi.

Ea cercetă cu degetele milieul de pe masă. Era atâta linişte în încăpere, încât el îi auzea răsuflarea uşoară şi liniştită.

— Îmi închipuiam că sunteţi cumva bolnav, continuă ea cu aceeaşi voce.

— Nu, mă simt bine, se apără el. Îmi pare rău că n-am nimic cu ce vă servi.

— Nu-i nevoie, nu vă deranjaţi.

Apoi ca tăcu din nou şi cercetă mai departe milieul.

El o privea fix, cu același zâmbet de mai înainte rămas pe față. N-o cunoscuse nicio dată, dar știa cine este și, într-un fel, fără să se fi gândit la asta, se așteptase ca ea să-l caute. Era firesc să facă așa. Cu două săptămâni în urma fusesse internat în spital. Într-o noapte, Salvarea adusese un copil în stare gravă. Pierduse mult sânge, și medicul de gardă venise în salonul lor și întrebase cine vrea să dea sânge pentru o transfuzie urgentă. Se mai oferiseră câțiva, dar numai al lui se potrivise la grupă cu al copilului. Dăduse prima oară trei sute de grame. Peste o oră, după ce adormise, doctorul l-a trezit din nou. Îi mai trebuia sânge, și dăduse încă trei sute de grame.

Atunci nu simțise decât o ușoară slăbiciune, dar apoi avu amețeli dese. Trebui să stea în spital încă patru zile. După aceea, însă, plecase și aproape că uitase de întâmplare. Nu știa al cui e copilul, nici câți ani are. Aflase doar că fusesse salvat. Cineva, o soră, le mai spusese în treacăt că mama unui copil accidentat a stat patru zile și patru nopți lângă patul lui fără să doarmă și să mănânce, și că albise la douăzeci și șapte de ani.

Acum era aproape sigur că sora despre ea vorbise atunci. Îi părea bine că e o femeie simplă și cumsecade, nu se simțea stânjenit de ea.

— Locuiți singur aici, sau sunteți căsătorit?

— Nu, încă n-am făcut marele pas, răspunse el râzând, amuzat.

Ea înclină din cap și surâse aprobator.

— În concediu ați fost?

— Nu încă, dar...

Apoi iar tăcură. Când își dădu seama că ea nu mai are ce să-l întrebe, se simți dator să continue el discuția.

— Cum se simte?

— Bine. Azi a umblat la sobă și s-a umplut tot de funingine.

— De, copii... spuse el îngăduitor.

După câteva clipe de tăcere, femeia se ridică.

— Să nu vă țin prea mult... Mă duc.

Se apropie de el cu mâna întinsă și se priviră lung, cercetător, speriați amândoi, ne liniștiți parcă de ce-o să facă și-o să spună celălalt. El îi ceru îndurător din priviri: „Te rog din suflet, nu-mi mulțumi, n-are rost, să nu mă faci să mă simt nu știu cum...”

Ea păru că-l înțelege și-i surâse cu bunătate.

— La revedere și...

— Mulțumesc, numai bine.

Își surâseră încă o dată, familiar, intim, cu duioșie, apoi ea ieși și închise ușa încet, fără zgomot, cu grijă.

Călcă prin curte încet, îngropându-și pan toții în troscotul moale.

În clipa în care puse mâna pe poartă, pe o fereastră deschisă, de-alături, zburară în capul ei, ca niște pietre, 11 cuvinte răgușite:

— Ai văzut, Costache, orbu-ăla din fund aduce femeii la el...

LUPTA

Doctorului Aurel Gherguț

După numai zece minute de așteptare, fu poftit înăuntru, în biroul directorului general. Directorul era un om mărunțel, cu ochelari fumurii pe nas, cam slăbuț și palid. Se plimba prin cameră agitat și părea că n-a observat intrarea lui. O observase totuși, pentru că îl pofti să ia loc.

— Te ascult, tovarășe doctor.

Simiciuc se învârti stingherit în fotoliul mare, de piele, în care se așezase, nesimțindu-se la locul lui.

— Nu pot să vorbesc dacă nu stați jos, îi spuse el aspru, îndrăzneț.

Directorul general surâse absent și se așeză.

— Poftim, stau și jos. Vorbește!

— Vreau să vă spun în primul rând că sunt oltean.

Directorul general surâse iar, amuzat.

— De ce-mi spui asta?

— Așa, ca să știți cu cine aveți de-a face.

— Mă rog... Am reținut precizarea. Poți să începi. N-am să te întrerup. Vrei o cafea?

— Nu, mulțumesc. Uitați pentru ce-am venit. În fond, n-am venit numai pentru mine, ci și în numele unui om foarte nefericit, după părerea mea.

Simiciuc făcu o pauză, să vadă cum reacționează directorul general. Acesta nu făcu însă niciun gest. Îl asculta nemișcat, cu

mâinile proptite în obraji. Nu i se mai vedeau decât ochelarii și părul negru, puțin fumuriu.

— Ca să mă înțelegeți mai bine, am să vă povestesc pe scurt biografia mea, care n-are nimic deosebit. Sunt fiu de țărani, tatăl a murit în război, iar mama a rămas văduvă, cu pământ puțin și copii mulți. Spre norocul nostru, timpurile s-au schimbat, în sat s-a înființat gospodăria colectivă. Am plecat toți copiii pe la școli și pe la meserii, pe cheltuiala statului. Eu am urmat Medicina, nu fără unele greutăți. Aveam bursă, dar pentru bani de buzunar făceam injecții. Am terminat facultatea cu calitative frumoase, am fost apreciat. M-am dus apoi într-un sat din Dobrogea, unde am lucrat doi ani. A fost bine acolo, oamenii au fost mulțumiți de mine. Ca dovadă, am fost primit candidat de partid. Cât am stat în sat, am învățat tot timpul și mi-am dat examenul de secund. Am trecut după aceea să lucrez ca chirurg în spitalul centrului de raion, unde m-am pregătit pentru examenul de specialist. Lumea zice c-am făcut treabă bună acolo. Îmi place chirurgia foarte mult, vă spun sincer că o visez și noaptea. Adică o fac cu toată pasiunea de care sunt capabil. Când mi-a murit un pacient, un copil care nu putea fi salvat, n-am dormit două nopți și am plâns pe furiș, să nu mă vadă nevastă-mea, pentru că era însărcinată.

Acum o lună de zile am fost chemat la București pe lângă o clinică cu renume, ca să mă pregătesc pentru examenul de specialist pe lângă medici cu experiență. Marile mele chinuri aici au început. Am avut nenorocul să fiu dat pe mâna unei ființe care stă înaintea mea ca un baraj de beton. E medic primar, un chirurg, după câte se zice, foarte bun, capabil, cu experiență, dar cu un suflet urât. Să vă explic. În prima săptămână m-a pus să fac muncă de scriptologie. Adică să întocmesc fișele de intrare și ieșire. N-am zis nimic. După aceea am fost „avansat”. Mi s-a dat voie să pansez. Asta timp de vreo două săptămâni. Iar n-am zis nimic. L-am întrebat numai așa, într-o doară: — Am impresia că munca asta nu mi se potrivește. Ce părere aveți?

M-a privit cam surprins, cu niște ochi întunecați, și nu mi-a răspuns nimic. Am înțeles că trebuie să am răbdare. Și-am avut răbdare vreme de o lună. Acum două zile, mi-am pierdut-o însă, și-am intrat în sala de operații.

Știam că operează el, deși mă mințise, spunându-mi că are altă treabă. La început nu m-a observat. Opera un ulcer obișnuit. L-am urmărit cu atenție și mi-am dat seama imediat că nu-și cunoaște totuși perfect meseria, că nu este la curent cu o metodă nouă, mai rapidă, mai estetică, mai eficientă. Totuși, am remarcat la el o siguranță căpătată prin experiență, unele lucruri pe care eu încă nu le știam. N-avusesem de la cine să le învăț.

După operație, m-am apropiat de el și l-am rugat să-mi explice câteva amănunte. A rămas uluit când și-a dat seama că am fost acolo.

— Cine te-a invitat aici? m-a întrebat iritat.

— Nu m-a invitat nimeni, am venit singur, i-am răspuns eu, fără să mă intimidez câtuși de puțin.

M-a luat de mână și m-a dus într-un cabinet.

— Dumneata n-ai impresia că ești cam obraznic? m-a întrebat.

— De loc, i-am răspuns. De ce vă ascundeți de mine? De ce mințiți?

A rămas încurcat, nu știa ce să-mi răspundă. Vedeam că mai degrabă mi-ar fi tras două palme.

— Dumneata vrei să înveți într-o săptămână ce-am învățat cu în zece ani? m-a întrebat el, ieșindu-și din fire.

— De ce-ați învățat în zece ani? l-am întrebat. Asemenea lucruri se învață azi în câteva luni.

— Pentru că după zece ani de corvoadă mi-a arătat profesorul pe lângă care am lucrat ceea ce știu astăzi! Eu am făcut operația asta prima oară la treizeci și opt de ani! Și dumneata vrei s-o faci la douăzeci și șapte?

Am rămas uluit.

— Bine, dar e ceva groaznic! Zece ani ai stat dumneata după profesor să înveți asta?

— Nu ca să învăț, ci ca să-mi dea voie s-o fac! a strigat el.

Am tăcut amândoi. El și-a aprins o țigară.

Mă liniștisem, nu mă mai gândeam la mine, mă gândeam la el și mă frământam să-l înțeleg.

— Dumneata vrei să știi la douăzeci și șapte de ani ce știu eu la patruzeci? m-a întrebat el liniștit, și mi s-a părut că o face într-un totuș sincer. De ce să știi? Cine-ți da dreptul ăsta? Eu pentru ce-am suferit

atâta, ca să-ți vând tot ce știu în două săptămâni? Pentru că, sincer să fiu, tot ce știu eu în plus, dumneata poți să înveți în două luni. Într-un an, dacă ești un om talentat cu adevărat, și dacă un mare profesor îți spune absolut totul, înveți cât el, știi cât el, minus experiența, calmul și poate puterea de pătrundere mai adâncă. Dar pentru ce să-ți fac eu duminică asta? Pentru ca mâine să fim cota la cota amândoi? Eu sunt mai bătrân ca dumneata, trebuie să mă respecti.

— Pentru ce să te respect? I-am întrebat. Ai vreun merit că ești mai bătrân decât mine? Asta nu e decât o întâmplare. Tot așa de bine puteai să te naști cu douăzeci de ani mai târziu decât mine. Te respect dacă ești mai valoros decât mine, pentru că valorile superioare trebuie respectate.

— Uite, pentru asta trebuie să aștepti până am să-ți dau eu totul! Am să-ți dau cu bucățica, cu bucățica... Pentru ca să mă respecti!

— Iartă-mă, dar dumneata ești un om de nimic! i-am spus foarte sincer.

— Se poate. Dar e dreptul meu. Pentru ce să pierd eu zece ani din viață, și dumneata să-i ai în două luni? Unde e justiția? Asta e legea oricărei meserii. Nici cizmarul nu-i dă calfei toate secretele decât după un număr mare de ani, după ce l-a slugărit bine. Și dumneata trebuie să-mi fii într-un fel slugă, ca să-ți câștigi acest drept.

Am stat și m-am gândit bine. I-am cerut o țigară, deși nu obișnuiesc să fumez. Ne-am îmbrăcat și am plecat pe stradă tăcuți. Am intrat într-un parc.

— Dumneata trebuie să fii un om foarte nefericit, i-am spus. Sunt convins că ai procese de conștiință foarte cumplite, că nu te aprobi absolut de loc pentru ceea ce faci.

— Nu e adevărat, mi-a răspuns el. Nu regret nimic din ceea ce fac. Sunt convins că așa e drept. După mine, viața e o afacere la care n-ai dreptul să pierzi. Eu nu fac altceva decât să plătesc cu aceeași monedă. Sunt în general un om aspru, corect, și mă port cu mine ca și cu ceilalți oameni. Acum o săptămână, profesorul, maestrul de la care am învățat meseria, mi-a făcut mizerie de față cu toate surorile pentru că am operat cu puțin mai altfel decât operează el. N-am zis nimic și-am înghițit. Dar la fel le fac și cu celor care sunt în

subordinea mea. Dumitale am să-ți fac la fel. N-am să-ți dau de lucru decât atunci când am să cred eu de cuviință.

L-am apucat de mână și l-am strâns puternic, vrând parcă să-l smulg din fața unei prăpăstii.

— Te rog din suflet, l-am întrebat, spune-mi sincer: chiar așa gândești? Nu cumva îmi spui toate astea din cinism, nu exagerezi?

— Nu, mi-a răspuns el. Nu exagerez nimic. Și dacă te revoltă ceea ce fac eu, ține-o pentru dumneata. Dacă ai să faci gălăgie, te întorci înapoi la țară.

Ne-am despărțit fără să ne salutăm, și a doua zi s-a purtat cu mine așa cum mi-a promis. Mi-a ordonat foarte sec să merg să fac pansamente. Azi am venit la minister și-am cerut o audiență la dumneavoastră. Vreau să plec înapoi la țară. Am renunțat la examenul de specialist. Am să rămân un simplu medic de țară. E o misiune foarte nobilă, n-am să regret dacă o să rămân într-un sat până la sfârșitul vieții. Nimeni nu mă poate opri să plec. În afară de asta, am venit la dumneavoastră pentru că am simțit neapărat nevoia să spun cuiva ce se întâmplă în acest spital.

Trebuie făcut ceva împotriva unor asemenea oameni care-i dușmănesc fățiș pe cei tineri. Așa ceva nu e admisibil în societatea noastră. Omul ăsta e putred...

— Cum îl cheamă? întrebă directorul general, întrerupându-l pentru prima oară.

— Dumitriu. Îl cunoașteți? De altfel – acumă îmi dau seama – mi se pare că aveți același nume.

— Da, suntem și ceva rudă, zâmbi directorul general, într-un fel care lui Simiciuc i se păru trist și sceptic. Suntem frați, adăugă el după câteva clipe.

Simiciuc îl privi atent, să vadă dacă nu glumise. Își dădu însă seama că directorul vorbea foarte serios.

— Interesant, spuse el încruntat. Să nu vă așteptați totuși acumă să vă spun: „Vai de mine, mă iertați, n-am știut...”

— Nu trebuie. Eu îl cunosc mai bine decât dumneata. A fost și mai rău. Când era conferențiar la facultate teroriza studenții și-i lăsa la examene mai mult de jumătate, chiar și când știau. Asta numai pentru că așa i se întâmplase și lui când fusese student. A trebuit să-

I scoatem de-acolo. De-atunci s-a mai îndreptat ceva, a fost ajutat, criticat, i s-a spus de multe ori adevărul de la obraz.

Apoi tăcură amândoi. Simiciuc se uita pe fereastră absent și regreta din suflet că venise în audiență. În definiiv, ce dorea el de la acest om? De altfel, asta îl întrebă și directorul general: — Spune-mi, ce ceri acum de la mine, ce mă sfătuiești să fac? Dumneata spui că ești scârbit de toate astea și vrei să pleci înapoi la țară. Foarte bine. Alții sunt lași și suportă totul, fără să spună nimic. Vrei să-l dau afară? E totuși un specialist de care e nevoie. Dumneata ești printre puținii oameni (primul sunt eu, fără să mă laud), care i-au spus adevărul în față. Dumneata i-ai spus într-adevăr deschis ceea ce crezi despre el, i-ai arătat că-l disprețuiești — și acum pleci. Și? Ce-ai făcut cu asta? El o să rămână tot așa cum a fost. Cine să-l îndrepte dacă nu i se dă o ripostă pe față, dacă nu există o atitudine fățișă și hotărâtă împotriva unui asemenea fenomen mizerabil? Știi ce? Te rog așa, omenește, ca pe un prieten – deși sunt mai mare cu vreo douăzeci și cinci de ani ca dumneata. Nu pleca. Rămâi acolo. Pe urmă mai stăm de vorbă.

Simiciuc acceptă. Se ridică, îi strânse mâna și ieși.

Când ajunse la clinică se întâlni în camera de gardă cu Dumitriu. Era la fel ca întotdeauna: gras, cu capul mare, cu ochii bulbucăți, cu o privire severă, împungând cu răutate.

— Ai întârziat zece minute, îl anunță el flegmatic.

— Da, îi răspunse Simiciuc. Am fost chiar acum la minister ca să vă „torn”. Știți, mă gândisem să plec la țară. Eu sunt un tânăr cinstit și curat, nu-mi plac asemenea murdării și-am vrut să fug de dumneavoastră definitiv. Dar acum nu mai plec. M-am hotărât să vă transform, să vă ajut se vă vindecați, să deveniți om. (Nu mă îndoiesc că vă fac o impresie foarte ciudată, de tânăr obraznic din cale-afară, care ar trebui pus serios la punct, ca să se-nvețe minte.) Pe urmă, n-am mai plecat și dintr-un alt motiv. Mi-e milă de dumneavoastră. Sunteți un om capabil și folositor societății, neapărat e necesar să fiți îndreptat. Și trebuie să înceapă cineva treaba asta, nu?

Doctorul Dumitriu ședea pe scaun și fuma stupefiat. Îl privea pe tânărul din fața lui ca într-un vis, cu privirea tulburată. Ceea ce-l uluia era faptul că toate astea nu erau câtuși de puțin o glumă, ci lucruri

foarte reale, adevărate. Va să zică un puțoi de doctoraș venit de la țară vrea să-l „salveze” pe el, medic primar, chirurg cu renume. Frumos!

După ce gândi lucid toate astea, primul lui sentiment sincer fu acela de invidie. „Băiatul ăsta o să ajungă un om mare. O să ajungă academician, un specialist cu faimă, despre care biografiile or să spună: A fost un mare medic și un mare om. Superb băiat ! Dacă aș fi fost și cu așa, Doamne! Dacă aș fi avut curajul, demnitatea, cinstea lui... Ah, nemernicule, câtă cutezanță e în tine ! Vrei să mă înfrunți, să mă faci om ! N-o să reușești, asta e sigur, tot la țară o să ajungi până la urmă, am să te aranjez eu, dar asta n-are importanță. Ești un băiat minunat, te invidiez din suflet. Ai s-ajungi om mare. N-ai să reușești nimic cu mine, dar îmi place să ne luptăm amândoi. Îmi vine să te iau în brațe să te sărut, nemernicule!”

Cât timp se gândise Dumitriu la toate astea, Simiciuc îl privise fără să se miște, cu ochii întredeschiși, provocatori. Dumitriu se ridică încet, obosit, aruncă țigara, aprinse alta și-l bătu pe umăr familiar, împotriva obiceiului lui.

— Știi care-i părerea mea despre dumneata? O părere foarte sinceră și deschisă. Ești un flecar ordinar, un palavragiu care vrea s-ajungă sus prin alte mijloace decât prin meserie. Te-aș sfătui să te lași de chirurgie. De altfel, te-am văzut cum faci pansamentele. Îți tremură mâna, n-ai niciun pic de îndemânare. Fă-te altceva, nu chirurg. Te sfătuiesc sincer...

Apoi îl părăsi mulțumit. Îl jignise adânc, conștient că o făcuse pe nedrept, ca să-l îndârjească, să-l întărească.

„Da, ai început bine”, îi spuse Simiciuc în gând, mușcându-și buzele, ca să se stăpânească.

Lupta începuse.

DOI OAMENI ÎNTR-UNUL

Vă spun lucrurile așa cum s-au petrecut, pentru că n-am niciun interes să mă laud.

Mi se mai întâmplase și altă dată să am impresia că în mine sunt doi oameni. Vă spun foarte serios, nu glumesc de loc. Când ședeam în pat liniștit sau când mergeam pe drum, mă trezeam deodată cu „ei” în mine. Începeau să discute — fie liniștiți, fie nervoși, arțăgoși.

Eu îi lăsam în pace, îmi vedeam de treburile mele. Îi ascultam și nu mă amestecam. De obicei, cei doi (poate cele două ființe, nici eu nu știu cum să le spun) se certau. Niciodată nu erau de acord, câteodată ajungeau chiar la cuvinte tari, se înjurau.

Motivele de ceartă erau foarte diferite, nici nu pot să mi le amintesc pe toate.

De data aceasta, cei doi erau la cuțite, simțeam în creieri niște dureri, de parcă s-ar fi înghiontit în capul meu de-adevăratelea.

— O să te dai cu capul de toți pereții, o să te căiești și-o să bocești ca o muiere, zicea unul, ăla mai al dracului, mai arțăgos.

— Ei, uite că n-o să bocesc de loc după ei, se încontra celălalt. Să vezi numai cât de-al dracului o să m-arăt !

Eu ascultam și tăceam. Vream să văd ce se întâmplă mai departe.

— O să plângi, o să plângi până la urmă.

Și-o să te târăști în urma lor ca un câine după stăpân.

— N-o să plâng, al dracului să fiu dac-o să plâng. Și nici n-o să-mi pară rău.

— Bine!

Că nu ajungeau amândoi la o înțelegere, nu mă miram. Așa se întâmplă întotdeauna.

La un moment dat însă, s-au liniștit. M-am apucat și eu de treabă, nu m-am mai gândit la ei. Acum lucram în altă brigadă, provizoriu. Lucram la Ei, sus, la acoperiș. Șeful cel nou era un unchiaș care nu se lega de mine. Îmi dădea de lucru și se ducea apoi într-ale lui. Eu îmi vedeam de treabă. Alături, la C 2, lucrau ci, adică Pișpirică, inamicul meu, și ceilalți din brigada lui. Nu ne uitam nici cu la ei, nici ci la mine. Nici măcar nu ne salutăm. Cel puțin, îmi ziceam eu, bine că scap de ei diseară, să nu-i mai văd în ochi. Mai ales pe Pișpirică ăla. Când îl vedeam mi se făcea roșu înaintea ochilor; nu știu de ce mi venea să-l apuc de umeri și să-l îndes o dată în pământ. Aveam o boală pe el cum nu vă-nchipuiți. Totdeauna i-a plăcut să facă pe-al dracului cu toți, dar cu mine nu i-a mers. Cel mai mult l-a ars pe el că i-am zis Pișpirică. „Ce vrei, mă... Pișpirică? i-am zis. la mai du-te dracului de-aici!” Pur și simplu a crăpat când a auzit. Nimeni nu avea curajul să-i zică așa. Nu-i ziceam măcar Petrică, nici măcar „tu”, ci „șefule”. Al dracului, cât era el de mic, știuse să bage respectu-n noi. Ce-i drept, e și băiat deștept, cunoscut de tot șantierul, cu cea mai

bună brigadă de fierari-betoniști. El ridicase aici fierăria la tot combinatul, umblase pe alte șapte șantiere, el crescuse toți oamenii din brigadă. Mă-nvățase și pe mine meserie. Mai înainte mă aveam și eu bine cu el, nu ne certam, deși nițică răcă îi purtam, că prea făcea pe nebunul, prea era el mare și tare. Totdeauna cu ochii pe mine, nu făceam un pas fără să-mi zică o vorbă. La toate ședințele „trăgea” pe mine. A doua zi după leafă mă lua la întrebări: „Câți bani ai băut aseară?” Nu ziceam nimic. Mă rog, omul avea grijă de mine, el mă adunase de pe drumuri, fusesem cam vaga bond înainte, de ce să mint. Îl ascultam, deși era mai mic ca mine cu doi ani și vreo 16 centimetri. Asta până într-o zi, până atunci. Venise pe la noi o comisie de nu știu unde. Erau un inginer, un maestru și unul de pe la ziar. La banc nu eram decât eu și cu Marcel, prieten cu mine, bucureștean și el. Unul din ăia mă întreabă: — Câte capete-rebut aveți? Câte kilograme?

— Niciun kilogram, zic eu de-al dracului.

De fapt, erau vreo 5 — 6 kg, dar asta ca și cum n-ar fi fost. La un vagon nu contează. De fapt, nici astea nu erau rebuturi, pentru că noi făceam scoabe din ele pentru tâmplari.

Cât se-nvârtesc ăia pe-acolo, eu iau resturile, le arunc într-un șanț și trag niște țărână peste ele. La vreo zece minute vin iar, cu Pișpirică după ei.

— Unde sunt capetele de bare? mă întreabă e! față de ei.

— Care capete? fac eu.

— Cum care? se răstește el la mine.

Și nu știu cum le zărește în șanț și le scoate. Mă rog, de-aici a ieșit tot tărăboiul.

La prânz, ședință de brigadă. Toți pe mine — că de ce am mințit, cine mi-a dat voie să scuipe în obrazul brigăzii, să ascund capetele de bare. Cel mai tare trăgea pe mine Pișpirică.

Până când mi-am ieșit din țâțâni și i-am zis-o:

— Ce vrei, mă... Pișpirică?

Toți au rămas încremeniți. Nimeni nu-i mai spusese așa până atunci. S-a făcut ca ceara. A tușit și n-a știut ce să zică.

— Hotărâți voi ce măsură să luăm, a îngăimat.

Matei a propus să fiu scos din brigadă. Marcel a zis că nu, că e păcat ca tocmai acum, când brigada pleacă pe alt șantier, să mă

scoată, că ar trebui să se ocupe mai bine de mine, să mă educe. Să mi se facă numai o caricatură, ca să fiu în văzul tuturor cu fapta mea urâtă, și să mă ierte. Unul zicea una, altul — alta. Până mi s-a urcat sângele la cap și, colțos cum sunt, le-am zis-o: — Măi fraților, știți ce, doar nu ne-am cununat împreună. Ia mai lăsați-mă dracului în pace !

Și-am plecat. M-am dus la maistru și m-a trecut în altă brigadă. Seara, când am venit la dormitor, nu mi-a răspuns nimeni la bună seara. Să le fie de bine. A doua zi am trecut și eu pe lângă ei cu capu-ntr-o parte.

Așa s-a dus o săptămână. A venit duminica. Seara, trebuia să plece, erau trimiși la Galați. Așa ceruseră ei. Toată ziua au făcut pregătiri, și-au aranjat geamantanele, valizele, cuferele. Au cumpărat vin spumos și-au băut. Eu mă făceam că nu-i văd, citeam o carte. Pișpirică era vesel foc, numai de-al dracului chiuia, cânta.

— Mă, o să fie frumos acolo, zicea el.

Eu. Nimic! La ora zece aveau tren. Pe la opt și jumătate au plecat la gară, să ocupe locuri. Au ieșit pe ușă fără să zică nimic. Numai Marcel a trecut pe la patul meu.

— Noroc, bătrâne !

— Să fiți sănătoși

Am rămas în pat cu cartea. Dar nu mai înțelegeam nimic. A început să mă doară capul, iar începuseră ăia să-și dea ghionturi în mine. „Stați dracului la un loc, le-am zis. Iar vă ciorovăiți?” N-am putut să-i astâmpăr și i-am lăsat în pace.

— Ei, ce-o să faci acum? zicea ăla mai al dracului.

— Rămân aici. După ce se termină combinatul, merg la blocuri. De lucru mă vait eu?

— Da, dar o să fii singur.

— Cum singur?

— Păi da, fără ei o să fii singur. O să tânjești...

— Zău?

— Da, da. Numai la ei o să te gândești. O să-ți fie dor de Pișpirică, ai să vezi. Doi ani ai fost cu el, el te-a făcut om. Iar o să ajungi un derbedeu.

— Și ce dacă?! Ce-ți pasă?

— De ce ești al dracului? De ce nu recunoști că ai fost măgar?

— Fără...!

— Ce „fără”, că așa e ! Dacă tu n-ai obraz, de ce nu te-ai gândit la
ăilalți? Tot tu ai sărit cu gura, tot tu faci pe nebunul!

— Da' ei de ce-și bat joc de mine?

Pleacă și nu-mi zic nici măcar bună ziua !

Așa te desparți de un om când știi că poate nici n-o să-l mai vezi?
Să-mi dea cu piciorul? Lasă...

— Mă rog, aia...

— Lasă, lasă...

Ceasul era nouă douăzeci. Trenul era la zece. Eu ședeam tot în
pat. Și la zece fără douăzeci tot în pat eram. Aia doi se certau mai
departe în mine.

— Hai, scoală! Pune-ți boarfele în valiză și cară-te la gară !

— Nu mă duc. Nici măcar nu s-au uitat la mine... Pișpirică i-a
învățat, lasă că știu eu...

— Hai, mișcă! Meritai mai mult.

N-am zis nimic, m-am sculat, mi-am aruncat boarfele-n valiză și
hai la gară. Mi-am luat bilet până la Mărășești, nu știu nici eu de ce
numai până acolo. Trenul tocmai pleca.

M-am urcat în ultimul vagon, era vagonul restaurant. M-am așezat
la o masă și-am cerut o sticlă de bere. Peste vreo două stații intră și
ei în restaurant. Se așază la o masă de vizavi și cer tot bere.
Pișpirică, când dă cu ochii de mine, văd că se luminează la față.
Crăpa de bucurie. Și-chipuia că mă țin după el. Beau ei, vorbesc,
râd. Eu beau și tac. Nu schimbăm o vorbă. Trenul se apropie de
Mărășești. Îmi iau valiza și ies. Cobor eu, coboară și ei. Aici trebuie
să schimbăm trenul. Mă duc eu la casa de bilete, vin și ei în sala de
așteptare. Cer cu glas tare un bilet, ca să m-audă Pișpirică.

— Unul la București.

Pișpirică — l-am zărit — s-a făcut negru. Ce credea el?

Iau biletul și mă așez pe o bancă și citesc o carte. Până la trenul
de București mai erau cincisprezece minute, până la al lor — numai
zece. Ei discută, eu citesc. Peste cinci minute, ei ies pe peron. Eu
rămân. Aia doi iar nu mă lasă în pace.

— Mișcă!

— De ce?

— Hai, vinde biletul și ia altul.

— Nici de-al dracului!

— Mă, n-auzi? Vinde biletul !

— Nu-l vând. Să zică Pișpirică...

— Mă ! a urlat deodată ăla mai al dracului la mine.

M-am sculat imediat.

— Care vrei un bilet de București?

Nu vrea nimeni. Trenul de Galați intrase deja în stație. M-am așezat la loc. Dată aveam cui vinde biletul, poate că... Deodată, cineva cere la casă un bilet de București.

Simt un ghiont în mine și alerg lângă el.

Vând biletul, iau altul de Galați și mă agăț de ultimul vagon. Ei nu știu nimic. Stau ascuns pe culoar și-i ascult pe-ăia doi:

— Lasă, că și de-acolo se poate merge la București.

— Da, da. S-o crezi tu...

Îi las în pace, nu mă bag. Până la Galați moțai nițel pe valiză. Spre dimineață am ajuns. La Galați ploua cu găleata. Cobor repede și fug în sala de așteptare. Stau într-un colț. Ei trec pe lângă mine fără să mă observe. Nu rămân în sală, pleacă pe ploaie. Mă trag și eu spre ușă. Pișpirică se uită lung înapoi, da' nu mă vede. Merg prin ploaie, unul după altul, fără să le pese. Sunt un ghiont și ies și eu în ploaie. Mă țin după ei la distanță, dar nu prea departe, că nu cunosc Galațiul, și mi-e să nu mă rătăcesc. Plouă de rupe pământul și sunt ud learcă. Și nu știu de ce îmi vine să-mi dau niște pumni în cap. Să-mi dau așa vreo cinci, șase, vreo zece, până m-oi sătura. Uite, Pișpirică iar se uită înapoi. O fi mirosit e! ceva, nu se poate. Și eu mă țin după el, ca un câine. Da, el îmi dă cu piciorul, eu scheaun, da' tot vin în urma lui... Du-te, prostule, du-te! Așa, du-te și te milogește de d, cazi-i în genunchi, pupă-i mâna! De ce nu te-ntorci la gară, de ce nu te duci la București? auzi, chiar acuma pleacă un tren. Și dacă-l pierzi p-ăsta, prinzi altul. Da' nu te duci, te ții după ei! Ei râd, sunt veseli, tu calci prin băltoace, metehăind... Ah, mare idiot ești!

Uite c-au ajuns la trust. Stau de vorbă cu portarul, pentru că n-a venit încă nimeni.

Eu stau mai la o parte, lângă colțul clădirii, în ploaie.

— Câți sunteți? întrebă portarul tare.

— Nouă... plus unul, zice Pișpirică, făcând pe șmecherul.

Mă numără și pe mine. Va să zică, știe că am venit și eu.

— Da-ăla de ce nu vine înapoi? întrebă portarul.

— Vine și el, zice Pișpirică. Vine, da' mai la urmă...

Când îl aud, fug după colț. Ah, ce-aș rupe-o la fugă spre gară! Da' nu pot. Și ăia doi iar se ceartă în mine:

— Nu mă duc la ei. Nici să mor!

— Hai, du-te!

APEL GENERAL

Lecția s-a terminat seara, după ora opt. Fusesse o lecție deosebit de importantă și nu lipsise niciun membru al cercului. Vorbise un inginer, specialist cunoscut de la Radioclubul central.

La sfârșit, copiii au pus întrebări, inginerul a răspuns în amănunțime și a plecat grăbit. În urma lui au plecat și copiii. Responsabilul cercului, care avea cheia sediului, a rămas ultimul. Adică exact așa cum calculase și el. L-a lăsat să vâre cheia în broască și, într-o clipă, cât responsabilul nu era atent la ce se întâmplă în jur, a făcut doi pași înapoi și s-a ascuns în spatele unui dulap.

Peste câteva clipe, ușa s-a încuiat pe din afară, pașii s-au depărtat și el a rămas singur. A mai așteptat câteva minute, atât cât să aibă vreme să iasă cu toții din clădire, și apoi a aprins lumina. Puțin mai târziu se răzgândi și o stinse totuși, pentru ca nu cumva să dea de bănuț vreunui dintre ei.

Deschise fereastra și se rezemă cu coatele de pervaz. Privi afară. În jur era întuneric, pomii din parcul care înconjura Casa pionierilor foșneau ușor și monoton. Dinspre stradă, zgomotul venea difuz și pierdut. Undeva, aproape, cânta o pasăre. Privi cu atenție cerul. Era senin, fără pic de nor; stelele sclipeau, orbite parcă de lumina neobișnuit de puternică a lunii, atât de albă, încât contururile i se pierdeau într-o văpaie albă și pufoasă. Privi apoi Calea Laptelui, care trecea pe lângă lună, ocolind-o printr-o curbă elegantă. Părea o puzderie de fulgi de zăpadă, vânzoliți pentru o clipă de vânt și rămași apoi în aer, neputincioși să mai coboare.

Ca s-o vadă pe Venus trebui să se aplece puțin spre dreapta, dând la o parte cu privirea frunzișul unui pom. Era undeva aproape de apus, și curând avea să dispară dincolo de orizont.

Toate astea — luna, stelele, Venus și la le-a Laptelui — i se păreau însă atât de apropiate și cunoscute, încât privirea lui trecea pe lângă ele, încercând să răzbată mai departe, dincolo de albastru! acela tainic, ca o cortină imensă pusă în fața vederii omenești. Ce era oare dincolo? Desigur, erau alte stele, alte planete, alți sori, nenumărați, milioane, miliarde, sute, mii de miliarde. Și fiecare avea taina sa, fiecare se supunea unei legi, se năștea, se dezvolta, se mișca și dispărea, se transforma. Ele aveau desigur o viață a lor și multe creaseră ele însele viața pe ele.

Romanele de aventuri științifico-fantastice nu-l mulțumeau, și citise nenumărate cărți și reviste științifice, cugetase îndelung asupra tuturor presupunerilor. Negreșit, undeva, departe de noi, pe alte planete, există viață, materie însuflețită. Există undeva ființe care gândesc, care călătoresc de mult prin Univers, învingând ceea ce trebuie învins, sau poate încă ținute de scoarța pe care s-au născut. Negreșit, ele caută și cercetează totul, și dacă n-au ajuns încă până aici, la noi, e pentru că s-au îndreptat în altă parte sau pentru că nu se bănuiesc a fi existând. Nu, nu e posibil să fim singuri în Univers. Nopti întregi se gândise cât de chinuitor și trist ar fi pentru om să descopere că e singur în această incalculabilă imensitate.

Există ființe ca noi, există! Despre asta discutase chiar aseară cu tatăl lui și fusese și el de acord. Discutaseră și la cercul lor de radioamatori într-o zi, și cei care nu crezuseră au trebuit să fie convinși — ce e drept, numai teoretic deocamdată — că n-au dreptate. El e profund convins că omul nu e singur în Univers, că suntem căutați și așteptați, că noi înșine trebuie să căutăm. Uneori se gândea nespus de tulburat ce se va întâmpla atunci când se va face practic această uluitoare descoperire — și-și închipui momentul ca pe o sărbătoare triumfală și amețitoare a întregii omeniri. Omul se va simți atunci nespus de puternic și încrezător în sine, inima lui se va umple de încredere în creația înțeleaptă a naturii, în tot ce este rațional în spațiul desfășurat în jurul lui. „Înțelegi, îi spunea el în ziua aceea, tulburat, celui mai bun prieten al său, un aeromodelist. N-o să mai fim singuri în Univers! Atunci și tu o să fii altfel, înțelegi, o să-ți pierzi minți le de bucurie!”

Ceea ce-l frământa însă nespuse de chinul tor era că oamenii nu înțeleg încă ce înseamnă asta, că fac încă prea puțin pentru ca să apropie clipa întâlnirii cu semenii lor îndepărtați. El însuși pusese problema aceasta în discuția cercului, dar nimeni nu reacționase, din păcate, în favoarea lui. Ar trebui înființate pe toate vârfurile muntoase din lume stații puternice de radio, care să emită fără întrerupere semnale în Univers, să trimită ca niște solii tot felul de semnale, de strigăte pline de nădejde: „Aici e Pământul! Pământul! Suntem la atâta distanță de Soare, de Lună, de Venus. Semnalmente: Planetă sferică, cu vegetație și apă, culoare albastră, cu rotație proprie și în jurul Soarelui! Răspundeți cu orice semnale, pe orice frecvență! Vă ascultăm !”

Într-o zi, poate, vom fi auziți, și ni se va răspunde: „Aici suntem! Vă auzim ! Suntem în cutare loc, la cutare distanță, încă n-avem mijloace pentru o asemenea călătorie, dar o vom face în curând. Sau veniți voi la noi !”

Este exclus să nu se audă asemenea glasuri din Univers. Ele există și vor vorbi!

Ideea aceasta îl preocupa de mult și credea în ea din ce în ce mai mult. Dar nu era de ajuns să crezi, trebuia făcut ceva. Încercase de mai multe ori să rămână singur în camera cercului lor, singur cu aparatele de emisie și recepție, dar nu reușise. Astăzi încă, calculase dinainte totul cu precizie. Acasă lăsase vorbă că va veni târziu, deoarece va merge cu un prieten la un film. Aici, din clipa în care venise, se gândise ce va face, săvârșind dinainte în gând fie care mișcare, prevăzând toate mișcărilor pe care le-ar putea face responsabilul cercului, cel care închide ușa cu cheia și iese întotdeauna ultimul.

Planul nu fusese prea greu de realizat, și reușise. Acum era singur cu toate aparatele. În seara aceasta avea de gând să lanseze un apel în Univers, încercând toate frecvențele. Era absolut convins că nu i se va răspunde nimic, dar asta nu-l făcea câtuși de puțin să renunțe. Dimpotrivă, ori de câte ori va putea, va încerca iarăși.

Mai întârzie puțin la fereastră; încă nu se putea dezlipi de priveliștea aceea tulburătoare. Continuă să privească cerul, fascinat, visător, amețit de albastrul de deasupra sa. Uluit de frumos era cerul, ca o pajiște plină cu flori ! Și atât de apropiat și familiar pare,

atât de primitiv și cuprinzător! Nimic nu e acoperit, nimic închis, totul cheamă într-acolo. Bine trebuie să se simtă omul în cer! Titov a dormit acolo și nici măcar n-a visat, nu i-a fost urât. Dar când omul va afla că nu e singur în această imensitate, când i se va răspunde: „Frate, prietene, de unde mă strigi?!”

Tulburat, se desprinsese de lângă fereastră și să se apropie de aparate. Puse ștecărele în priză și așteptă puțin, până când ochiul magic îi clipi prietenos. Atunci își apropie microfonul de gură și rosti solemn, cu glasul vibrând de emoție: — Aici Pământul! Aici Pământul ! Apel general! Apel general către tot Universul!

Răspundeți! Apel general! Aici Pământul ! Apel general...

Apoi se opri și trecu pe recepție. Ascultă atent, încordat până la ultima fibră.

Nu se auzea nimic. Absolut nimic.

Răsuci un buton și trecu din nou pe emisie.

— Aici Pământul! Apel general către tot Universul! Oricine m-ar auzi să răspundă prin orice semnale! Răspundeți! Aici Pământul!

Ochiul magic al aparatului de emisie cu prea vesel, înțeleghător. Prin fereastră se vedeau stelele și o bucată din Calea Laptelui.

În jur era liniște, copacii foșneau ușor, neauzit.

Un om cerea Universului să vorbească!

OMUL CARE A VĂZUT MOARTEA

— Îl vedeți pe băiatu' ăla de sus?

— Care?

— ăla cu pantaloni maro...

— Da, ce-i cu el?

— Asta a văzut moartea cu ochii.

— Nu, zău?!

— Pe cuvântul meu! A căzut de la treizeci de metri înălțime, direct pe beton, și n-a pățit nimic.

— Imposibil !

— Pe cuvântul meu! Întrebați oamenii.

Lucram sus la planșeurile de la C1, și-a alunecat jos. Și-a pierdut echilibrul deodată și s-a dus. Noi am înlemnit. Credeam că praf s-a

făcut. Am alergat toți repede jos, pe schele. Și ce credeți? L-am găsit ștergându-se de praf.

— Formidabil!

— Vreți să vorbiți cu el?

— Aș vrea.

— Stați să-l strig. Samoilă ! la vino, mă, puțin până jos!

N-are decât nouășpe ani, e oltean din Vâlcea.

— E de mult pe șantier?

— Da, a fost brigadier, și pe urmă s-a calificat ca betonist. E băiat bun în general.

Samoilă, tovarășu' e de la ziar. Povestește-i și dânsului cum a fost atunci când ai căzut de la C1.

— Păi nu i-ai spus matale?

— I-am spus, da' explică-i tu mai bine, că nu vrea să mă creadă.

— Dacă nu crede...

— Ei, eu vă las, că am treabă. Noroc !

— Noroc, la revedere. Ia spune, tovarășu' Samoilă, cum a fost cu saltul mortal?

— Păi cum să fie? Nu vă spuse nea Văsie? Lucram la C1 sus. Macaraua ridicase coșarca cu beton, și eu m-am întins s-o prind. De fapt, trebuia să fiu legat cu o sfoară, da' în ziua aia uitasem să mă leg.

Și cum zisei, m-am întins după coșarcă și mi-a alunecat deodată piciorul pe-o scândura, m-am bâțâit nițel încolo și-ncoace, și pe urmă am căzut.

— Și cum de n-ai pățit nimic?

— Cum de n-am pățit? O să vă spun cu imediat care-a fost șmecheria. Când mi-am dat seama că o să cad, m-am repezit să mă prind de ceva, de vreo scândură de la cofraj. M-am prins eu, dar numai c-o mână, nițel, cu vârful degetelor. Nu mă puteam ține. Atunci am zărit colțul unei rogojini cu care acoperim noi betonul când e frig, ca să nu înghețe. Mi-am înfipt ghearele în ea ca o pisică, până mi-a dat sângele. Ei, pe urmă rogojina s-a desprins și ca, și-am căzut târâș pe zid.

— Și câți metri erau până jos?

— Păi erau vreo treizeci. Da' chestia a fost că m-a ajutat mult rogojina, mi-a înmuiat căderea. Pe urmă, când am căzut jos, m-am

lăsat moale pe picioare. De fapt, și zidul era puțin înclinat, nu era chiar drept.

Așa că n-am avut nimic. M-a durut nițel burta vreo zi, da' pe urmă mi-a trecut.

— Și nu ți-a fost frică?

— Când dracu' era să-mi fie frică? Mai aveam timp?

— Nu te-ai gândit că puteai să mori?

— Da' de ce să mor?

— Așa, te-ntreb și eu...

— Nu moare omu' cu una, cu două. Da' de ce mă tot descoși dumneata acum?

— Păi am auzit și eu de povestea asta, și...

— Bine. Uite-așa a fost, cum ați auzit. Da'... nu cumva vreți să mă dați la ziar?

— Nu știu, nu m-am gândit.

— Să nu mă dați!

— De ce?

— Uite-așa. Să nu scriți, că mă fac dracului de râs în sat. Zic ăia că dau în gropi de prost ce sunt. Mai băgați și lumea la idei. C-a mai fost unu pe-aici care-a vrut să plece din cauza mea.

— Cum adică?

— Păi după ce-am căzut eu l-a apucat pe el frica. Zicea că dacă o să cadă și el într-o zi rămâne schilod. Pân' la urmă n-a plecat, tot aici a rămas, da' nu mai lucrează sus. S-a făcut paznic. Dacă vreți, îl găsiți colo la poarta principală, face bonuri de intrare, că are scris frumos.

— Și n-ați încercat să...

— Ei, pe dracu', n-am încercat... L-am frecat noi, da' parcă ai cu cine să te-nțelegi? Așa-i el, zezec la cap. I-e frică de moarte. Parcă moartea numai treaba lui o are. Io, când trec dimineața pe lângă el, îi zic mereu: „mă, vezi să nu se dărâme ghereta pe tine, să nu crape!” Acuma, poate știi și matale, munca noastră așa-i. Lucrezi la înălțime, ai și pericol. Da' dacă ești atent nu se-ntâmplă nimic. Eu dacă eram atunci legat cu sfoară nu cădeam. Dă-ți spusei că uita sem. Bre, da' vă rog frumos să nu mă dați cumva la ziar, zău. Acuma nu că râd ăia din sat de mine, da' o băgați pe mama la idei. Ea-i bătrână, săraca, ce știe ea cum e pe șantier? Când o auzi, vine numaidecât aici să

mă ia acasă. Că ea de la început n-a vrut să mă lase să plec, nu cumva să mi se-ntâmpie ceva. Ai și mata o mamă, știi cum e sufletul ei. Zău, te rog așa, omenește.

Că pe urmă dacă scrii și te prind vreodată pe undeva, să fiu al dracului dacă nu te mardesc. Vezi că io-s oltean, nu te uit. Hai să trăiești, că mă duc!

URSUL

Eram la odihnă, cu familia, în stațiunea de munte S. Era miez de vară, soarele ardea cu putere. După ce luau masa de dimineață, cei mai mulți dintre locatarii vilei plecau sus pe munte. Noi nu plecam, pentru că Daniela nu putea urca. Ea n-avea decât trei ani, și după două-trei sute de metri voia în brațe. Noi mergeam, ca de obicei, în parc, să vedem ursul. Mergeam pentru că numai așa Daniela era de acord să mănânce toată mâncarea, să doarmă după amiază și să nu fie rea cu alți copii. Trebuia s-o ducem să vadă ursul.

Ursul era în parc, în fața unei mici fântâni arteziene. Acolo era locul lui preferat. Acolo îl găseam întotdeauna, nelipsit, de dimineață până seara.

Îl descoperisem chiar din prima zi a sosirii, și de-atunci (dimineața eu, după amiaza soția, sau invers) veneam aici cu Daniela să vadă ursul. Ea era cel mai credincios admirator al ursului. Dimineața veneam uneori chiar înaintea lui. Fetița mă întreba mirată: — Unde-i ursul?

— E-n pădure, dar trebuie să vină.

Și venea, într-adevăr, pe la orele opt sau opt și jumătate. Venea pe motocicletă. În față mergea un bărbat de vreo patruzeci de ani, îmbrăcat într-o haină de piele nou-noută, ai o mutră puhavă și încruntată, iar în spate — ursul.

Când îi vedea sosind, Daniela scotea un țipăt de bucurie și se strângea lângă mine, nițel speriată. Ursul cobora de pe motocicletă și se așeza cuminte pe pajiștea de iarbă de alături, iar bărbatul cu haină de piele scotea din buzunarul bluzei un aparat de fotografiat cam demodat și invita vizitatorii parcului, zâmbind servil: — Pofțiți, vă

rog! O amintire de neuitat, o poză pe motocicletă cu un urs lângă dumneavoastră.

Cei care vedeau ursul pentru prima oară se opreau mirați și amuzați, se fotografiau sau nu, și plecau. Cei care-l cunoșteau, treceau mai departe, nepăsători. Când avea un client, fotograful făcea un semn ursului, și acesta se urca pe motocicletă, în spate, clientul – în față, și — țac ! — gata fotografia. Fotograful lua banii și dădea un bon.

— Pofțiți mâine la aceeași oră, să luați pozele.

Ursul trecea la locul lui, pe iarbă, să se odihnească.

La început, Daniela n-avea curajul să se apropie de urs. Fotograful ne-a invitat și pe noi „să facem o amintire”, dar ea n-a vrut. Îi era frică. Ședea lipită de mine și discutam în șoaptă.

— Tata, ursu' doarme?

— Nu doarme, se odihnește.

Sau:

— Tata, ursu' papă copii?

— Numai copii necuminți.

— Eu sunt cuminte, da?

— Da, tu ești cuminte, pe tine nu te papă.

A doua zi, ceva mai încrezătoare, Daniela s-a apropiat până la câțiva pași de urs. Și ursul a vorbit cu ea.

— Daniela (auzise cum o cheamă), tu ești fetiță cuminte?

Daniela se îngălbeni de frică și răspunse la întrebări automat.

— Da.

— Papi tot la masă?

— Tot.

— Și ascuți pe tăticuțu și pe mămicuța?

— Da.

— Vrei să vii cu mine pe motocicletă?

— Da.

Daniela s-a uitat spre mine, speriată. I-am făcut semn să se ducă. Și s-a dus. Ursul s-a așezat în față, cu labele pe ghidon, cu Daniela în brațe, și fotograful — țac! — i-a fotografiat. După aceea s-a dus cu ursul pe iarbă și-au început să se joace amândoi.

Eu ședeam pe bancă și-i priveam.

Ursul avea o blană roșcată și cam veche. În față, pe piept, era ruptă și cârpită cu o bucată de blană de oaie, care avea o altă culoare, aproape neagră, dar nu observai asta decât dacă te uital atent. Una dintre labele de jos nu mai avea gheare și nu reușea să acopere nici pe jumătate pantoful maro de damă, care ieșea la iveală pe dedesubt. Am mai observat și alte defecte. O ureche era ciuntită, iar la gât lipsea o bucată măricică. Dacă priveai atent, observai prin ruptură o bucată din fața albă și palidă a unei femei. Din când în când, prin spărtura aceea, ursul își vâră o labă ca să se șteargă de transpirație. Afară era o căldură cumplită. Până și fotografu își dezbrăca haina de piele și rămânea într-o cămașă de nylon, ai mâneca scurtă. Ursul n-avea însă voie să-și dea blana jos.

O dată, când a încercat să scoată capul afară, fotografu s-a răstit la el, apropiindu-se amenințător:

— Pune blana la loc, tămpito'!

Apoi s-a întors repede către trecători, zâmbind amabil:

— Vă rog frumos, o amintire cu ursul pe motocicletă. Mai ales pentru copilul dumneavoastră o să fie foarte plăcut...

Trecătorii se opreau sau mergeau mai departe.

Daniela se juca cu ursul, fericită. Aducea frunze și-i dădea să pape. Ursul se făcea că mănâncă, și ea râdea de se prăpădea.

Fotografu îi convenea joaca asta, pentru că atrăgea atenția copiilor asupra ursului.

Când nu era lume prin apropiere, se așeza și el pe bancă. Am încercat o dată să intru în vorbă cu el.

— De unde aveți blana?

M-a privit suspicios.

— Am cumpărat-o de la un vânător.

— Și cine-i înăuntru?

— Nevastă-mea.

— Și nu crezi că-i e cald toată ziua în blană?

Mi-a răspuns ironic:

— Ce vrei să-i fac, să-i pun gheață?

Am zâmbit. Fotografu și-a șters fruntea de nădușeală și a aprins o țigară fină. Fuma gânditor. Era îmbrăcat elegant, părea mulțumit de el.

— Și de mult ai blana asta? l-am întrebat.

— De vreo trei ani.

— Și tot soția stă în ea?

— Tot.

— Și vara, și iarna?

— Da. Avem de lucra în toate sezoanele.

În clipa următoare s-a ridicat, ieșind în întâmpinarea unor trecători, dar fără succes.

S-a întors iar lângă mine, pe bancă.

— Și vrea să stea mereu în blană, în fiecare zi?

— Cine? Ea? Păi de ce să nu stea? N-o plătesc?

— Totuși... Cam neplăcută meserie.

A ridicat din umeri, plictisit.

— Dacă nu-i convine... adio. Ce-și închipuie, că m-am însurat cu ea ca s-o pun în ramă? Să muncească.

Își aprinse apoi o țigară, se enervase.

— C-aș fi găsit eu un bărbat, continuă imediat, da' e blana prea mică, nu-ncapă-n ea. Ehe, dacă aș face rost de-o blană mai mare de undeva... Nu cunoști cumva vreun vânător?

N-a mai așteptat răspunsul. S-a ridicat imediat, pentru că venea pe alee o femeie cu doi copii — un băiat de vreo nouă ani și o fetiță de vreo zece. Fotografii i-a convins repede pe copii să se fotografieze și i-a făcut semn ursului să vină la motocicletă.

— Cum vreți, copii, să vă fotografiați?

Amândoi, sau pe rând?

— Amândoi, amândoi l a strigat fetița.

— Eu mă urc în spinarea ursului, a spus băiatul.

— Și eu tot în spinare, a vrut fetița.

Fotografii i-a luat pe câte unul și i-a pus în cârca ursului. Erau grăsuți amândoi și bine dezvoltăți, ursul se încovoia sub greutatea lor. În afară de asta, și aranjatul a durat mult; fetița îl înghiontea pe băiat să se dea mai într-o parte, băiatul nu voia, țipa, mama lor a trebuit să intervină în mai multe rânduri.

În sfârșit, după vreo cinci minute de hărțuială, fotografia a fost făcută, și copiii au coborât din spinarea ursului, care s-a dus, mergând cam gârbovit, spre pajiștea unde-l aștepta Daniela.

Fotografii n-a mai venit lângă mine. S-a așezat pe o altă bancă, și-a scos din buzunar un cocoloș mare de bancnote, plecarea

început să le numere. Îl priveam atent, urmărindu-i degetele, care netezeau cu grijă hârtiile mototolite din grabă.

Deodată m-am trezit cu Daniela alergând spre mine speriată.

— Tata, ursu plânge !

FUGA

Cumplită arșiță! Așa trebuie să fie și în iad: îți cade în creștet o dogoare care te zăpăcește, îți înmoaie picioarele și mâinile, omorându-le orice putere, și-ți usucă gâtul ca pe o fântână sleită, pentru ca pe urmă să vină dracii să te înțepe cu furcile, de nu mai știi pe care parte să te așezi. Chiar dacă dracii nu veniseră totuși aici ca să-l sâcâie cu furcile lor, pentru Fănică asemănarea era totuși perfectă. În locul furcilor, vârfurile uscate și țepoase ale firelor de iarbă sfoiegite de arșiță îi intrau în piele, parcă dinadins.

Fănică se trântise direct pe pământ, gândind c-o să găsească puțină răcoare. Aș! Pământul părea pus pe frigare. Doar că nu sfârâia.

Oile se blegiseră și ele de tot. Își vârâseră capetele una sub burta alteia, crezând, în ne priceperea lor dobitocească, cum că așa vor scăpa de năduf. Le pierise și lor pofta de orice, și, dacă nu le împrăștia cineva, stăteau acolo toată ziua și sforăiau ca niște trâmbițe dogite pe nările lor împrăroșate și mucoase.

Fănică n-avea nici el mai multă poftă de viață decât ele. Ar fi stat așa trântit pe jos toată ziua, fără să miște un deget. Foamea îi dădea mereu ghionturi în burtă, dar al dracului să fie ăla care o să mai. Mănânce iar brânză sau urdă! Până când?

Pe lângă foame îi mai era și sete. Avea apă într-un borcan de pământ cu țâțână, dar ce apă mai era și aia, clocită de-atâta căldură?

Când o luai în gură îți venea s-o scuipi. Așa că nici apă n-o să bea. O să stea aici și n-o să se miște nici de-ar cădea cerul pe el. Nu se sinchisea nici că biata cămașă de pe el s-a făcut ca o otreapă de când se tot trântea cu ea pe pământ. De spălat n-avea chef s-o spele.

Las-o să stea așa neagră ca tuciul pe el. Mai rău de-atât nu mai putea să se murdărească.

Și parcă în necazul lui, vara asta nu mai avea de loc de gând să se termine. Zilele erau lungi cât postul Paștelui, soarele încremenea parcă în vârful cerului, de-i venea să se urce acolo sus și să-i dea furios un brânci spre apus.

Doamne, tare i s-a mai urât cu viața asta! Câteodată îi venea să urle, așa, din senin, cum urlă clinii la stele de plictiseală sau de dor. Cum or fi trăind ciobanii viața asta, udați de ploi și uscați de vânturile din toate zărilor, dogoriți de călduri și singuri cuc? Oamenii ăștia or fi crezând că viața nu mai poate fi și altfel? Nu mai departe nenea Sae. Tărăște toată ziua bățul în coada oilor, bombănește singur și râde cu gura până la urechi. Te uiți la el și te crucești. Gras ca un pepene și rumen ca mărul copt. Fănică era convins că nenea Sae e gras numai din cauză că râde mult. Motive de răs nu prea avea, dar, când găsea unul, se ținea de el o lună încheiată. Și te cicălea, te cicălea, până-ți venea să-ți iei câmpii. Te-ntreba de-o sută de ori același lucru.

— Fănică, striga el gata să pufnească în răs.

— Ce-i, bre?

— Ia zi, mă, cum a fost cu Marița?

— Păi, nu ți-am zis, bre, de-o sută de ori pân-acuma?!

Nenea Sae nu lua în seamă asta și-ncepea dinainte să râdă.

— Ia zi, mă, cum a fost?

Și Fănică nu scăpa până nu-i spunea din nou cum s-a dus el în vara ailaltă la gărlă să se scalde și cum a dat acolo ochi în ochi cu Marița, vecina lor, o femeie grasă și rotundă ca un butoi, goală pușcă; cum i s-au înmuiat lui picioarele când a văzut-o și cum a gogonat ea ochii cât cepele și s-a trântit deodată, pleosc, în apă; cum apa era așa de mică, încât i-au rămas bucle rotunde afară, ca două mingi bine umflate, și cum s-a dus el pe urmă de-a chemat și pe ceilalți băieți și-au pândit-o din porumburi până a ieșit afară din apă să se îmbrace. Asta era toată povestea, și, de câte ori o asculta, nenea Sae clocotea de răs până-l apuca tușea. Ca să-l ațâțe pe Fănică să o spună din nou, se făcea că tot nu crede.

— Și zici c-ai văzut-o tu în pielea goală?

— Păi dacă se scâldea?

— Și ce-a făcut când s-a aruncat în apă?

— Ce-a făcut? A făcut pleosc, și gata ! răspundea Fănică acrit.

— Mă, mare pișicher mai ești ! spunea nenea Sae mulțumit, ca un fel de lauda, și pleca apoi să-și vadă de treabă.

Altceva nu-l mai întreba, că n-avea ce. Când era mic îl puneă să-i spună balada lui Dragoș-Vodă. I-o spusese de sute de ori, și tot nu-l lăsa în pace. Ca să-l facă să i-o spună, îi cocea grăunțe pe sobă sau îi prindea câte-o vrăbie din porumbar. Acolo veneau vrăbiile cu duiumul, la grăunțe, și, dacă aruncai cu căciula în ele, prindeai câte două-trei deodată. Dintre toți cei șase frați, la el ținuse cel mai mult nenea Sae. Tatăl lor murise pe front, și el le fusese părinte la toți. Rămăsese la ei în casă de când era flăcău, și nu se mai însurase. Lumea zicea că nu se mai însurase pentru că în tinerețe o iubise și el pe mama lor, poate mai mult decât frate-su, care o luase de nevastă. Asta însă nu se putuse dovedi niciodată și poate că nici nu era adevărat. Pe copii îi iubise însă mult și muncise pentru ei până-i făcuse mari. O jumătate de pogon de prașilă o de vedea singur într-o zi. Avea o sapă făcută anume pentru el, grea de cinci chile, care, când o lăsa să cadă în țărână, intra până la cotor.

Pământ nu prea avuseseră niciodată, lucra seră numai în dijmă. Când moșia n-a mai fost a boierului și s-a făcut gostatul, a intrat aici ca cioban. Băieții mai mari lucrau și ei cu maică-sa, unii la ferma de vaci, alții la vie.

Numai el, Fănică, cel mai mic, a stat acasă până a terminat șapte clase elementare, adică până acum trei luni. Atunci, nenea Sae a venit și l-a luat cu el.

— Hai cu mine la stână, să nu băătorești praful de pomană pe drum. lei și tu un ban, că tot târnosești manganul acasă.

Fănică s-a dus, n-avea încotro. Aici, mare lucru nu prea făcea. De muls nu mulgea, că făcea cârcel la degete. Dădea oile la strungă, stând călare pe gardul de nuiete care despărțea oborul de padoc. Ziua pleca cu nenea Sae cu cârdul pe izlaz și se trântea cu burta la soare, să lenevească.

Scara, după ce mulgeau oile, intra în bordei (nenea Sae îi spunea bordei, dar de fapt era o cabană din scânduri, făcută special pentru ciobani, când ieșeau cu oile departe în câmp) și se înfășură într-o manta. De dormit nu prea dormea, că nu era obosit. Ședea cu ochii

deschiși și visa la câte-n lună și-n stele. Îi plăcea să viseze singur, își închipuia el câte-o poveste, pe care-o ducea în minte nopți în șir. Când obosea, se apuca de alta. și nimic pe lume nu-l scotea mai mult din țâțâni atunci decât nenea Sae, care n-avea nici el somn și venea să-l întrebe cum a fost cu Marița când a văzut-o în pielea goală. Mai întâi se foia în pat și tușea. Pe urmă începea să înjure câinii.

— Fir-ai al dracului, Tolănică, iar ai adus pureci aici? Pe tine nu te pișcă, mă?

— Nu mă pișcă, lasă-mă să dorm, mormăia Fănică, furios că-i întrerupe visul.

— Ce, ți-o somn? Ai tras la jug pesemne.

— Am tras și vreau să dorm.

— Da' ziua nu dormi? Mai bine zi cum a fost cu Marița. Ce-a zis când te-a văzut?

Fănică se ridica într-un cot și urla disperat:

— A zis pe dracu' s-o ia, asta a zis ! Nu te mai saturi, bre, odată de Marița asta, fir-ar ea a dracului azi și mâine !

Când îl vedea furios, nenea Sae nu mai zicea nimic și ieșea afară, să dea o raită pe la oi. A doua zi însă, tot nu-l lăsa până nu-i mai spunea de două ori cum a văzut-o pe Marița în pielea goală la gârlă.

Fănică simțea că-nnebunește aici; se să turase de nenea Sae și de povestea cu Marița până-n gât. La început se gândise să stea la stână până la toamnă, când or începe școlile de tractoriști, dar nu mai putea. Avea de gând s-o șteargă mai curând.

Acuma, stând lungit pe pământ, cu dogoarea căzându-i în creștet, încerca să se convingă să nu mai amâie de loc plecarea și să plece chiar în noaptea asta. O să-l păzească pe nenea Sae până adoarme, și pe urmă o ia pe câmp, încotro s-o nimeri. Până la urmă ajunge undeva. Nenea Sae o să mormăie el nițel, da' o să-i treacă. În definitiv, ar putea chiar să i-o și spună pe față.

Se întoarce într-o rână chiar în clipa următoare și-l strigă:

— Nene Sae !

— Ce-i?

— Ia vino puțin.

Nenea Sae tunde un berbec și nu veni decât după ce termină treaba.

— De ce m-ai strigat?

— Bre... Știi ce? Eu vreau să plec.

— Unde să pleci?

— Dracu' știe! Îmi iau lumea-n cap. Mi s-a urât aici de mor.

Nenea Sae nu-l luă în serios și plecă să-și vadă de treabă.

— Trăncănești și tu să n-adormi.

„Bine-bine, îi spuse Fănică în gând. Las' c-o să vezi matale diseară”. Apoi își puse capul pe-o mână și se gândi serios unde să se ducă. Acasă n-avea ce face. Două-trei zile o să se scalde la gărlă și-o să se țină de drăcii cu băieții de-o seamă cu el. Pe urmă o să meargă s-o ajute pe maică-sa a păsări. Acolo, oricum, nu-i așa pustiu ca aici, seara putea să meargă pe-acasă, se mai putea duce la vreun film.

Era limpede c-așa o să facă. O singură îndoială mai avea: dacă să plece chiar în noaptea asta, sau s-aștepte până mâine dimineață, când vine căruța să ia laptele. Nu, mai bine pleacă din scara asta, fără să-l vadă nenea Sae. Altfel n-o să-l lase.

După ce stabili toate astea, Fănică se lăsă în voia somnului, care-l moleșise, și dormi adânc, fără să mai simtă furnicile care-i roiau pe picioare și pe mâini, nestingherite.

*

Înserase de mult, de vreo trei ceasuri. Peste toată întinderea izlazului încremenise o îi niște atât de adâncă, de te speriai de propriii tăi pași. Oile dormeau și răsuflau adânc, gemând când și când, atunci când cocoloașele de iarbă pe care le rumegau li se opreau în gât. Era senin sticlă, stelele se vedeau mari și lucioase ca iama, pe ger. Nenea Sae făcuse flacăra felinarului mică și, după ce încercase fără succes să-l facă pe Fănică să-i mai spună povestea cu Marița încă o dată, se culcase, și la numai câteva minute începuse să sforăie puternic, — a un om cu somn adânc și sănătos.

Fănică îl ascultă o vreme fără să se miște din pat. Se simțea bine în Țoale, nu-i era nici cald, nici frig, și-l cuprinsese o toropeală plăcută. Dacă s-ar fi lăsat, ar fi adormit și el curând. Hotărâse însă să plece și, dacă mai întârzia, nenea Sae se trezea, cum îi era obiceiul, ca să mai dea o raită în jurul oilor.

Așa că se ridică și coborî din pat, gata de plecare. Bagaj n-avea decât un flanel, două cămăși — murdărite de mult — și câteva cărți, pe care le citise și le răscitise și din care nenea Sae rupsese pe furis niște foi ca să pună sare în ele. Legă mânecile flanelului și vârî în el, ca într-un sac, cămășile și cărțile și ieși tiptil afară. Tolănică, un câine bătrân și surd, dormea în dreptul ușii. Sări peste el fără să fie simțit. Apoi făcu roată în jurul oborului și porni în direcția unde se vedea o luminiță gălbuie și unde bănuia că e satul.

După vreo douăzeci de pași se trezi însă lângă el cu Londra, o cățea cu coada tăiată.

— Du-te-napoi, javră! strigă Fănică șoptit.

I-ar fi tras și el un picior în coaste, dar i-era frică să nu înceapă să schelălăie și să-i scoale și pe ceilalți, s-audă nenea Sae. Așa c-o lăasă în pace. Porni înainte, fără să se mai uite în urmă. Dacă vrea să vină cu el, n-are decât. Mergea repede, cu flanelul aruncat pe spate ca un sac. Păișul uscat de soare și vânt fâșia pe lângă picioare ușor și moale.

Nu-i era frică să meargă pe câmp. Nu era nici prea întuneric și nici n-avea de ce să se sperie. Se gândea totuși c-ar fi mai bine dacă ar veni și Londra cu el, dar, când se uită în urmă, n-o mai văzu. Luminița aceea slabă se stinsese. Știa însă în ce direcție să meargă, și mergea repede și hotărât. Nu-i era frică, își spunea singur asta în gând, încercând să se convingă că, într-adevăr, n-are de ce să-i fie frică. Reuși apoi să dibuiască o potecă și se liniști, pentru că aceasta avea că-l ducă cu siguranță spre sat.

După vreo zece pași se opri însă deodată.

Era parcă ceva negru, ca o umbră, înaintea lui. Simți o răcoare bruscă pe spinare, dar, gândindu-se puțin, își dădu seama că nu poate fi decât un pom și porni mai departe.

Și chiar pom era, un salcâm cam zărâncit, din care încercă să rupă o cracă, s-o facă băț. Nu reuși și plecă mai departe. După ce făcu vreo zece pași i se păru însă că aude ceva în urmă, departe, și se opri, fără să se întoarcă. Rămase așa câteva clipe, nemișcat, cu auzul încordat. Se auzea parcă ceva semănând cu un tropot înfundat. Tropotul se opri însă încet și, deodată, auzi o voce care striga scurt, parcă mirat: — Fănică!

Da, se trezise nenea Sae.

Fănică rămase mai departe pe loc, să vadă ce se întâmplă. Probabil că nenea Sae îl caută pe lângă obor. Îl auzi iar strigând, de data asta mai tare: — Fănică! Mă, unde ești?

Și iar ascultă tropotul acela înfundat, după care se făcu liniște, și glasul lui nenea Sae umplu toată câmpia:

— Fănicăăă !

Porni înainte, făcând câțiva pași, dar se opri din nou. I se păru că zgomotul de pași se îndreaptă în partea cealaltă. Îl auzea din ce în ce mai slab cum aleargă. Dar ce-o fi căutând încolo, spre șosea? Nu-și închipuia că dacă pleacă o ia înspre sat?

Fănică se întoarse până la salcâm și se rezemă de el. Se hotărâse să mai aștepte, să-l vadă mai întâi cum se liniștește, și apoi să plece mai departe.

Acum părea însă că nenea Sae s-a întors și că se îndreaptă chiar înapoi. Cu toate că nu putea fi deosebit din întuneric decât de aproape, Fănică se așeză totuși jos lângă un dâmb și se lungi pe burtă, prevăzător. Pământul mai păstra încă ceva din dogoarea zilei și puteai să stai așa mult și bine, ca pe o saltea.

Nenea Sae venea din ce în ce tot mai aproape. Acum îi auzea deslușit pașii și-i vedea umbră. Striga mereu, când tare, când mai încet:

— Fănică! Mă Fănică!

Uneori parcă-i poruncea, alteori parcă se ruga sau îl amenința.

— Mă Fănică, mă! Fănică !

Pașii se apropiau tot mai mult, îl auzi cum găfâie și, de frică, se făcu una cu pământul.

Când îl simți la câțiva pași de el, își opri ră suflarea speriat. Nenea Sae călca repede, sucind capul într-o parte și-n alta. Fănică ridică puțin privirea și-i zări într-o clipă fața speriată și îngrozită. Nu se uita în jos, că l-ar fi văzut, ci încerca să scruteze întunericul din zare, să-i vadă umbră. Apoi se rezemă obosit de salcâm și ascultă. Nu se auzea nimic. Fănică răsufla în mână, să nu facă nici cel mai mic zgomot. Nenea Sae tuși ce de câteva ori, înecat de oboseală, apoi strigă încă o dată, încet, fără speranță: — Fănică!

Se odihni câteva clipe, își șterse fața cu palma și, deodată, o luă spre dreapta, alergând. I se păruse poate că vede ceva, vreo umbră.

Fănică se ridică și el. Îl privi cum se depărtează, alergând greoi, mișcând mâinile într-o parte și-n alta, ca să-și facă vânt. La un moment dat îl văzu prăbușindu-se și gemând scurt. Se-mpiedicase. Lui Fănică i se făcu așa milă de el, încât simți o răceală în spinare, ca în clipa în care zărise înaintea lui umbra salcâmului.

Nenea Sac se ridică greoi și-l mai strigă încă o dată, slab, cu vocea răgușită.

Fănică își luă chiar în clipa aceea flanelul de jos și o luă la fugă spre stână, făcând un ocol în semicerc prin câmpie. Fugea cât putea de tare, fără să se mai ferească de nimic.

Un câine ieși înaintea lui și latră scurt. Fănică trecu pe lângă el repede și nu se opri decât când ajunse lângă obor. Oile se buluciră unde-n altele, speriate. Se lipi și el de gard și ascultă. Nu se mai auzea nimic. Apoi se strecură ușor, încovoiat, și intră în baracă.

Nenea Sac nu venise. Felinarul avea flacăra ridicată. Fănică i-o făcu la loc mică, își luă repede boarfele din pat și le aruncă jos, în colțul de lângă sobă, unde dormea el când îi era prea cald. Se ghemui în ele și se făcu că doarme.

Așteptă. Nu se mai auzea nimic, nici pași și nici strigăte. „O fi luat-o spre sat, unde s-o fi dus?”

Clipele treceau greu, nu se auzea decât târâitul greierilor. Într-un târziu, auzi însă pe-aproape schelălăitul lui Tolănică, semn că se întorcea și nenea Sae.

Peste vreo câteva minute apăru într-adevăr, târșindu-și picioarele încet, obosit. Avea fața aprinsă și buzele parcă umflate. Fănică începu să se foiască în țeale ca să se facă auzit.

Nenea Sae rămase o clipă încremenit.

— Aici ești, mă?

Fănică se făcu că se trezește cu greu din somn și întrebă ca buimac:

— Ce?

Nenea Sac se așeză pe pat și-și șterse cu palma sudoarea de pe frunte.

— Ce-ai zis, bre?

— De ce te-ai înghemuit acolo?

— E mai răcoare. Ai fost pe-afară?

— Da... Nu-ș' ce dracu' mi s-a părut pe la oi.

Fănică îl privi atent, de sub mantaua care-l acoperea până peste cap. Nenea Sae ședea pe pat trist, clătinând din cap ca un om bolnav.

Ținea în mâini flanelul lui, în care se aflau cămășile și cărțile. Și, dintr-odată, Fănică simți că trebuie neapărat să-i spună ceva.

— Nu te culci, ce mai stai?

Nenea Sae lăsa flanelul la o parte, ascultă tor, și se aruncă în pat îmbrăcat. Tăceau amândoi. Știau și unul, și altul ce-a fost și tăceau, gândindu-se la același lucru. Fănică nu se putea opri dintr-un tremur care-l apucase așa, dintr-odată. „Dacă știam c-o să fie așa... Săracu', ce-o fi și-n sufletul lui ! I-a fost frică să rămână singur”. Simți că trebuie să spună imediat ceva, să nu-l mai lase cu gândurile lui.

— Nene Sae, știi ce m-am gândit?

— Ce? tresări el.

— Hai să ne abonăm și noi la un ziar, bre. Când vine mâine Tudor după lapte îi dăm banii. Patru lei pe lună, atâta tace.

— Da, să-i dai mâine banii...

— Mai citim și noi seara, mai aflăm ce-i prin lume. Nu vezi ce greu trece vremea?

— Greu, da...

Nenea Sac tăcea. Fănică nu putea să-i vadă fața. I se păru că nu e de-ajuns tot ce-a spus, era prea puțin pentru ca să-i alunge gândurile, ca să-l facă să uite întâmplarea de adineauri.

— Nu vrei să-i dăm să ne ia și niște halva? Matale știu că-ți place dulcele.

— Să-i dăm.

Pe urmă tăcu. Dar nenea Sae tot se mai gândea.

— Auzi? Nu vrei să te duci duminică prin sat să mai vorbești și mata cu oamenii?

Stau eu cu oile.

— Ce să caut?

Fănică tăcu și el. Nu știa ce să-l mai întrebe. Nenea Sae stătea tot așa, lungit pe pat, fără să se miște, cu unul din bocanci atârând în jos. Ce bocanci mai avea, Doamne!

Îi ridicase într-o zi și i se păruseră grei ca pământul, parcă erau de plumb. Cum o fi putut să fugă atâta cu ei, cât e el de gras?

Fănică tot nu putea scăpa de tremurul acela care-l apucase dintr-odată. Și iar simțea că trebuie să mai vorbească, să-i spună ceva.

— Bre...

Nenea Sae nu-i răspunse.

— Auzi?

— Ce?

— Nu-ș' ce dracu' am, că nu mi-e somn.

Hai să-ți mai spun o dată cum a fost cu Marița.

Fănică nu-l privi, dar îl simți cum se-ntoarce spre el. Tăcu puțin, apoi spuse încet, cu o tristețe liniștită în glas.

— Lasă, mai bine culcă-te, e târziu.

— Nu mi-e somn. Și mi-e urât dacă tac. Hai să-ți spun. Vrei?

— Spune, rosti el absent.

Fănică se ridică într-o rână, rezemându-se în cot. Nenea Sae ședea nemișcat.

— Să-ți spun de la început?

— Cum vrei tu.

Fănică începu să povestească. O luă pe departe, lungind frazele, repetându-le. Inventă o întâmplare care nu prea avea legătură cu celelalte, numai ca să-i spună cât mai multe, iar când ajunse cu povestea la întâlnirea cu Marița, începu să râdă singur, ca să-l facă și pe el să râdă.

La sfârșit se ridică și se uită spre el, așteptând să spună ceva. Nenea Sae însă tăcea.

Fănică se ridică în picioare speriat și veni tiptil până lângă patul lui. Adormise. Stătu câteva clipe lângă el nemișcat și-l privi zâmbind, mulțumit. Apoi îi descălță bocancii cu grijă, încet, să nu-l trezească, i-i așează sub pat și se întoarce după aceea în bulendrele lui, să se culce. Nu putea însă să doarmă cu niciun chip, nu-și putea dezlipi gândul de la întâmplarea petrecută cu un ceas în urmă.

Îi părea rău acuma, îngrozitor de rău, că-l făcuse să sufere, că-l chinuise. „Am să mai stau cu el, își spuse Fănică singur în gând.

Că i-e greu și lui singur, e om și el...”

Fănică se ridică și se duse iar lângă patul lui. Îl privi îndelung cum doarme, cu capul așezat pe-o mână, cu obraji roșcovani turtiți pe speteaza patului, și-l podidi o milă cumplită. Milă pentru viața asta a lui prea simplă și fără bucurii ale sufletului. Prea puțină frumusețe de

pe lumea asta ajunsese la el, prea multe bucurii îl ocoliseră. Poate de-aceea râde cu atâta poftă din te miri ce, pentru că simte nevoia să se bucure.

Toate acestea, Fănică le gândea și le înțelegea într-un anume fel, ca pe o datorie care-l făcu să ofteze cu îngrijorare. „De mâine, îi spuse el lui nenea Sae în gând, n-am să-ți mai spun niciodată cum am văzut-o pe beșnița de Marița la gârlă. Acum a fost ultima oară. O să vorbim despre altceva, lasă c-o să vezi matale...”

Și Fănică rămase treaz mai departe, gândind.

NOAPTEA CU DRAGOSTE

Claudiei

Pe vremea aceea lucram la secția agrară, dar redactorul-șef mi-a mărturisit că avea de gând să mă mute foarte curând la sectorul de „Morală”, care se ocupa cu discuțiile purtate de cititori în ziar în probleme de dragoste, căsnicie și prietenie. Probabil pentru că observase că-mi place să stau ore întregi cu fundat în scrisorile care soseau la ziar de la tineri și în care aceștia își destăinuiau față de redacție diferite încurcături personale, de obicei în legătură cu dragostea și căsnicia.

Încep cu mărturisirea asta mai mult ca să-mi explic mie însumi cum de-am ajuns să cunosc un anumit om și să mă intereseze atât de mult niște întâmplări din viața lui.

Plecasem să scriu un reportaj dintr-o gospodărie colectivă de lângă Sighișoara. Stătusem acolo două zile și strânsesem date pentru un material bunișor, după părerea mea.

Am plecat din sat spre seară și am luat-o spre gară de-a dreptul peste câmp, pe o potecă. Pe drum mă gândeam la ale melc, absent la tot ce era în jur. Deodată, m-am oprit uimit. În loc să ajung la gară, nimeri sem în fața unui șir de barăci din scândură, orânduite în formă de careu, chiar în mijlocul porumburilor, pe un petec de izlaz. Am vrut să le ocolesc și să caut drumul către gară, dar, mărturisesc sincer, m-a atras spre această așezare omenească un miros leșinător de mâncare. Mi-era grozav de foame. Prins de treburi, nu

mâncasem aproape nimic în ziua aceea. Când speram să fiu invitat la masă de președintele gospodăriei, acesta dispăruse într-o ședință și uitase de mine.

Așa că am intrat în tabără. Tocmai se înserase, și oamenii ieșiseră de la cantină.

Toți erau tineri, aproape puștani, printre care și niște fete, îmbrăcate în salopete și pufoaice.

Se plimbau prin curte, râdeau, se zbenguiau, iar cineva cânta din acordeon. Mergeam printre barăci privind atent, ca să deosebesc o firmă, să-mi dau seama unde mă aflu. În sfârșit, deasupra unei uși era scris cu roșu, pe o firmă îngustă: „T.C.M.E. Șantierul 3 Piscu”.

Mi-am dat seama că nimerisem pe unul dintre șantierele unei linii de înaltă tensiune, care se construia atunci din Moldova spre Ardeal. Auzisem despre ea din ziar.

M-am îndreptat spre cantină. Înăuntru nu mai era nimeni, în afară de un bărbat înalt și slăbuț, nebărbierit de vreo săptămână, care mânca absent, cu fața aplecată mult spre castronul cu supă. M-am apropiat și i-am spus că aș dori să iau masa la ei, contra cost — dacă se poate, bineînțeles — explicându-i cine sunt, de unde vin și unde merg. Mi-a răspuns cam mohorât să iau loc și i-a spus unei femei care strângea vesela să-mi dea de mâncare. Am mâncat amândoi în tăcere, fără să scoatem un cuvânt. Când am terminat, am plătit și-am ieșit împreună.

— Mergi la gară? m-a întrebat el în curtea taberei.

— Da.

— Păi, n-ai tren decât la noapte la patru. Rămâi aici până atunci. Stai puțin, să văd unde e un pat liber.

A plecat și s-a întors peste vreo zece minute.

— Nu sunt locuri la dormitor, mi-a spus el la fel de mohorât ca mai înainte.

Văzându-l în încurcătură, i-am spus c-o să merg totuși la gară și-o să stau în sala de așteptare. După ce s-a gândit puțin, a făcut un gest larg cu mâna și mi-a propus, fără prea multă convingere: — Dacă vrei, poți să mergi la mine în cameră, dar n-am decât un singur pat, și ăla cam mic.

— Lasă, nu vreau să te deranjez...

— Pentru mine nu-i mare deranj, a încercat el să insiste, dar într-un chip care dovedea că ar fi fost mai bucuros dacă nu acceptam.

Am stat câteva clipe pe gânduri, neștiind ce să fac. Afară era o întunecime cumplită și, pe lângă asta, mai și bura. Mă gândeam totuși să plec. S-a întâmplat însă ca chiar atunci să se aprindă o lumină undeva pe aproape, și o undă gălbuie s-a revărsat asupra lui. L-am surprins atunci pe față o expresie care m-a impresionat profund. Părea un om care tot timpul, chiar și când vorbește, e pre ocupat de ceva deosebit de grav, un om copleșit de necazuri, dar care e în același timp stăpân pe el, senin și decis. Și, nu știu cum, făcând atunci repede niște legături între intenția redactorului-șef de a mă trece la rubrica de morală și între pasiunea mea pentru cazuri deosebite „de viață”, m-am decis dintr-odată să accept să dorm în seara aceea în camera lui. L-am spus deci că aș vrea să rămân totuși în tabără până la ora plecării trenului.

— Mă gândesc să nu mă apuce ploaia pe drum.

— Da, a spus el uitându-se gânditor spre cer, s-ar putea să plouă mai tare. Hai să mergem atunci.

Mi-am dat seama că nu-l bucură de loc hotărârea mea, dar eram decis să nu mă răzgândesc.

Am mers în urma lui vreo 200 de metri, până am ieșit din tabără. Chiar în marginea porumburilor, acolo unde credeam că nu mai e nicio locuință omenească, apăru din spatele unui pom o baracă teșită și mică, cu două uși. Pe una, după câte am văzut la o lumină slabă de chibrit, scria cu păcură „magazia de materiale”, iar pe alta nu scria nimic. Am intrat pe aceasta din urmă. N-avea lumină electrică înăuntru. A scăpărat un chibrit, cu care a aprins o lampă de gaz afumată. M-am uitat în jur pe furiș. Camera avea o înfățișare tristă, era sărăcăcioasă și urâtă. Într-un colț se afla un pat îngust, acoperit cu o pătură, în mijloc — o masă, iar într-un colț — câteva vase de bucătărie așezate pe niște ziare, chiar pe podea, și o lampă de gătit.

Și-a scos pufoaica și s-a așezat pe unul dintre cele două scaune de lângă masă.

— Stai și dumneata jos, unde vrei... Pe scaun, pe pat...

Avea fața trasă, obosită, dar ochii erau plini de vioiciune și străluceau ca de febră.

După înfățișare părea un om matur, ca de douăzeci și opt de ani, sau poate mai mult.

Și-a aprins o țigară și-a început să tragă adânc din ea.

— Dezbracă-te și culcă-te. Eu mai stau, nu mi-e somn.

Mă simțeam stânjenit. Înțelegeam că, de fapt, nu era loc pentru amândoi în pat și, ca să mă facă să mă simt eu mai bine, renunța el să doarmă.

— ... Să n-ai grijă, te trezesc eu la vreme. Dacă adorm, am și ceas deșteptător.

Nu-mi venea totuși să mă culc, deși eram obosit frânt și picoteam de somn.

— Nu mi-e somn nici mie, am mințit eu. Hai să mai stăm de vorbă !

A ridicat spre mine o privire surprinsă și îngrijorată, chiar suspicioasă.

— Ce să vorbim?

— Știu eu? am răspuns zâmbind încurcat, încercând să-i alung cine știe ce bănuială. Așa, să mai pierdem vremea...

— Mda, a mormăit el, clătinând capul, nedumerit parcă. Apoi, tresărind, mă întrebă dintr-odată:

— Dumneata ai ceva, vreo delegație sau legitimație? Aș vrea să știu și eu pe cine am adus în casă. Cred că nu te superi...

I-am arătat și delegația, și legitimația. Le-a cercetat atent și curios, citindu-le de la un cap la altul.

— Dumneata ai două nume? mă întrebă continuând să cerceteze actele.

— Da.

— De ce?

— Unul e numele meu adevărat. Celălalt e pseudonimul, cu care semnez în ziar.

— Care-i pseudonimul?

— Ultimul.

— Aha! Parcă am citit ceva de dumneata.

Așa mi se pare. Sau poate te confund. Și de ce nu semnezi cu numele adevărat?

— E asemănător cu al unui criminal de război și nu mi-a plăcut.

A înclinat din cap aprobator.

— Da, sigur.

Mi-a înapoiat actele și m-a urmărit absent cum mi le așez ai grijă în portmoneu. Apoi și-a rezemat capul în palme și a rămas așa, gândindu-se, câteva minute în șir. Când și-a revenit și a observat că în tot acest timp l-am urmărit atent, cercetător, păru iritat și-mi spuse brutal.

— Dacă nu-ți convine patul, n-am ce să-ți fac, altul n-am.

Nu m-am simțit lezat de tonul lui. Dimpotrivă, i-am răspuns curajos, încercând să-l provoc:

— Nu înțeleg de ce-ți sare țandăra. Ești supărat din alte motive, și-acuma te răfuiești cu mine.

— Nu-s supărat de loc, dar mă enervezi că nu te culci.

— Am totuși impresia că nu ești în apele dumitale.

— Zău?

— Așa am eu impresia. Poate că mă înșel...

— Și eu cred că te înșeli. N-am absolut nimic.

În clipa aceea avea pe față o expresie răutăcioasă, de om întărâtat, și atunci mi-am dat seama că nu greșisem venind la el, că-l aveam „la mână”. „În omul acesta zace în mod sigur un subiect pentru un material la rubrica de morală”, mi-am zis, și m-am hotărât să nu-l las în pace până n-o să scot ceva de la el.

— Ba eu cred că ai ceva, l-am contrazis zâmbind cam impertinent (acum îmi dau seama de asta). Ai figura unui om care „coace” ceva.

S-a uitat la mine într-un chip care nu ascundea disprețul.

— Ascultă... câți ani ai?

— Nu prea mulți.

— Eu am vreo treizeci, așa că pot să-ți zic pe nume. Dacă vrei, fă la fel. Măi Ionică...(și tonul lui deveni insinuant și sarcastic), măi, ce vrei tu de la mine? Spune cinstit.

— Nu vreau nimic.

— Nimic, nimic?

— Absolut.

— Atunci, ce cauți în casa mea?

— Nu-nțeleg. Nu m-ai invitat dumneata?

— Bine, bine, lasă asta. Tu spune-mi ce vrei de la mine. Că nu-mi vine mie să cred că ai nimerit la cantină din întâmplare. Cine nu și-a ținut clanța și-a pălăvrăgit despre mine? Spune sincer.

— Pe cuvântul meu că am nimerit cu totul...

— Mă băiatule, tu crezi că eu am de-a face prima oară cu de-alde voi. Eu, dacă nu-mi spui adevărul, te dau afară imediat, oricât ai fi tu de ziarist. Că nu mi-e frică de tine. Mai bine spune-mi de unde-ai aflat.

Dacă problema se punea așa, am jucat și eu „tare”.

— Vrei să știi adevărul? Am primit o scrisoare la redacție. Nu era semnată de nimeni.

— Și? Ce scria în ea?

— Totul. Până la cele mai mici amănunte.

Dar n-avea nimic de răutate în ea. A scris-o cineva care cred că te înțelege și care ține la dumneata sincer. Omul zicea să publicăm cazul, dar fără nume, ca să fie exemplu și pentru alții.

— Și? Publicați?

— Cred că da. Am vrut însă să te cunoaștem mai înainte.

— Foarte bine!

Acum părea liniștit și oarecum indiferent.

După ce a tăcut puțin, a adăugat:

— Puteți publica, sunt de acord. Dacă vreți, puteți să-mi dați și numele. Acum însă te rog să nu mă întrebi nimic. Te rog foarte mult...

Pe urmă tăcu din nou, pentru ca peste câteva clipe să izbucnească în râs.

— Auzi? Da, ai fost simpatic de tot, pe cuvântul meu. Al naibii, cum te-ai strecurat tu sub pielea mea, ca un adevărat detectiv...

Nici prin cap nu mi-a trecut la început. Cred că anume ai aranjat și chestia cu ploaia, nu?

Începusem și eu să cred că toate astea erau dinainte aranjate și am început să mă umflu în pene.

— Măi frate, asta mi-e meseria. Vorba aia...

— Da, sigur. Ei, și-acuma culcă-te. E destul de târziu.

Nu i-am răspuns nimic. M-am întins pe pat, îmbrăcat cum eram. Nu se mișcă nici el de la locul lui. Căzuse dintr-odată pe gânduri. Părea că se gândește la cu totul altceva, pentru că expresia feței era acum alta, parcă mai blândă, mai duioasă, lipsită de încordarea pe care o observasem pe chipul lui înainte. Arăta ca un om împăcat și calm. L-am lăsat în pace, nu i-am spus nimic.

Am stat așa multă vreme, într-o liniște deplină. Lampa dădea o lumină gălbuie, odihnitoare, și privind din nou camera mi-am dat seama că avea totuși aerul plăcut și intim al locuințelor de oameni singuri, cu o neorânduială poetică în ea. Mă intrigau totuși vasele acelea de bucătărie și lampa de gătit, așezate direct pe podea. „Aici trebuie să fie totuși o femeie, singur nu-și gătește doar. Ce nevoie ar avea, când are cantină?”

Din pricina liniștii începu să mă prindă somnul și era gata să ațipesc, când îl văzui că începe să se foiască pe scaun și să se lumineze la față, aproape zâmbind.

— Spune-mi, mă întrebă el cu un glas ciudat de blând și schimbat, mai e just astăzi să furi o femeie și să fugi cu ea?

M-am ridicat imediat. Va să zică nu rezistase...

— De ce s-o furi? Și de la cine? Și unde să fugi?

— S-o furi de la altul și să fugi cu ea undeva, până se limpezesc lucrurile. E ceva destul de obișnuit.

Eram nițel uimit și am stat o clipă să mă gândesc.

— Nu mi se pare un lucru prea cinstit. E o metodă cam înapoiată, sincer să-ți spun.

— De ce înapoiată? Dar care ar fi altă metodă? Să te duci și să tratezi cu el?

— Da, și asta e-adevărat, recunoscui, urmărindu-l cu toată atenția. Dacă crezi c-o iubești și că te iubește și c-o să fiți mai fericiți amândoi... Fă cum crezi. E greu de dat un sfat.

— Eu sunt convins că o să fim fericiți amândoi.

— Dar el? N-o să-l distrugeți?

— Ei și? El cum m-a distrus pe mine?

Punându-mi întrebarea asta, mă fixă cu o privire aprinsă, de parcă eu ar fi trebuit să răspund în fața lui pentru fapta celui ne cunoscut, despre care nu știam nimic. Am ridicat din mâini neputincios.

— Nu știu, nu-mi dau seama...

— Asta-i, nu știi situația în amănunt, de-aia pui asemenea întrebări. Află că am dreptul să fac asta și n-o să mă condamne nimeni.

Doar femeia pe care vreau s-o fur e soția mea.

Stând o clipă să mă gândesc, am ajuns la concluzia că trebuie să fiu nițel mai circumspect. Povestea avea de la început un iz

neverosimil. Nu cumva își bate joc de mine!

Am preferat deci să nu spun nimic, făcându-l să înțeleagă că n-am fost atent la ultimele lui cuvinte.

— De fapt, ești prea tânăr și nu poți să judeci ca mine. N-ai trecut încă prin viață.

— Și, în definitiv, de ce te-a părăsit soția?

I-am întrebat. Care-i adevărul?

— Asta vreau să te-ntreb și eu. De ce?

— De unde să știu eu?

— Nici eu nu știu. Auzi, nu vrei să te dai puțin mai încolo? Nu mă simt prea bine, nu știu ce am, cred c-am răcit. Vreau să mă-ntind și eu puțin.

M-am tras mai la perete, făcându-i loc să se așeze lângă mine. S-a întins pe pat îmbrăcat, cu picioarele atârând în jos.

— N-ar fi mai bine să sting lampa? Mă cam supără la ochi.

— Nu, fă numai flacăra puțin mai mică, i-am spus, gândindu-mă că trebuie să-l observ atent în continuare.

S-a dat jos din pat, greoi, cu mâna la șale, strâmbându-se de durere. A făcut lumina mai mică, a luat de pe pervazul ferestrei ceasul deșteptător și l-a pus pe un scaun, pe care l-a tras lângă pat. S-a întins apoi iarăși lângă mine, oftând lung, ca un om obosit când ajunge în sfârșit în pat, la odihnă.

— Ești obosit, da? m-a întrebat. Hai să dormim.

— Bine, am acceptat tactic.

Am stat liniștiți multă vreme, fără să vorbim. Nu mă uitam la el, dar știam că nu doarme, că are privirea deschisă și țintită în tavan, ca și mine.

— Poimâine plec și eu de-aici, spuse el îi liniștit, reluând fără vreo legătură discuția de mai înainte.

— Unde?

— Nu știu, să vedem ce-o să se stabilească.

— Ce muncă ai avut în ultima vreme?

I-am întrebat în așa fel, încât să nu-și dea seama că nu știu nimic despre el.

— Cine, eu? Comandantul taberei de brigadieri.

— Aha. Și? Ai fost mutat în altă parte, sau...

— Și una, și alta. Pe de-o parte m-au scos ei, pe de altă parte, și cu vreau să plec. Deși, ca să fiu sincer, îmi pare rău de oameni.

(Vorbea încet, rar, abia scoțând cuvintele.)

Tare simpatici sunt! Am ținut mult la ei, da' tot din cauza lor plec până la urmă.

În clipa aceea se auzi o ciocănitură ușoară și discretă în ușă.

— Da, intră ! rosti el tare, puțin cam speriat.

Ușa se deschise încet, cu grijă, și pe ea intră un băiat mărunțel, cu umeri largi, îmbrăcat într-o pufoaică albastră. Avea șapca trasă pe ochi și nu i-am putut vedea fața. Ședea în ușă, mirat probabil că mă vede și pe mine acolo.

— Ce-i, Budin, ce s-a întâmplat? îl întrebă comandantul fără să-l privească.

Am observat că băiatul ține ceva ascuns la spate, pe care se sfiește să-l scoată la iveală, din cauza mea. Comandantul înțelese și el asta și se sculă, apropiindu-se de el.

Budin îi șopti ceva la ureche.

— Nu, nu, spuse comandantul tare. Nu-mi trebuie. Lasă, că mă simt bine acum.

Și veni să se așeze iar în pat. Budin nu se hotăra însă să plece, ședea tot acolo, lângă ușă.

— Tovarășe Arghir, vă rog frumos, în sistă el. Să știți că mă supăr, pe cuvântul meu...

Și dintr-odată, fără altă vorbă, așeză pe masă un pachet lunguleț, învelit în ziar, și dispăru pe ușă. Mi-am dat seama că e o sticlă.

Arghir (atunci am aflat cum îl cheamă) privi sticla și zâmbi dezamăgit.

— Vezi, ți-am spus adineauri că mai mult din cauza lor plec. Acum mi-au adus o sticlă de vin roșu ca să-l beau fierț, să-mi treacă răceala. Într-o zi, cineva a intrat în casă și mi-a luat cămășile, ca să mi le aducă peste două zile spălate și călcate. Toată lumea vorbește cu mine cu cea mai mare grijă. La toți le e milă de mine, ca de un om bolnav de cancer, care nu mai are nicio scăpare. Îți dai seama că așa nu mai pot să suport, pur și simplu, mă sufoc. Și mă întreb: pentru ce le e milă de mine? Pentru ce? Pentru că m-a lăsat nevasta? Ei și? Asta înseamnă că sunt un om nenorocit, o epavă, o

zdreanță, un om de la marginea drumului? Dar nu-i de loc așa, îți dau cuvântul meu de onoare.

Sunt un om normal, care muncește la fel ca și înainte, care nu plânge în fața nimănui smulgându-și părul din cap, nu m-am îmbătat, să cad prin șanțuri de necaz... Sunt normal, nu? Atunci, pentru ce toate astea, spune-mi te rog !

Se ridicase în pat pe jumătate, cu fața con gestionată și cu mâinile cuprinse de un tremur ușor. Instinctiv, i-am pus o mină pe umăr, încercând să-l liniștesc.

— Nu te mai gândi la asta, lasă...

— Cum să nu mă gândesc, nu vezi ce concepție înapoiată?! Știi că într-o seară am văzut pe cineva pândindu-mă pe geam? (O fi crezut că mă spânzur sau îmi tai beregata, dracu' să-l ia.) Știi că șeful șantierului a venit la mine, și când a văzut sticla cu gaz a clătinat din cap, bănuind că am început să beau țuică cu kilogramul? Adică dacă mă lasă nevasta trebuie neapărat să mă împușc, să mă apuc de băutură, să ajung un om de nimic? O iubesc într-adevăr pe nevastă-mea, am suferit și sufăr că m-a lăsat, dar neapărat să mă sinucid din cauza asta? Uite, îți jur, al dracului să fiu dacă am fumat măcar o țigară de când a plecat. Și nici nu m-am văitat la nimeni, nici în fața ei nu m-am înjosit. Atunci, ce dracu' au cu mine?

Avea o privire îngrozitor de tulbure, iar tremurul mâinilor, cu toate eforturile pe care le făcea, nu și-l putea stăpâni. Sări din pat brusc și începu să se plimbe prin cameră, agitat, cu niște pași mari și grei, sub care podeaua scârțâia strident. Privirea i se opri întâmplător asupra sticlei de pe masă și tresări.

— Știi ce, spuse el cu un licăr de veselie cam stranie în priviri, hai să bei câte-un pahar de vin. N-am mai băut vin de nu mai știu când. Nu bem mult, numai un pahar.

Am băut câte-un pahar fiecare (de fapt nu câte un pahar, ci câte o cană, pentru că pahare nu avea), după care înfășură sticla la loc în ziar. Părea mai liniștit acum, continua să se plimbe, dar cu pași rari, calm. După câteva minute se așeză iar în pat, lângă mine, cu mâinile încrucișate sub cap, tăcut.

— Te rog să mă ierți. De obicei știu să mă stăpânesc, chiar dacă sunt nervos.

— Probabil că ești obosit, l-am scuzat eu.

— Da, într-adevăr, sunt obosit. Am ajuns cu lucrările într-o regiune cam mlăştinoasă, trebuie să lucrăm în apă. Băieţii, săracii, dacă intri cu ei alături unde-i greul, au şi ei altfel de curaj. Acolo cred c-am răcit. Avem cizme de cauciuc, totuşi, timp rece, oricât...

— Şi te-ai hotărât definitiv să pleci? îl întrebai, văzându-l mai liniştit.

— Da, am să plec precis. Probabil că tot pe vreun şantier am să mă duc. Sau poate la o şcoală de maiştri. Aici, în orice caz, nu mai stau. Ți-am spus de ce, şi-ai putut să te convingi şi singur. Au început acum să-mi aducă şi plocoane.

— Soţia unde e acum?

— Aici, aproape, în oraş. Tăcu o vreme, după care continuă: Măine seară am să mă întâlnesc cu ea. Dacă n-o să vrea să vină cu mine... Stau şi mă gândesc... Dar cred că o să vină, sunt aproape sigur. Ce crezi?

— Nu ştiu. Te iubeşte?

— Na, chiar asta ți-ai găsit să mă întreb? Da, cred că mă iubeşte.

— Atunci, de ce te-a părăsit?

Zâmbi într-un fel ciudat şi clătină din cap.

— De ce? La asta nu pot să-ţi răspund printr-un cuvânt. M-a părăsit pentru că așa trebuie. Şi a făcut foarte bine. N-a fost fericită cu mine, a crezut c-o să fie cu altul, şi...

— Şi-acuma?

— Acuma cred c-a ajuns la concluzia că mă iubeşte şi că totuşi nu poate trăi fără mine.

Am zâmbit, şi mi-a părut imediat rău, pentru că el a observat asta.

— Nu te supăra că te întreb. Crezi că așa trebuie să-şi caute un om fericirea în viaţă?

— Da, uneori şi așa.

— Mă rog, se poate să ai dreptate...

Am tăcut iar o vreme amândoi.

— Şi... cine e bărbatul?

— Care? El? Tot un băiat de-aici de la noi. Am fost prieteni buni înainte, până la o vreme... Pe urmă a fost ticălos. Şi-a închipuit nici mai mult nici mai puţin decât că o să-l omor. „Nu-ţi fac nimic, măi frăţioare, fii liniştit, i-am spus. Eşti așa de laş şi fricos, că mi-e milă de tine”. În sfârşit. Culcă-te, nu-i nevoie să ştii toate astea.

— Totuși, sincer să fiu, m-ar interesa.

— Se poate, îmi spuse el indiferent dintr-odată, dar nu sunt eu dispus să-ți povestesc.

M-am ridicat și am coborât din pat, trecând peste trupul lui.

— Cât e ceasul? l-am întrebat.

— Două și pe și zece.

— Am plecat. Într-o oră cred că sunt la gară, nu?

M-a privit cam surprins.

— Ce ți-a venit?

— Nimic. Trebuie să plec.

S-a strâmbat nedumerit și m-a privit ne păsător cum mă îmbrac.

— Chiar pleci? m-a întrebat când a văzut că-mi pun și pardesiul. N-ai venit aici pentru mine?

— Nu. Te-am mințit. N-am auzit nimic despre dumneata până acum, n-am primit nici o scrisoare. Ceea ce s-a petrecut în seara asta a fost cu totul și cu totul întâmplător.

Te rog să mă ierți că fără să vreau am aflat câteva lucruri absolut personale din viața dumitale. Nu știu cum te cheamă, nici nu mă interesează, și n-am să spun la nimeni nimic.

De altfel, fie vorba-ntre noi, nici nu prea cred nimic din cele ce mi-ai spus. Am impresia că ai vrut să mă încerci și să mă iei peste picior. Dar n-are nimic, nu mă supăr. Hai să trăiești, și să fii sănătos !

l-am întins mâna, el mi-a prins-o și m-a smucit dintr-odată spre el.

— Măi... ăsta! Cum îți zice, că ți-am uitat numele?

În clipa aceea mi s-a părut vulgar și m-a întristat. Începea să-mi pară rău de toată aventura, să-i sesizez stupiditatea.

S-a ridicat și el de pe pat și-a început să se plimbe în jurul mesei, privindu-mă oare cum agresiv, provocator.

— Hai să bem și vinu' ăsta care-a mai rămas, vrei? Te rog eu. Cel puțin dacă pleci...

Și umplu cămile de vin. Am ciocnit.

— Noroc !

A băut cana până la fund, scuturându-se apoi ca de frig, și a trântit-o furios pe masă.

— Dezbracă-te! îmi porunci dintr-odată scurt, dar omenește, firesc. Hai, dezbracă-te, n-are rost să pleci de-acuma, să tremuri în gară.

Hai să mai stăm de vorbă. Și-așa nu pot dormi. Te rog eu, dezbracă-te. Nu te supăra că sunt așa de sucit.

Mi-a scos chiar el pardesiul, și eu nu m-am împotrivit cu nimic. Apoi m-a așezat aproape cu forța pe pat. El a rămas în picioare în fața mea, nemișcat, cu ochii mici, concentrat asupra unui gând. Avea o față colțuroasă, bărbătească, puțin grosolană, dar care inspira forță, mai ales maxilarele proeminente, pătrate la extremități. Fruntea era înaltă, acoperită de riduri care se mișcau re pe de atunci când vorbea agitat, și părea că se face când mică, turtită, când alungită. Privindu-l mai atent, am descoperit o coincidență care m-a înduioșat: semăna cu frate-miu, și nu numai la expresie, ci și la mișcări, la anumite gesturi; la fel își împreună și el sprâncenele când se concentra. Sesizând asta, mi-a devenit parcă mai apropiat, mai înțeles.

Acum eram convins că tracul meu reușise.

Pentru că, de fapt, nici prin gând nu-mi trecuse să plec, voisem doar să-l întărit, să-l smulg din starea sufletească incoerentă în care se afla, să-l fac să se concentreze, să-l trezesc. Și, într-adevăr, cred că reușisem. În clipa aceea eram convins că o să mai rămân ai el o zi sau două, până voi afla totul, absolut totul despre el, despre drama aceasta, dacă ca într-adevăr exista. Figura lui mă impresiona, îmi plăcea mai ales felul cum stătea, proptit în mijlocul camerei, cu picioarele depărtate unul de altul, înalt și masiv, cu fruntea plecată și cu obrazul luminat slab dintr-o parte de flacăra roșie a lămpii.

— Auzi, vreau să te întreb ceva, și zâmbi parcă jenat. E greu de scris o carte?

Firește, am zâmbit.

— Destul de greu.

— Știi de ce te-ntreb? Ieri-noapte, stând așa singur, mă gândeam să scriu ceva despre mine, să-mi povestesc viața. Zău, aș avea multe chestii interesante... Și ai copilăria, și mai târziu... Și poate m-aș apuca, dar n-am eu timp, e muncă multă. Pe urmă, n-am nici cultură atât cât trebuie. Eu am citit mai mult cât mi-a trebuit pentru liceu, la fără frecvență.

E puțin... în sfârșit, mă gândeam așa... Poate că vreodată am să fac și asta. Știi, am mai cunoscut și pe alții care vor să facă la fel.

Uite, șeful șantierului nostru de exemplu, inginerul Bălan, om în vârstă, de vreo cinci zeci de ani. Și el zicea într-o scară că ar vrea să scrie într-un caiet niște întâmplări prin care a trecut. Așa simte omul nevoia câteodată...

Adevărul e că eu am avut ceva talent. Am avut... La șaptespe ani am jucat la Estradă, în București, în figurație, știam să bat step, să cânt. Până acum vreo patru ani mai jucam și în echipa de teatru, îmi plăcea foarte mult.

Câteodată îmi pare rău că nu m-am făcut ar tist. Poate că aveam talent, de unde știi?! Atunci, în '47, eram la o trupă particulară; după ce m-a dat afară, umblam vagabond pe stradă. Am plecat pe un șantier, și dus am fost... E o chestie curioasă și cu destinul omului. Depinde mult și de întâmplare... Nu ți se-ntâmplă și dumitale? Vezi un aviator, gata, ai vrea și tu să fii ca el. Sau actor de film. Eu mereu m-am visat jucând în filme.

Mă rog, slăbiciuni omenești. Omul vrea să facă multe în viață, visurile lui sunt extraordinar de mari. Poate că mult mai târziu, când omul o să-și ridice fruntea și mai sus, o să ajungă să facă tot ce dorește, să se împlinească în toate direcțiile în care are aptitudini. Eu sunt conștient de asta, ce crezi că sunt nefericit, că sufăr că n-am ajuns artist sau că nu pot să scriu o carte? Asta ți-am spus așa, pentru că mi-a trecut prin minte. Sunt alte lucruri, mai serioase, în viața mea deocamdată. Uite, acum sunt într-o situație foarte tristă, îți spun sincer. Eu am puterea să mă stăpânesc, când am suferit nu m-am bocit în poala nimănui și n-am s-o fac. Dar îți spun așa, sincer, ca la un prieten: nu știu ce-i cu mine. Zău, am în minte îngrozitor de multe gânduri, tot felul de idei, aproape că m-am zăpăcit. Uite, de pildă acum. A trecut ora douăsprezece, s-a dus o zi. Câți stau să-și pună problema asta, care e o problemă, o problemă extraordinară, pe cuvântul meu, ia gândește-te. Pe mine m-apucă o tristețe groaznică după fiecare zi, pentru că e ceva care nu se mai întoarce, înțelegi? Azi, de pildă, i-am zis o vorbă proastă, urâtă, unui băiat și știu că l-am supărat, omul a suferit. Măine o să mă port frumos cu el, o să mă ierte, dar amărăciunea de azi, din ziua care s-a dus, a rămas, eu n-o mai pot repara ai nimic, nu mai am cum. Mă rog, poate nu asta e exemplul cel mai bun. Eu mă gândesc la mine. Cum trăiesc eu, ce fac, ce-i cu viața asta a mea?

Ce dâră rămâne în urma mea? O dâră de noroi, sau o potecă pe care să umble și alții?

Ziua e ca banul pe care trebuie să-l drămuiești: „Ce cumpăr cu el?” Uite, a trecut de-atâtea ori câte o zi, și eu nu m-am gândit la mine. Rău am făcut! Ieri am fost chemat în fața biroului de partid. Oamenii au simțit nevoia ei singuri să stea de vorbă cu mine, să vadă ce fac. Când m-au văzut în fața lor am observat că se sfiesc oarecum să intre direct în problemă, voiau să mă ocrotească, să fie omenoși cu mine. Și mi-au zis: „Măi Arghir, tu treci prin momente grele în viața ta personală. Noi sfaturi am putea să-ți dăm destule. Tu ești membru de partid, om trecut prin multe. Ia stai tu așa față-n față cu tine și hotărăște cum e bine să procedezi ca să te poți uita deschis în ochii oamenilor, să nu-ți fie rușine de tine”.

Le-am spus: „Vă mulțumesc. Așa am să fac”. Și-am plecat. M-am dus, m-am plimbat, am încercat să mă gândesc, dar nu puteam să ajung la niciun fir. Am trecut din întâmplare prin dreptul cantinei, și tața Anica m-a strigat înăuntru să mănânc. Atunci ai venit și dumneata. Într-adevăr, oamenii au avut dreptate. Tot ce se întâmplă cu mine e ceva personal, ca să zic așa, oricine ar putea spune: „Ce te bagi, dom'le, în viața lui, face omul ce vrea!” Uite că nu-i așa. În definitiv, ce-nseamnă viața ta personală? Doar omul n-are două vieți — una pe care o arată tuturor, și alta pe care o ține ascunsă. Ei m-au chemat pentru că s-au simțit răspunzători pentru mine, și pe bună dreptate. Trebuie să dau cuiva socoteală pentru tot ce fac, nu? Doar nu trăiesc singur în pădure. Și m-a impresionat faptul că nu m-au sâcâit cu tot felul de întrebări și sfaturi. Bălan, șeful nostru (nu-i om rău el, în felul lui), când m-a văzut ieșind amărât de-acolo credea că m-au făcut praf. Ăsta, Bălan, e cam îngust și egoist. A fost în stare să mă cheme și să-mi spună: „Pleacă, dornic, în altă parte cu dramele dumitale, lasă-mă să-mi văd de treabă. Nu vezi că sustragi atenția oamenilor de la problemele serioase?” Ce părere ai? M-a jignit îngrozitor. Îmi venea să-l plesnesc. De ce s-o fi bucurat atâta de necazurile mele? Atunci am vrut să plec imediat. Știu însă să sufăr, să mă ridic repede când mă trânteste cineva jos. Am stat și-am judecat. Eu am în primire 150 de oameni, niște băieți care n-au niciunul mai mult de 18 — 19 ani. Ei au o anumită imagine și credință despre cei care-i conduc aici, cred în cuvântul lor. M-am

gândit atunci nu la mine, ci la imaginea asta a lor despre cel care-i conduce. Ce s-ar fi întâmplat când ar fi aflat că am fugit? Și n-am plecat. Am așteptat. Dacă e vorba să plec, vreau să fie totul limpede în urma mea. Ce faci, ori ai adormit?

— Nici vorbă! Mă doare puțin capul.

— Vrei un antinevralgic?

— Lasă...

— Acuma-mi pare bine c-ai nimerit la mine. E rău singur. Ai o senzație păcătoasă de frig, ți-e urât. A, să-ți spun ceva, că-i foarte interesant. Când mi-a plecat soția, n-am știut nimic, bineînțeles. Ziua am fost pe șantier, la 10 kilometri de-aici. Seara am fost la o ședință. Când am ieșit de-acolo, am aflat vestea. N-am zis nimic, niciun cuvânt, am pornit spre casă. Aici, când vin, întuneric și lacătul la ușă. Scot cheia și dau să deschid. În clipa aceea am avut impresia că cineva a ridicat mâna deasupra mea, să mă lovească. Mi-am ghemuit capul pe umeri și am așteptat lovitura. Au trecut o clipă, două. Nu s-a întâmplat nimic. Am învârtit cheia în lacăt, am deschis ușa și am aprins un băț de chibrit. Nu era nimeni înăuntru. Pe urmă am aprins lampa și m-am așezat pe un scaun. Am stat, am stat, am început să mă plimb, dar tot nu scăpăm de impresia aceea de frică. Nu știu de cine mi-era frică, dar mi-era, și din cauza asta n-am putut să dorm până dimineață. Atunci m-am gândit în sinea mea: „Interesant e făcut amu ăsta! Nu poate trăi de loc singur, constituția lui sufletească e de-așa natură, că dacă n-are unul din neamul lui lângă el i-e frică, tremură”. Și-așa e, nu? Parcă Robinson Crusoe a fost singur pe insula aceea? Tot erau oameni cu el — în gândul lui, în mișcarea lui, în priceperea și ideile lui. De-aia, zic, îmi pare bine că ai venit. Numai că ți-e somn, așa-i? Vrei să dormi?

— Nu, mi-a trecut. Sunt obișnuit.

— Rămâi și mâine?

— Cred că da.

— Ar fi bine. Poate ieși ceva date și de-aici. Merită oamenii ăștia să scrii despre ei. Adică...

— Și făcu un gest cu mâna, a renunțare.

— Ce-ai vrut să spui?

— De scris nu prea cred că e nimerit. Stăm prost cu planul. Pe trimestru ăsta nu-l putem scoate. Dacă scrii despre noi, fac scandal,

și pe bună dreptate, ăia de la sectorul doi, care-s cei mai buni. Dar, totuși, rămâi, nu? Măcar pentru mine fă asta. Nu ești curios să vezi ce-o să se întâmple mâine? Să vezi c-o să fie interesant. Te iau cu mine la întâlnire.

— Care întâlnire?

— Nu ți-am spus că am întâlnire cu ea mâine?

— Da, exact. Și te duci?

— Sigur că mă duc!

— Și ce-ai de gând? Chiar vrei să fugi cu ea?

Zâmbi trist, jenat.

— Știu eu ce-o să se întâmple... În primul rând cred că n-o să vină la întâlnire. De-atunci ne-am întâlnit o singură dată. L-am scris într-o scrisoare să ne vedem, și n-a venit. Până la urmă am văzut-o întâmplător pe stradă și am prins-o de mână. S-a speriat, sau era emoționată, nu știu, dar se făcuse galbenă la față, îi tremurau buzele. Mi-a fost frică să nu leșine. Am intrat alături într-un părculeț și ne-am așezat pe o bancă, am întrebat-o de una, de alta, până s-a mai liniștit.

La un moment dat parcă s-a scuturat, și-a schimbat culoarea feței, privirea, era alta. S-a încruntat puțin și m-a întrebat:

— Ai vrut să-mi spui ceva?

A fost o întrebare care m-a lovit drept în creștet. Știi de ce? Pentru că noi doi eram legați de cuvintele astea, știam în ce situație ne puneă asemenea întrebare. Știi, eu veneam de obicei seara târziu acasă. Ea nu dormea, citea ceva, mă aștepta. Mâncam singur la masă, în tăcere. Ea mă privea. După ce terminam, mă dezbrăcam și intram în pat. „Ce-ai mai făcut azi?” o întrebam. „Nimic”, răspundea ea tristă. Pe urmă tăceam. La un moment dat simțeam nevoia să-i spun ceva și bâiguia: „Azi s-a răsturnat un KD, al lui Stelică. Noroc c-a sărit la timp! N-a pățit nimic”. Ea asculta și tăcea. Dacă nu se întâmplase nimic grav, n-avea ce să adauge, firește. Și tăcea. Tăceam și eu. Clipele treceau greu. Ne uitam fiecare în câte un colț al camerei. Și dintr-odată, în tăcerea aceea, ea mă întreba: „Ai vrut să-mi spui ceva?” Tresăream și simțeam ca o lovitură în suflet. „Nu, nimic”.

Înțelegi, când mi-a pus atunci întrebarea, ceva negru și rece mi-a acoperit tot sufletul. Mă gândeam să-i spun: „Da, aș vrea să-ți spun

ceva. Că ești un om care m-ai chinuit și mă chinui, care nu m-ai înțeles uneori de loc, alteori mai bine ca nimeni altcineva pe lume. Ești o ființă care gândești prea mult, care vrei prea mult câteodată și s-ar putea să nu fii fericită. Vreau să-ți spun ceva acum. Eu te înțeleg perfect, dar n-am puterea să te fac fericită. Ajută-mă. Zău, am vrut sincer să fii fericită cu mine, dar n-am știut practic cum să fac asta, deși te înțeleg. Nu vrei să mă ajuți?”

Îți dai seama, ei nu i-am spus toate astea, eram atunci lipsit de putere; mi-era și rușine să aud asemenea cuvinte. Am întrebat-o doar atât: „Ești fericită, o duci bine?” M-a privit cu dispreț, am văzut asta. „Cum poți să mă-ntrebi așa ceva? Ce vrei să-ți răspund?” Am clătinat din cap. „Bine, atunci cum să plec. Totuși, nu-mi pare rău că te-am întâlnit. La revedere”.

N-am plecat eu primul. Am făcut asta din politețe. A plecat ea întâi, și pe urmă eu.

Între timp, chiar dacă nu ne-am mai întâlnit, am vorbit între noi. Știi, o să-ți pară foarte ciudat, dar noi ne scriem. Ne-am scris până acum câte trei scrisori. Nu-ți vine să crezi?

— Ba da, dar e într-adevăr foarte ciudat.

— Este, e-adevărat. Prima oară i-am scris eu. Într-o seară, cum stăteam singur, m-am hotărât să-i scriu și să-i spun pentru ce-am vrut s-o întâlnesc atunci. Mi-e greu să-mi aduc aminte acum scrisoarea, nu pot să ți-o povestesc. Esențial e că-i spuneam cu toată sinceritatea că nu o învinuiesc cu nimic pentru fapta ei și că o s-o apăr în fața tuturor celor care o bârfesc. (Și au fost destui, n-avea grijă!) Mi-a răspuns și ea imediat. Nu te supăra că nu-ți arăt scrisoarea, dar e ceva prea intim, mă înțelegi, nu? Adevărul e că mi-a spus atunci tot ce crede despre mine, tot adevărul, deși exagera în unele privințe.

Vreau să-ți spun și te rog să mă crezi că am simțit o mare bucurie când am citit scrisoarea. Știi, mă impresiona fiecare cuvânt al ei. Îmi dădeam seama că fiecare rând e scris cu mândrie, cu deșteptăciune, cu o gândire de om care e stăpân pe viața lui, cu care nu vrea să se joace. Mi-a spus limpede: „Nu vreau să trăiesc așa cum trăiești tu, viața mea nu vreau să semene cu a ta”.

Acum stau și mă gândesc: Ce fel de viață trăiesc eu? La prima vedere, oricine ar putea să aibă o părere bună despre mine, nu?

Chiar și dumneata! (iartă-mă că ți-am spus mai înainte „tu”.) Pot să-ți dau și amănuntul că am fost popularizat în presă și că am primit Medalia Muncii. Pentru că nu sunt un om rău, eu sunt conștient de asta. Și n-am dus o viață ușoară de loc. Am fost șase copii acasă, părinții erau săraci. La șaisprezece ani a trebuit să dau patru sute de grame de sânge ca să-mi salvez o soră de tuberculoză. Cât am fost puștan am umblat brambura prin oraș, băteam step la Estradă (ți-am mai spus asta, mi se pare), dar când am ajuns pe șan tier m-am lipit de munca asta cu tot sufletul. Câți n-au plecat în alte meserii mai ușoare! Eu am mers din șantier în șantier, pe unde n-am umblat?! Am avut atâtea brigadieri pe mână și m-am sacrificat de multe ori de dragul lor, te rog să mă crezi. Crezi că-i ușor să ai de-a face cu oameni de tot felul, uneori cu lichele și bătauși? M-au bătut o dată unii la Hunedoara, de m-au lăsat lat. În sfârșit, nu asta e problema, dar îți spun, fără să mă laud, că am muncit. M-am legat de meseria asta, și n-o mai schimb acum, o fac țoală viața. Unde am fost trimis, acolo m-am dus, n-am zis nu, chiar dacă a fost foarte greu. Și aici e greu. Dacă vrei, vino mâine să vezi ce trudă e până plantezi un stâlp de înaltă tensiune. Au fost și cazuri grave, accidente... Ce mai, e greu, dar e clar, trebuie să faci cineva munca asta. Eu de greutate nu mă plâng, am făcut treabă cu băieții mei, așa poți cum sunt și cum le zice în batjocură Bălan.

În sfârșit, asta vreau să-ți spun, că muncesc și-mi place munca asta. N-am școală de maestru, dar ocup postul respectiv fără să iau banii de pomană. Adică, oricine, chiar și dumneata, poate zici despre mine că sunt băiat bun. Dar un om e greu să-l judeci. Îl privești din față și crezi că totul e-n ordine, dar dacă te uiți dintr-o parte vezi că are nasul prea lung sau cine știe ce alt defect. În sfârșit, asta poate e o prostie, problema e alta. Dom'le, viața asta a mea, luată toată la un loc — când sunt pe șantier, când discut cu băieții, când sunt în ședință, când vin acasă și discut cu nevasta, mă gândesc și-mi vin idei — toate astea, puse una peste alta și tras linie sub ele, ce total dau? Nu dau niciun total, pentru că nu poți să le aduni, diferă una de alta. În algebră, plus cu plus aduni, dar minus cu plus? Aici lucrurile trebuie să le judeci altfel... Dumneata ești mai tare în chestii de-astea: ce-ți îndrug eu filosofic aici?! Uite... (fir-ar al dracului, nu știu cum să mă exprim mai bine, ți-am spus, sunt încă incult, am citit

puțin și mor de necaz). Adică vreau să spun așa: eu știu în principiu cum ar trebui să trăiesc viața. S-o trăiesc frumos, curat, să nu fie nimic murdar și mincinos în ea. Dar practic n-am reușit asta. Fac unele lucruri prin care eu devin mincinos față de mine însumi. Uite, în toată povestea cu nevastă-mea, cu Anișoara, a fost la mijloc ceva cam urât, recunosc sincer. Ea a venit pe șantier aici ca orice brigadieră, să tragă la lopată și pe urmă să învețe o meserie. Mă rog, adevărul e că ea a plecat de-acasă și din cauză că avea o mamă vitregă cu care nu se-nțelegea. Când au văzut-o aici, mai toți au rămas cu gura căscată. Nu exagerez de loc, era cea mai frumoasă dintre toate fetele și femeile de aici, inteligentă, citită. Avea și voce frumoasă; când cânta solo în echipa artistică, tremura toată sala. Erau foarte mulți băieți îndrăgostiți de că Eu... nu pot să spun c-o iubeam. Îmi plăcea și mie, nu putea să nu-ți placă, pentru că era frumoasă, vioaie, deșteaptă. La început mă purtam cu ea la fel ca și cu ceilalți, n-o părtineam cu nimic și nu-i arătam vreo simpatie. Pe urmă, figura ei a început să mă enerveze. Mă enerva nu ea, ci faptul că toți îi dădeau o atenție deosebită și roiau în jurul ei. Anișoara în sus, Anișoara în jos. O dată am vrut să-i atrag atenția că prea a devenit vedetă și că nu e bine asta pentru colectiv, pentru celelalte fete. Când am ajuns lângă ea, n-am avut curajul. Era prea frumoasă, te făcea să te simți nu știu cum în fața ei. Pe urmă m-am revoltat. Ce drept are ea la privilegiul ăsta? Doar erau și alte fete pe șantier, dar niciuna nu se bucura de atâta considerație, niciuna nu era atât de corcolită ca ea.

De pildă, la numai o lună după sosirea pe șantier, când mai avea încă șaptezeci de zile până la terminarea stagiului de brigadieră, i s-a creat posibilitatea să învețe meseria de electrician. Eu m-am opus, dar Bălan, ca șef de șantier, a hotărât și n-am avut ce face. Cel mai revoltător era însă faptul că la un moment dat erau îndrăgostiți de ea vreo zece băieți, că la „joile tineretului”. Ieșea prin dosul barăcilor mai de fiecare dată câte o încăierare între ei. Eu, cum îi spuneam, am rămas deoparte. Asta până într-o seară, când am văzut-o stând de vorbă pe întuneric cu Trifan, un maestru mecanic de-al nostru. M-am dus direct spre ea și i-am făcut observație că la ora aceea nu era încă în dormitor. Ea n-a zis nimic, a plecat. Trifan, cu care de altfel eram prieten bun, s-a uitat chiorâș la mine. L-am chemat în biroul

meu să stăm de vorbă. „Măi, l-am întrebat prietenește, de ce te legi de fetele mele în timpul programului?” N-a zis nimic, a tăcut. „E o chestie serioasă la mijloc, sau și tu, ca și ceilalți...” A dat din cap că așa și-așa. „Îmi place, de ce să mint? mi-a zis. Poate că mă însor cu ea până la urmă...” (Nu știu, dar nu mi-a sunat de loc frumos răspunsul ăsta atunci.) „Cum adică «poate»? l-am întrebat. O iubești, te leagă ceva de ea?” „Nu știu dacă o iubesc, dar îmi place, ți-am spus, și s-ar putea să mă însor cu ea”.

Cu asta am terminat discuția. Am venit imediat aici acasă, unde m-au apucat niște gânduri cumplite. Nu știu cum de s-a întâmplat asta, deși, într-un fel, acum îmi dau seama limpede de unde a pornit.

La început simțeam doar că nu pot să dorm cu niciun chip, că sunt foarte tulburat și agitat. Mă plimbam tot timpul prin cameră, fără să mă pot opri. Așa ceva mi se mai întâmplase doar o dată, la Bicz, când mă îndrăgostisem de o brigadieră de-a mea, una Simina, o fată voinică și grozav de simpatică. Nenorocirea a fost că s-a întâmplat asta chiar în ziua în care ea trebuia să plece de pe șantier, pentru că-și terminase stagiul, și pur și simplu n-am putut să rămân măcar o jumătate de oră cu ea între patru ochi ca să-i spun c-o iubesc, s-o rog să nu plece, să rămână cu mine. Sunt sigur c-ar fi rămas.

În orice caz, și atunci am avut cam aceeași stare de tulburare, și mă întrebam dacă nu sunt îndrăgostit. Dar nu eram; mi-am dat seama precis de asta. Era vorba de altceva, nu de dragoste, pentru că simțeam că clocotește ceva în mine, că mi se strâng pumnii singuri, furioși. Puțin mai târziu m-am mai liniștit și am reușit să gândesc mai limpede, să-mi dau seama că, de fapt, sunt gelos. Stă te-am și mă întrebam și cu singur, discutam cu mine: „Pe cine ești gelos?”

„Pe Trifan în primul rând”.

„De ce, o iubești atât de mult?”

„Nu, n-o iubesc «atât de mult». Îmi place și mie, n-are de ce să nu-mi placă. E frumoasă, cuminte, harnică. Adică o iubesc și eu cum o iubește Trifan. Și el vrea să se însoare cu ea! Pentru ce?”

„N-are dreptu' ăsta?”

„Dar eu n-am acest drept? am țipat de-o dată (cu glas tare). Ba cred chiar că-l am mai mult decât el. Am suferit mai mult decât el, nici nu se poate compara cu mine. El, seara, după ce vine de pe

șantier, își pune coada pe spinare și pleacă prin sate, pe la nunți și baluri, se duce în oraș, se distrează.

Eu însă rămân aici, lângă băieți, zi și noapte sunt cu ochii pe ei. Eu n-am curajul să umblu după fete, să mă distrez pe la baluri cu cine vreau, să fac și cu puțin pe golanul — că mi-ar plăcea, e frumos să faci și asta câteodată, când ești tânăr —, dar nu pot, pentru că aș da un exemplu rău băieților. Va să zică cu am grijă de fericirea altora, mai în fiecare seară vine câte unul la mine să-mi spună ba că iubește o fată, ba că s-a certat cu ai de-acasă, ba să-l ajut să facă o scrisoare către o fată, toți vin la mine ca la o mamă, fiecare vrea să-l ajut să fie fericit. Dar eu? Eu de ce să nu fiu fericit? E spre binele cuiva dacă am rămas până acum singur și sterp ca o văduvă, îmi cere cineva asta? Uite, vreau să mă însor eu cu Anișoara, și nu el! Eu o merit mai mult, eu sunt mai bun decât el.

El cam are darul beției, și la băutură e-n stare să facă prostii, poate ajunge chiar s-o bată. Eu așa ceva n-am să fac niciodată. Cu mine în mod sigur o să fie fericită”.

„Bine, dar n-o iubești, îmi spuneam tot eu. Cum să te căsătorești așa?”

„Dacă vreau, am s-o iubesc. Nu e de loc greu să te îndrăgostești de o fată ca ea. Uite, ca dovadă, în noaptea asta am să mă gândesc numai la ea, și până dimineată am să mă îndrăgostesc. Mă gândesc că are față albă și rotunjoară, că are ochi verzi și că sclipesc tot timpul, că are părul aproape auriu pe la tâmpile, că e micuță de statură, dar merge totdeauna țăntoșă, și asta o face mai înaltă și mai puternică; că are un picior frumos și plinuț — am văzut-o o dată la antrenament pentru G.M.A. Fugea de-i zbârnâiau picioarele, era tare simpatică, îți venea să râzi. Am să mă gândesc că e deșteaptă, că într-o scară, la o recenzie, s-a dovedit că ea a fost singura care citise dinainte romanul *învierea*, că are o voce foarte frumoasă...

Uite-așa, am să mă gândesc la tot ce știu despre ea și am să mă îndrăgostesc”.

Și, într-adevăr, în noaptea aceea n-am dor mit aproape de loc, m-am gândit numai la ea.

Dimineată, la cinci și jumătate, trebuia să fiu în tabără, să supraveghez deșteptarea, înviorarea și masa. Am întârziat. Am ajuns doar atunci când băieții erau strânși deja în careu. Ca de obicei, ei

ședeau aliniați pe brigăzi, eu am apărut în fața lor, șefii de brigăzi au dat raportul, și pe urmă le-am spus „bună dimineața”, la care ei mi-au răspuns toți în cor, ca la armată. Deși nu domnisem, eram cu mintea limpede. Puțin mai târziu, pe șantier, am dat ochi cu ea. Până atunci mă ferisem. Mă pregăteam dinainte: „Oare o să fiu emoționat când am s-o văd, o să mă în fior din creștet până-n călcâie?” Când am văzut-o m-am simțit și tulburat, și înfiorat, dar nu atât cât mă așteptam. Deci, era limpede, nu reușisem să mă îndrăgostesc de ea.

Cu toate astea, eram hotărât definitiv să nu dau înapoi, cu orice preț.

Așa că, chiar în aceeași seară, am căutat să mă întâlnesc cu Trifan. La început l-am luat cam în glumă, adică de fapt așa a înțeles el.

„Ascultă, spune-mi sincer, ești îndrăgostit de ea?” l-am întrebat.

„Hai să fim serioși, a răspuns el îngâmfat.

Chiar așa mă crezi? La vârsta mea (douăzeci și șase de ani), să mai fac temperatură din cauza sentimentelor...”

„Păi spuneai că vrei să te însori cu ea...”

A dat din cap și s-a strâmbat nedumerit.

„Ți-am spus așa: că aș putea să mă și însor cu ea dacă aș vrea. Dacă aș vrea!...”

Da’ nu m-am gândit serios la asta”.

„Dar o iubești, îți place?”

„Da, îmi place, mi-e simpatică... Dar nu-nțeleg ce ai cu mine”.

Am tăcut puțin, ca să-și dea seama că vreau să-i spun un lucru serios.

„Uite, măi Sandule, te întreb așa, ca pe un prieten. Spune-mi, ai aranjat ceva cu ea în ce privește căsătoria?”

S-a speriat puțin.

„Nu, de ce?”

„Pentru că vreau să mă însor eu cu ea, înțelegi?”

S-a uitat la mine fix, încruntat, așa cum face e! când e beat și are chef de scandal.

Nu-i venea să creadă.

„Ce ți-a venit?”

„Uite-așa, vreau să mă însor cu ea. Chiar azi îi spun, și dacă e de acord, gata...”

A stat puțin, strâmbându-se a nedumerire, apoi a spus, arătându-se bucuros:

„Dom'le, din partea mea, ia-o. N-am absolut nimic împotrivă. Dacă tu crezi c-o să fiți fericiți...”

„O să fim. Și, ca să fiu sincer, ea e mai potrivită pentru mine. Tu ești o fire cam brutală, cred că n-ar fi fericită cu tine...”

Nu prea i-a plăcut asta, și mi-a spus înțepat:

„Mă rog, asta-i mai greu de spus. În orice caz, eu mă retrag. Fă-o tu fericită...”

Acuma, când stau și mă gândesc altfel, mă cutremur de ce-am fost în stare să gândesc și să fac, ce tertipuri urâte am putut să pun la cale. În primul rând, faptul că am ținut s-o iau *eu* de nevastă și nu altul, considerând că mie mi s-ar cuveni, ca și cum ar fi fost vorba, să zicem, de o primă de producție, în alii doilea rând, aranjamentul ăsta cu Trifan e totuși un lucru urât, orice-ai spune. Noi puneam la calc, după bunul nostru plac, soarta unui om, fără ca el să știe ceva. Adică exact cum făceau țăranii, pe vremuri, cu fetele când voiau să le mărite.

Povestea s-ar fi terminat poate normal dacă că ar fi refuzat hotărâtă propunerea mea, venită dintr-odată, hodoronc-tronc.

Dar că a acceptat să se căsătorească cu mine, fără să stea pe gânduri. Cred că de vină sunt împrejurările în care s-a petrecut întâmplarea. A fost așa: Imediat după discuția cu Trifan (asta era într-o joi), m-am dus la club. Era programată o seară de poezie. Am discutat cu culturalul din comitetul U.T.M.: „Măi Popescule, hai să dăm băieților și puțin dans în seara asta”.

El, bineînțeles, era amator de-așa ceva.

Ca să nu mai vorbesc de ceilalți. Când i-a anunțat că eu, comandantul, le îngădui peste program două ore de dans, au sărit în sus de bucurie, au urlat și s-au adunat în jurul meu, gata să mă pupe.

Imediat a fost adus acordeonul, s-au dat băncile și scaunele la o parte, și dansul a început.

Anișoara ședea într-un colț al sălii, la braț cu alte două fete. Așteptau să fie invitate la dans. Am privit-o lung, puțin pe sub sprâncene, zâmbind într-un anume fel. Mi-a zâmbit și ea, plecându-

și puțin capul, înțelegătoare, complice parcă. Apoi, aproape fără să ne dăm seama, ne-am îndreptat unul către celălalt.

Eu nu prea știam să dansez. Ea, în schimb, parcă plutește în aer, nici n-o simți lângă tine. Și, deși dansam poate pentru a patra sau a cincea oară în viață (pentru că nu mi-a plăcut dansul), atunci simțeam că mi se dezleagă picioarele. Eram parcă nițel beat, nu mă uitam decât la ea. Se uita și ea la mine și râdeam amândoi tot timpul. Vanghele, acordeonistul, a observat și el ceva și nu s-a oprit din cântat o oră întreagă, timp în care noi am dansat numai amândoi. Apoi s-a făcut o pauză, am servit-o cu o bere, și iar am dansat împreună.

La ora douăsprezece, Vanghele, singur, cu degetele înțepenite, s-a oprit și s-a dus să se culce.

Spuneam la început că în seara aceea au fost niște împrejurări cu totul deosebite, create parca anume pentru mine.

Când am ieșit afară, unul lângă altul, am rămas buimăciți. Era o lună care acoperea parcă tot cerul și care dădea o lumină de te înfiora.

Toți ceilalți s-au dus spre culcare, frânți de oboseală, iar noi doi ne-am trezit în spatele barăcilor pe o potecă, ținându-ne de mână.

Mergea lângă mine, mărunțică, parcă speriată, supusă. Nu zicea nimic. Mâna ei tremura într-a mea. Nu spuneam nici eu nimic, dar atunci m-a apucat, așa, dintr-odată, o duioșie nemaipomenită, mi s-a umplut sufletul de ea, mi s-a făcut dintr-odată dragă, m-a impresionat așa cum era ca atunci, mărunțică și sfioasă, cu un puloveraș verde, tremurând de frig. La început i-am pus o mână pe umeri, și ea s-a lipit de mine așa cum se alătură cineva mai slab lângă unul mai puternic, cu încredere, cu plăcere. Apoi, când am găsit de-a curmezișul potecii un stâlp căzut, ne-am așezat pe el, fără să ne spunem nimic. Ședeam cu spatele spre lună, speriați parcă de-atâta lumină, și-am început să ne uităm unul la altul. Eram foarte serioși, nici măcar nu zâmbeam, nici n-am îndrăznit să încerc s-o sărut. Mă impresionase atât de mult, încât n-aveam curajul nici să mișc buzele, pentru ca nu cumva s-o sperii. La un moment dat însă, am simțit că o cuprinde frigul și am pornit înapoi. Fără să-mi dau seama, am ajuns în dreptul ferestrei camerei mele, și atunci, dintr-

odată, i-am strâns mâna tare și am întrebat-o la ureche: „Vrei să vii la mine?”

„Da”, mi-a șoptit ea foarte încet.

„Pentru totdeauna?”

„Da”.

Și atunci am intrat înăuntru. N-am aprins lampa. Ea s-a dezbrăcat repede și a intrat în pat. În clipa aceea a scos un țipăt groaznic, apoi a început să râdă. Se culcase peste Gheorghe, motanul, care dormea totdeauna în pat cu mine. Am început să râd și eu.

Am râs de ne-am prăpădit amândoi, l-am tras pe Gheorghe de coadă, el ne-a zgâriat...

— Ai adormit, da?

Nu dormeam, țineam doar ochii închiși. Îmi plăcea să-l ascult așa.

— N-avea grijă, nu dorm. Te ascult.

A doua zi, toată lumea a rămas, bine înțeleasă, perplexă. Cei mai mulți bănuiau însă că totul fusese aranjat între noi, pe ascuns, cu multă vreme înainte, și s-au calmat. Peste o săptămână am dat o mică masă la cantină, pentru prietenii. Totul s-a desfășurat normal, obișnuit, în afară de faptul că pe la ora douăsprezece noaptea a apărut Trifan, beat mort. A început să cânte, apoi să plângă, până când Bălan l-a scos afară și l-a dus să se culce.

În prima lună am avut o căsnicie foarte frumoasă. Plecam împreună pe șantier și tot amândoi ne întorceam seara acasă. Ea, deși nu mai era brigadieră (luase carnet de calificare, ca electriciană), ședea cu mine la tot programul pe care-l aveam cu ceilalți în tabără, până scara la zece; câteodată o opream și la ședințele de comandament. Ședea într-un colț și tăcea sau citea vreo carte. Îmi plăcea să știu că e acolo, aproape, că mă ascultă.

Când veneam acasă, mă simțeam obosit și voiam să dorm. Ea vrea însă mai întotdeauna să stăm de vorbă.

„Hai să vorbim”, îmi spunea ea.

„Despre ce?” o întrebam, și pe bună dreptate, pentru că în prima săptămână ne-am povestit fiecare viața până la mici amănunte.

„Despre orice, zicea ea. Uite, spune-mi de ce ai dansat numai cu mine în seara aia.

Ce ți-a venit?”

Mă simțeam pus într-o situație foarte penibilă. Nu știam ce să-i spun și mă enervam.

Am dansat cu tine pentru că mi-ai plăcut”.

„Ți-am plăcut numai atunci, sau mai dinainte?”

„Da, dinainte”.

Eu eram mai obosit decât ea și, în afară de asta, nu-mi plăcea să reconstitui scene foarte intime, care de obicei nici mie nu-mi sunt clare și pe care în general nu-i bine să le sucești pe toate fețele, pentru că în felul acesta le pierde frumusețea.

„Numai atât îmi spui? Povestește-mi totul”.

„Ce să-ți povestesc

„Cum ți-a venit ție în minte să mă întrebi dacă vreau să viu la tine? Nu ți-a fost rușine de mine?”

Nici acum nu sunt în stare să-mi dau limpede seama cum de-am putut să-i spun afinei așa ceva, deși nu regret absolut nimic, dar mi-e foarte penibil să discut despre asta.

Ea însă insista.

„Nu știu dacă mi-a fost rușine sau nu, dar de ce mă întrebi toate astea?”

„Pentru că vreau să știu absolut totul despre tine. Nu trebuie să te cunosc? Eu am fost sinceră și ți-am spus că nu m-am gândit niciodată la tine în mod serios, dar în scara aia mi-ai plăcut extraordinar de mult, încât nu mai știam nimic de mine; puteai să mă duci și până la capătul lumii. Acuma vreau să știu ce-ai simțit și tu”.

„Și eu am simțit la fel”.

„Adică ce?”

„Că... Am simțit că-mi placi foarte mult și că vreau să mă însor cu tine”.

Am observat că e nemulțumită și chiar jignită.

„Încep să cred că pur și simplu n-a fost decât o întâmplare atunci, că putea să se întâmple asta cu oricare altă fată”.

„Nu-i adevărat”.

„Atunci, ce te-a făcut să mă alegi tocmai pe mine?”

Făceam mari eforturi să rezist la întrebările astea. Mă obosea, nu înțelegeam ce vrea cu mine.

„Pentru că erai cea mai frumoasă”.

„Numai pentru asta?”

„Și pentru că păreai serioasă...”

„Păream? Și dacă nu era așa? Dacă te înșelai?”

„Uite că nu m-am înșelat...”

Apoi tăcea o vreme și eram mulțumit.

Credeam că n-o să mă mai întrebe nimic.

Și totuși mă întreba.

„Spune-mi, mă iubești cu adevărat?”

„Da”.

„Mult?”

„Foarte mult”.

„Cât de mult?”

„Așa... vreo doi kilometri”.

„Nu râde de mine, vorbesc serios”.

După vreo lună se îmbolnăvi și trebuì să stea în casă multă vreme. Citea toată ziua, aproape că terminase toată biblioteca șantierului. Citea nu numai romane, ci și altfel de cărți. Îi plăceau mult, de pildă, cărțile despre electricitate. Într-o zi mi-a spus că vrea să facă o inovație, un model nou de saltăr, iar în alta am descoperit într-un număr mai vechi al ziarului raional fotografia ei, sub care scria că s-a evidențiat la electrificarea prin muncă voluntară a unui sat.

Toate astea mă bucurau. Mai bine zis mă linișteau, mă făceau să cred că e mulțumită de viață, de tot ceea ce făcea. Eu eram foarte ocupat, aveam foarte puțin timp de star acasă. Nu știu de ce, dar munca îmi dădea o mai mare mulțumire acum, eram mai împăcat sufletește. Știam că e cineva acasă care mă așteaptă și se bucură de venirea mea, că nu-mi lipsește nimic ca să mă simt bine.

Acum îmi dau seama cât de urâtă era mulțumirea mea și cât de mult mă înșelam.

Seara, când veneam acasă, îmi plăcea să stau în pat și să citesc ziarul. De obicei îl citeam aproape de la un capăt la altul. Ea aștepta răbdătoare să termin. Apoi voia să discutăm. Dar despre ce? De pildă despre un roman. Dar ce citise ea, nu citisem eu.

Deci nu puteam discuta despre asta. Atunci, despre saltărul pe care voia ea să-l inventeze.

Dar acesta mi se părea un lucru foarte simplu și cam caraghios; n-aveam ce să discut despre ol.

Și până la urmă adormeam. Când mă trezeam, la un moment dat, o găseam trează, gândindu-se.

„La ce te gândești?” o întrebam.

„Așa... la ale mele”.

Începeam să simt că o nemulțumește ceva, că ea ar dori ceva de la mine, dar eram indolent, mă gândeam la asta serios câteva clipe, apoi mă prindeau treburile, pentru că aveam, ce e drept, foarte multe. Ea dispărea din viața mea în fiecare dimineață și nu revenea decât seara, uneori foarte târziu. Așa s-a făcut că am uitat într-o anumită zi că a împlinit douăzeci și unu de ani și nu i-am adus nici măcar o floare. Nu mi-a făcut prea multe reproșuri, dar seara târziu m-a întrebat: „Spune-mi, ce părere ai tu despre mine? M-ar interesa foarte mult”.

Am stat și m-am gândit foarte serios la asta, voiam să-i spun ceva interesant și frumos. Și m-au cuprins atunci o tristețe și o căință groaznică. Așa de puține știam totuși despre ființa ei, atât de puține lucruri interesante aveam să-i spun...

„Ești frumoasă”, am bâiguit prosteste.

„Lasă asta. Mă interesează mai puțin. Altceva...”

N-am știut ce să-i mai spun. Am schimbat vorba. I-am adus aminte că a doua zi trebuie să mergă la lucru, că i s-a sfârșit concediul medical.

A doua zi s-a dus, într-adevăr, la lucru și s-a întâmplat ceea ce avea să răstoarne întreaga noastră viață de până atunci. Adică s-a întâlnit cu Trifan.

El, de fapt, intervenise în căsnicia noastră, indirect, chiar după primele zile după ce ne-am căsătorit. Am spus că la masa pe care am dat-o la cantină a venit beat și că a făcut o asemenea scenă, încât le-a fost rușine oamenilor de el și a trebuit să-l scoată afară.

El a continuat și după aceea să bea. Mai în fiecare zi apărea în tabără beat. Pe mine mă ocolea, deși eu aș fi vrut să vorbesc cu el, ca prieten, să-l întreb ce se întâmplă. Într-o seară am reușit totuși să stăm de vorbă.

Părea ceva mai treaz. Arăta însă ca un om distrus sufletește, era tras la față, nebărbierit, cu ochii lucind de oboseală, duși în fundul capului.

— Ce-i cu tine, Trifane? I-am întrebat.

- Nimic, a încercat el să scape.
- Parcă nu beai chiar așa înainte. Ce te-a apucat?
- Așa mi-a venit mie. Mai bea omul...
- Ai vreun necaz, ceva...?
- S-a uitat la mine într-un chip foarte ciudat.
- De ce mă întrebi?
- Așa, să știu și eu. Poate te ajut cu ceva.
- Mersi !

Și-a plecat privindu-mă cam tulbure și cu un anume înțeles.

Un gând mi-a trecut mie prin minte atunci, dar nu i-am dat importanță. Mai târziu însă am început să mă conving că Trifan suferă cumplit că eu m-am însurat cu Anișoara și vrea să arate tuturor, dar mai ales ei, că o iubește disperat, că suferă. Cineva mi-a spus că într-o noapte, la beție, a mărturisit că are de gând să se sinucidă. Am aflat de asemeni că îi ține mereu calea și că îi scrie, dar n-am întrebat-o. Aș fi putut foarte bine să mă duc la el, să-i pun mâna în gât și să-l pun la punct. Mi se părea însă asta un lucru urât și nedemn. Și mai aveam față de el și o anume sfiiciune. Simțeam parcă în privirile lui, pe care mi le arunca totdeauna pe furiș, un fel de mustrare. Parcă-mi zicea: „Arunci mi-ai spus că o iubești și ai s-o faci fericită; dar eu știu că nu sunteți fericiți”. Da, nu puteam de loc să suport privirea lui. Îl urmărea în însă pas cu pas. Mă interesa ce plănuiește și ce-o să se întâmple cu el. Vedeam că vrea să fie cât mai mult timp în preajma ei, că anume a cerut să se mute în sectorul în care lucra ea. Știam că se străduiește să-l dovedească prin toate mijloacele că suferă din cauza ci și că e distrus. Nici până acum nu mi dau însă seama ce gândea ea despre el. Că o impresiona tot ceea ce făcea el, asta sunt sigur, și s-a dovedit în ziua aceea când s-a dus la lucru, după concediul de boală.

Știu sigur că Trifan anume a făcut nebunia aia, să se urce în vârful unui stâlp de înaltă tensiune aplecat la optzeci de grade, gata să se prăbușească într-o râpă, pentru ca să lege o șufă cu care să fie tras la loc. Numai pentru că a făcut asta, să-i arate că nu-i pasă de viață. Stâlpul s-a prăbușit cu el, dar a scăpat ca printr-o minune, agățat într-un pom. Pe ea însă a cutremurat-o cumplit întâmplarea. În noaptea aceea a avut tempera tură și a spus de mai multe ori numele lui în somn. Apoi am observat cum se înstrăinează de mine,

cum se răcește și se întristează tot mai mult. Asta mă descumpănea, îmi dădea și mie o stare de mohoreală.

Nu mai eram în stare să-i spun nici două cuvinte, în afară de lucrurile obișnuite, din fiecare zi. Era ceva între noi care trebuia rupt, cu curaj și fără nicio milă. Și că a avut curajul să facă treaba asta.

Într-o sâmbătă scara a plecat de-acasă. Am aflat doar că a plecat în oraș. În aceeași zi a dispărut de pe șantier și Trifan, și pentru toată lumea a fost clar ce s-a întâmplat. Mă compătimeau toți, știu asta, deși nu prea o făceau pe față. Unii mă întrebau, așa, mai pe ocolite, când dau divorț. Toți mă urmăreau pas cu pas, curioși să vadă ce fac, se așteptau să se întâmple ceva extraordinar, să mă duc să-i înjunghii pe amândoi, sau numai pe unul dintre ei, sau cumva să mă spânzur, să încep să beau. Vedeam că sunt dezamăgiți, că suferă că nu se întâmplă nimic din toate astea. Eu însă îmi vedeam de treabă. Doar atât făceam: veneam scara acasă și începeam să mă gândesc. Mă gândeam noți întregi și începea să-mi placă și mie că știu să mă gândesc, să frământ în cap tot felul de idei.

(Vezi, noi uneori nu ne dăm seama că gândim puțin, și asta e foarte rău.) Am început să iau la rând aproape fiecare oră pe care am trăit-o ai ea, să trăiesc fiecare zi din nou.

Prima oară mi-a fost greu, dar pe urmă, după ce m-am chinuit puțin, am început să-mi amintesc torni foarte clar. Și am ajuns la concluzia că eu nu i-am dat vieții ei aproape nimic, că a fost tot timpul alături de un străin. Și am ajuns până acolo cu gândurile, încât am putut să descopăr și una din cauze, din rădăcinile acestei atitudini a mea. Mi-am adus aminte cum era la noi acasă, cum se purta tata și cum ne purtam noi, băieții, față de mama. Ea fusese, săraca, obișnuită să se supună tuturor, până într-atâta, încât nici n-avea curajul să stea cu noi la masă. Ea mânca ori mai înainte, ori mai pe urmă și te miri ce. Ea dormea cel mai puțin și muncea cel mai mult. Cu ea nu discuta nimeni lucruri serioase, ea n-avea dreptul să se „bage”.

Așa ne purtam și noi, băieții, cu ea când ne-am făcut mai marișori, eram convinși că acesta e un drept al nostru de bărbați.

Nu m-am gândit niciodată la toate astea, dar atunci am înțeles că și de aici vine păcatul meu.

Am stat pe urmă și m-am gândit ce lucru extraordinar de complicat și interesant e o căsnicie, cât de mult i se cere unuia și altuia pentru ca să poată fi fericiți împreună. E ca și cum cineva ar veni și ți-ar spune: „Uite, îți încredințez acest om pentru toată viața; ni răspunzi de el, de fericirea lui. Raportezi de îndeplinire în fața societății!”

Eram fericit că ajunseseam să gândesc așa, că se întâmplase totul în așa fel încât eu să fiu obligat să judec serios. Pentru că în căsnicie se întâmplă următorul lucru periculos: Începi să te obișnuiești și cu ceea ce e bun și cu ceea ce e rău, aproape că nu le mai deosebești una de alta. Îți pui speranța în timp. Zici: „Să treacă vremea, și o să se lămurească totul”. Dar nu-i așa. Nu trebuie să lași nimic să treacă, trebuie să ai curaj să oprești lucrurile la un anumit moment.

Uite-așa ședeam în fiecare noapte și mă gândeam. Cel mai greu mi-era din altă pricină. Că acum începusem să o iubesc cu adevărat, să mă doară că a plecat de la mine. Omul iubește mai cumplit când e trist — asta e lucru știut. Sufletul lui e cu totul altfel arunci, mult mai sensibil. Fericirea te doare atunci când nu o ai. Gelos n-am fost, sunt sigur de asta. De ce? Uite, am eu ceva în mine, un gând care sunt sigur aproape că nu mă minte. Știi, sunt atât de sigur de asta, pot pune capul pe tăietor... Ascultă ce-ți spun eu: ea n-a plecat totuși pentru el ! Înțelegi? Nu mi-a spus nimeni nimic, nici ea, nici alții... Dar știu cu... Ea lucrează acum la uzina electrică din oraș și stă în gazdă la o femeie. El lucrează la un garaj. Vine mereu s-o aștepte la poartă, insistă, dar ea îl respinge. Știu sigur că-l disprețuiește, pentru că e un om cu un suflet care nu e curat.

Acum s-a aflat că el, de fapt, e căsătorit, că și-a lăsat soția și copilul la țară, la părinți, și că nu le trimite aproape niciun ban. Ne-a mințit pe toți, n-a spus că e însurat. Ea știe asta, a aflat în mod sigur și-mi închipui cu câtă silă se uită la el. Toate astea nu mi le-a spus nimeni, dar știi cât sunt de sigur că totul e adevărat...

Ei, în sfârșit... în fond de ce-ți spun toate astea? Crezi că vreau să-ți fie milă de mine sau să-mi dai dreptate? N-am nevoie de așa ceva. Eu pot, măi frate, să duc încă multe în spinare. Tot ce te-aș ruga e să-mi spui părerea dumitale, așa, omenește, să văd cum gândești. Poate că am spus ceva prostii, poate greșesc. În împrejurări din astea, mai grele, e bine să te judece cineva străin,

care aude povestea pentru prima oară. Ei, ce zici? Ți-ai făcut, așa, o părere?

*

Dimineață ne-am sculat din zori, obosiți și triști. Afară ploua, era frig și noroi. Am plecat pe șantier împreună, călătorind într-un camion cu prelata spartă, zgribuliți.

Când am ajuns acolo, el s-a apucat de treburi, aproape uitându-mă, iar eu am stat sub streșinile unei gherete de paznic și l-am urmărit vreme de opt ore cum muncește.

N-am observat nimic deosebit.

La ora patru după amiază a venit să mă caute, ud leoarcă, puțin cam palid, obosit.

— Te-ai plictisit, da? m-a întrebat. Hai să mergem.

Ne-am urcat în același camion cu pre lata spartă, cu care venisem dimineața.

Ajunși în tabără, am mâncat și ne-am dus acasă, pentru că el voia să se schimbe. Și-a îmbrăcat un costum maro, nou, elegant, dar, din pricină că avea bocanci în picioare (cu pantofi nu se putea umbla din cauza noroiului), părea parcă greoi și stângaci.

Am ieșit apoi la șosea. Ne-am urcat într-un camion de ocazie și am plecat spre oraș.

Tăcea tot timpul, cu privirea absentă. Mâinile îi tremurau ușor și nu-și putea stăpâni un tic al piciorului drept.

Nu eram decât noi doi în camion. Simțeam nevoia să-i spun ceva.

— Crezi c-o să vină?

A înclinat capul într-o parte, a îndoială.

— S-ar putea...

— Mă, gândesc la ploaia asta. Unde-aveți întâlnire?

— În parc la ora șase.

Am ajuns în parc la ora șase fără un sfert. Ploua încet, tihnit, rece. Parcul era pustiu. Ne-am așezat pe o bancă udă și-am tăcut.

La ora șase fix ne-am uitat amândoi, instinctiv, spre intrarea parcului. Nu venea nimeni.

La șase și un minut s-a întors spre mine și mi-a zâmbit înțelegător, duios.

La șase și două minute și-a șters fața de apă și mi-a spus:

— Să nu discutăm nimic, e mai bine așa.

— Da, e mai bine.

La șase și trei minute l-am întrebat:

— Când vine ea, eu ce fac? Plec?

— Nu știu. Cum crezi...

La șase și patru minute nu s-a întâmplat absolut nimic. Tăceam.

La șase și cinci minute am văzut o femeie intrând pe poarta parcului. M-am ridicat să plec, dar el m-a prins de mână.

— Nu-i ea, stai liniștit.

La șase și șase minute — nimic.

La șase și șapte minute — nimic.

La șase și opt minute — nimic.

La șase și nouă minute și-a aprins o țigară.

La șase și zece minute s-a uitat spre mine și mi-a spus:

— Să ne plimbăm puțin, vrei?

Am măsurat aleea pustie de la un capăt la altul de zece ori, fumând.

Apoi ne-am așezat iar pe bancă.

Apoi iar ne-am plimbat.

La șase și jumătate — nimic.

La șapte — la fel.

La șapte și jumătate am plecat și am umblat la întâmplare pe străzile orașului, până târziu.

Apoi am pornit spre tabără pe jos. Mergeam în tăcere, alături, călcând în același ritm, ca doi ostași aliniați. De trei ore nu ne spusesem niciun cuvânt.

— Te rog ceva, a rostit el într-un târziu, cu glasul puțin răgușit, schimbat. Știu că acuma te frământă să-mi spui ceva ca să mă mângâi, să-mi alungi tristețea... E adevărat?

— Da, e adevărat.

— Ești un băiat bun, îți mulțumesc. Da, e bine să-mi spui ceva ca să nu mă simt amărât. E un moment destul de greu pentru mine. Eram sigur c-o să vină. Știi ce, imaginează-ți niște motive pentru care ea n-a venit și spune-mi-le ca să mă liniștesc. Spune-mi de pildă că e bolnavă...

— Sau că n-a înțeles bine locul întâlnirii și s-a dus în altă parte...

— Da, s-ar putea și asta. Mai spune-mi și alte motive.

— Poate că s-a gândit să te mai lase să te frământă...

Dădea din cap aprobator.

— Sau poate că chiar a venit, dar a stat ascunsă și te-a privit pe furiș. Poate că i-a fost jenă de mine. N-ar fi trebuit să vin...

— Da, poate că era mai bine...

Ploua. Era întuneric și călcam prin noroi și băltoace la întâmplare, ținându-ne de braț să nu alunecăm.

— Sau poate că s-a dus direct acasă și te-o fi așteptând! am strigat deodată.

A tresărit și s-a oprit speriat.

— Da, într-adevăr. La asta mă gândeam și eu acum... Să mergem mai repede.

Am iuțit pașii, dar el era atât de nerăbdător și convins că ea îl așteaptă acasă, încât, încet-încet, la început mai puțin, apoi tot mai repede, a luat-o la fugă. N-am putut să mă țin după el, și peste câteva clipe a dispărut în întuneric.

După vreo zece pași, m-am așezat obosit pe o piatră de pe marginea șoselei. Era liniște în jur și-i auzeam pașii lovind sacadat asfaltul. Mă gândeam și discutam cu mine însumi: — „Omul ăsta va fi fericit până la urmă?”

— „Va fi!”

— „De ce crezi asta?”

— „Nu-l auzi cum aleargă?”

CUPRINS

Un suflet de om... 2

Întâlnirea de mai târziu... 6

Scrisoarea de dragoste ...8

Înainte de plecare...14

Papuc,,	19
Trică...	24
Din aceeași grupă...	29
Lupta...	31
Doi oameni într-unul...	36
Apel general...	40
Omul care a văzut moartea...	42
Ursul...	44
Fuga...	47
Noaptea cu dragoste...	55

DE VORBA CU PROTOTIPUL EROULUI NUVELEI NOAPTEA CU DRAGOSTE

— *Am citit nuvela pe care ai scris-o despre mine...*

— *Nu, nuvela nu este despre dumneata. Despre dumneata am scris un reportaj. Viața dumitale mi-a inspirat doar subiectul și problematica nuvelei.*

— *Da, de asta mi-am dat seama și eu, pentru că, de fapt, întâmplările nu se potrivesc întorc mai. Nuvela mi s-a părut că ridică o problemă interesantă.*

Despre felul cum e scrisă nu mă pricep să spun mare lucru. S-ar putea să fie scrisă bine, s-ar putea să fie scrisă rău. Pe mine mă interesează câtă viață e în carte, ce fac și ce gândesc oamenii dintr-o carte. Mai ales mă interesează ce gândesc. E foarte interesant să știi ce gândesc ceilalți oameni din jurul tău. Eu, după cum știi, am lucrat foarte mult timp pe șantiere de tineret iar acum sunt activist de partid.

Întotdeauna, când am de-a face cu un Om, mă interesează în primul rând ce gândește. Gândește drept, strâmb, e deștept sau e prost, ce-l frământă, are o filozofie în cap? Știi, e foarte important să ai o filosofie a ta în viață, ochii tăi prin care privești lumea. Când eram pe șantier la Govora, a venit la noi să învețe meserie un băiat de vreo șaisprezece ani. Tot ce l-a interesat la început a fost câștigul. S-a interesat pe la toți care sunt meseriile mai bănoase, unde se poate mânca și dormi mai ieftin — și toate celelalte. În primele luni îmi era antipatic, mi se părea un om meschin, mărginit. Într-o seară l-am luat însă deoparte și am stat mai mult de vorbă cu el.

L-am întrebat: „Ție ce-ți place aici pe șantier la noi?” A stat puțin și s-a gândit, apoi mi-a răspuns: „Îmi place că pe șantier, aici, parcă tot timpul ar fi dimineață”. Răspunsul m-a impresionat, și pe urmă am descoperit în el un om interesant și de valoare. Acuma nu știu ce-o fi ajuns.

De asta spuneam că mă interesează oamenii care gândesc, care fac și spun ceva în viață.

Dacă vrei să scrii, scrie despre ei. Nu prea am eu vreme, dar dacă vrei, vino să mai pierdem o noapte ca să fi mai spun despre niște oameni care gândesc frumos și interesant. Pe urmă să mergi să i cunoști, să stai de vorbă cu ei.

Am auzit că vrei să-mi dedici mie cartea. Nu-i nevoie, frățioare.

Pentru ce să faci asta? Pentru că n-am povestit într-o noapte niște întâmplări de-ale mele? Așa ceva poți să afli de la oricine.

Mai mulțumit aș fi să iasă cartea bună, ca atunci când merg pe teren să pot spune tinerilor cu care mă întâlnesc: „Măi, ia citiți și voi cartea asta, c-o să creșteți c-un deget mai mari.

ION BAIEȘU